

Starvsblaðið

Ársrit 2018-2019 Aðalfundurinn, mars 2019

TEMA

Frontline- starvsmannafólk

Um sosialráðgevarar

Norðurlensk ráðstevna
um talgildu framtíðina

TEMA

Bann móti
diskriminátión

LÓGARUPPSKOT

10

TEMA

20

Mismunarlóg

Forboð fyrri diskriminación á arbeiðsmarknaðinum.

46

Valgreinar

Nevndarval í Starvsmannafelagnum.

Sosialráðgevar á varðhaldi

Sosialráðgevararnir spæla ein týðandi leiklut hjá teimum fongslaðu.

Formaðurin skrifvar Almennar viðmerkingar.

28

Ráðstevna um talgildu framtíðina

Mugu hava dirvi at hugsa fram.

36

TEMA

Uppskot til aðalfundin

Áminning: Uppskot frá limunum í Starvsmannafelagnum til ársaðalfundin skulu vera skrivstovu felagsins í hendi í seinasta lagi 7 dagar fyrri aðalfundin.

Hetta merkir, at hefur tú eitt uppskot til broytingar í viðtøkum felagsins ella annað uppskot til aðalfundin, skal uppskotið vera skrivstovuni í hendi í **seinasta lagi leygardagin 2. mars 2019.**

ÚTGEVARI:
Starvsmannafelagið
J. H. Schrøtersgøta 9
Postsmoga 165
110 Tórshavn
Telefon 61 48 68
T-postur:
starvsmannafelag@starvsmannafelag.fo
Heimasíða: www.starvsmannafelag.fo

NEVND:
Súni Selfoss, formaður
Jóngerð Simonsen, næstformaður
Svend Áge Seloy
Hilmar Augustinussen
Björg Jacobsen

FELAGSSKRIVARI:
Anna D. Johannesen

SAMSKIPARI:
Guðrið Joensen

RÁÐGEVI:
Dánjal Højgaard

TRYGGINGARRÁÐGEVI:
John Kjær, tlf. 21.81.87

SOSIALRÁÐGEVI:
Leif Olsen, tlf. 31 63 39

Starvsmannafelagið hefur umboð í yrkisútbúgvingarráðnum, Skrásetingar- eftirlitinum, Depisráðið á Glasíð og Javnstøðunevndini.

Starvsmannafelagið er limur í Norðurlendsku felagsskapinum NTR, NSO og altjóða felagsskapinum ISKA

STARVSBLAÐIÐ verður sent limum Starvsmannafelagsins ókeypis. Loyvt er at endurgeva tilfar, ella partar av tilfari (myndir undantiknar) treytað av, at keldan verður upplýst.

LAGT TIL RÆTTIS:
Dánjal Højgaard
Nevndin (ábyrgd)

UMBRÓTING, SNIÐGEVING,
PRENT OG LIÐUGGERÐ:
Føroyaprent, tlf. 31 45 55

NORÐURLENDSKT UMHVØRVISMERKI
Svanamerktur prentlutur 541 705

PERMUMYND:
Jens Kristian Vang

SKRIVSTOVUTÍÐ:
Mánadag - hósdag kl. 09.00-16.00
Fríggjadag kl. 09.00-15.00

TELEFONTÍÐ: kl. 10.00 - 15.00
Tó ikki mikudag

ODDAGREIN

SO er valár. Um stutta tíð verður val til fólkatingið, og í seinasta lagi 1. september verður lögtingsval.

Súni Selfoss / formaður

Valár og kjarnumál 2019

Tá ið vit velja, eru nógvar ymiskar grundir til, hví vit velja, sum vit gera. Hjá summum er tað kanska tjóðskaparspurningurin, ið er avgerandi. Hjá øðrum kanska vinnulívspolikkurin, persónliga frælsið, virðisspurningar, vælfærdarsamfélagið, javnrættindi ella okkurt heilt annað.

Hvussu vit skapa tað góða samfelagið, eru tað ógvuliga nógvar ymiskar meiningar um. Eisini í Starvsmannafelagnum, har orsökarnar og raðfestingar avgera, hvar krossurin skal setast, eru líka fjølbroyttar sum hjá øðrum.

Kortini hava teir 2000 limirnir í Starvsmannafelagnum ið hvussu so er eitt til felags. Vit eru øll løntakarar. Og sum løntakarar hava vit nøkur serlig felags áhugamál.

Starvsmannafelagið er eitt partapolitiskt óheft fakfelag, men hefur skyldu at arbeiða fyrri so góðum korum fyrri limirnir sum til ber. Og tað skulu vit eisini gera mótvegis politisku skipanini.

AFTUR í ár fer Starvsmannafelagið tí at velja sær nøkur kjarnumál. Tað er nøkur mál, sum vit halda hava serliga stóran týðning fyrri okkara limir og føroyska løntakaran. Mál, sum vit vilja varpa ljós á og helst fáa politiska undirtøku fyrri í valskeiðnum 2019. Kjarnumálini eru viðgjørð av nevndini og álitisfólkunum í felagnum og eru sostatt væl kjølfest í baklandi felagsins.

Mál, sum hava verið í uppskoti sum kjarnumál í 2019 eru, t.d.:

- Starvsfólk í niðursettari tíð og tíðaravmarkaðum størvum.
- Førléikamening.
- Markið millum arbeiði og frítíð.
- Trípartasamstarv.

Tiltakið varð roynt fyrstu ferð í 2015, tá ið felagið setti 12 løntakaramál á dagsskránni í valstríðnum til lögtingsvalið. Og alt bendir á, at tað hefur gjørt mun. Kjarnumálini sóust aftur í valskráum, samgonguskjalinum hjá nývaldu samgonguni og í politiska arbeiðinum á lögtingi. Longri barsilsfarloyvi, eftirløn oman á barsilsgjaldið og fremri raðfesting av Arbeiðseftirlitinum eru samtykt, og onnur mál, sum t.d. ein nútímansgerð av starvsmannalógini og eitt lógarfest bann móti mismuni á arbeiðsmarknaðinum, eru á veg. Alt samalt kjarnumál hjá Starvsmannafelagnum.

HERVID er ikki sagt, at skeiðið við júst hesi samgonguni hefur verið nakar dansur á rósum fyrri okkara limir og føroyska løntakaran.

Tað var eitt vónbrot, tá ið uppskotið hjá uttankingvinnuni Sonju Jógvansdóttur um eina mismunarlóg fall í lögtinginum, og Framsókn bakkaði út í 11. tíma. Eitt mál, sum tibetur tykist at vera komið aftur á sporið nú við Samferðslumálaráðnum sum primus motori. Vónandi fer tað at lukkast hesaferð.

Tá ið lögmaður á ólavsøku boðaði frá møguligum lógarinntrivum, sum fara at skerja verkfalsvápnid, vóru tað ófrættakendir tónar frá formanninum í flokkinum, sum søguliga hefur staðið fakfelagsrørsluni næst.

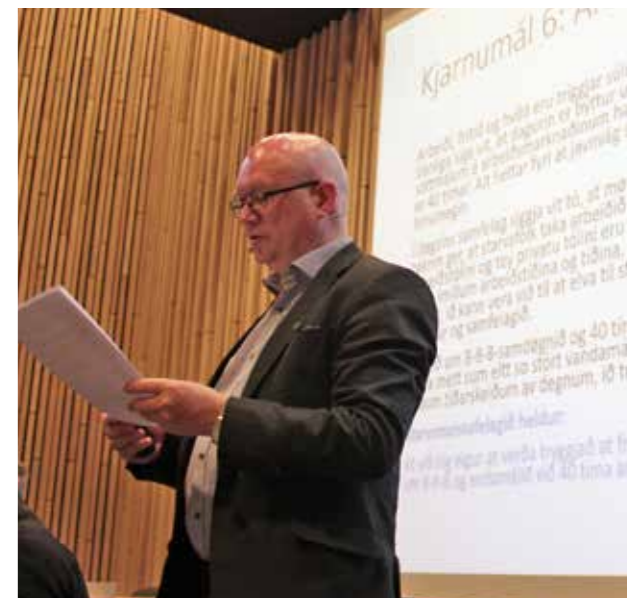
Og tá ið lögtingið beint fyrri jól gav landinum heimild at selja síni partabrev í P/F Postverki Føroya, var tað eisini eitt vónbrot fyrri Starvsmannafelagið, at øll í samgonguni lögdu seg púra skerfløt og ikki megnaðu at leggja nakrar veruligar treytir viðvíkjandi starvsfólkaviðurskiftunum.

HETTA vísir, at sama hvør samgonga situr við valdið, so er tað ein stór og støðug avbjóðing hjá fakfelagsrørsluni at gera manngarð um løntakaran og løntakararættindi. Somuleiðis hefur tað týðning, at vit sum felag alla tíðina hava nøkur ítökilig løntakaramál, sum vit minna politikararnar á, tá ið teir fara út at biðja um okkara atkvøður. Flokkarnir skulu vita, hvørji mál hava týðning fyrri løntakararnar. Og sum felag vilja vit eisini hava at vita, hvat flokkarnir halda um hesi málini, so at vit sum veljarar kunnu fyrrihalda okkum til tað.

So kunnu veljararnir, sum eru limir í okkara felag, eisini hava hesar upplýsingarnar við í sínum metingum. Um teir halda, at tað hefur so stóran týðning, at tað skal ávirka teirra val.

Við hesum fara vit at heita á allir limirnar og fólk annars um at nýta sín demokratiska rætt og fara á val.

Gott val!

GRUNDSKEIÐ FYRI ÁLITISFÓLK

Í árinum, ið fór, varð skipað fyri grundskeið-
um fyri nýggjum álitisfólkum, sum vórðu
vald seinasta vetur.

Álitisfólkaskeiðini eru í tveimum. Fyrri partur
er um várið og seinni partur um heystið.

Skeiðið varir trýggjar dagar hvørja ferð. Tað
verður hildið á Gjáargarði, har álitisfólkini
eisini gista.

Oman fyri 30 álitisfólk vóru við á álitisfólka-
skeiðnum í fjør.

Álitisfólkini finga frálæru um leiklutin sum
álitisfólk og um sáttmálaviðurskipti, arbeiðs-
rætt, arbeiðsmarknað, fakfelagssøgu,
starvsfólkarrætt, fyrisingarrætt og persóns-
upplýsingar.

Royndur leiðslupersónur hevði undirvísing
í, hvussu tú fyrireikar og heldur fundir og
fylgir teimum upp.

Sálarfrøðingur hevði fyrilestur um, hvussu
álitisfólk samskipta við ymisk fólk og í
ymiskum støðum. Og ein leiðari við 10 ára
royndum sum HR-fólk greiddi frá, hvussu
sambandið millum leiðslu og álitisfólk kann
fáast at virka sum best.

Eisini greiddi prestur frá samskipti millum
menniskju sæð úr einum etiskum sjónar-
horni.

Umframt fakliga undirvísing var eisini hugni
og sosial samvera á skránni, har nýggju
álitisfólkini finga høvi at læra hvør annan at
kenna.

FELAGSTÍÐINDI

SÁTTMÁLAR: Starvsmannafelagið og Føroya Arbeiðs-
gevarafelag skrivaðu 20. desember í fjør undir nýggjar
sáttmálar fyri starvsfólkini á Føroya Tele og Posta.

Marita Rasmussen, stjóri í Vinnuhúsinum, Kristoffur Laksá, samráðingarleiðari hjá Føroya Arbeiðsgevarafelag og Súi Selfoss, formaður í Starvsmannafelagnum, skriva undir sáttmálar fyri Posta og Føroya Tele beint fyri jól.

Sáttmálar gjørdir fyri almennu partafeløgini

Sáttmálin fyri Føroya Tele er sum vant
ein 2 ára sáttmáli, og sáttmálin fyri
Posta er fyri 3 ár.

Sáttmálarnir byggja á ein lønar-
karm, sum fyrra árið er 3,26% og
seinna árið 2,56%. Lønarhækkingin á
Posta fyri 3. árið fylgir lønarkarminum
hjá Føroya Arbeiðsgevarafelag, sum
verður avtalaður við arbeiðarafeløgini
tann 1. mai 2020.

Umframt generella lønarhækking
eru broytingar gjørdar í lønartalvuni,

soleiðis at tvey lønarstig eru lögð aftur-
at til ávísar lønarbólkar, har starvsfólk
hava staðið leingi á endastigi.

Harumframt verða viðbøtur og
ískoyti eftirlønargevandi.

Starvsmannafelagið vildi hesaferð
fáa ein 3 ára sáttmála við Posta fyri at
tryggja stabilitet og tryggjeika millum
starvsfólkini. Hetta gevur eitt skotbrá,
nú lögtingið hevur givið heimild til at
selja partabrovini í almenna parta-
felagnum.

VÆLKOMIN Á AÐALFUND VIÐ KJAKFUNDI OG GRILLKVØLDI AFTANÁ

LEYGARDAGIN 9. MARS Í SMÆRUNI

KL. 14.00 AÐALFUNDUR

Frásøgn formansins um farna árið og um
ætlandi virki felagsins komandi tíð.

Ársins álitisfólk verður valt.

Granskoðaðu roknskapirnir verða góðkendir.

Møguligar lógarbroytingar.

Møgulig uppskot frá limum og nevnd.

Ásetan av limagjöldum.

Val av nevndarlimum og tiltakslimum.

Val av granskoðara og tiltakslimi.

Ymiskt

KL. 17.00 ALMENNUR KJAKFUNDUR: “VALÁR OG ARBEIÐSMARKNAÐUR”

Politiskur pallborðsfundur, Kári Mikkelsen journalistur leiðir kjakið.

KL. 18.30 VÆLKOMUDRYKKUR, OG HÚSAORKESTRID SPÆLIR GÓÐAN ROKK-TÓNLEIK

Møguligt verður hjá limum at hyggja seg um í Smæruni.

KL. 19.00 ÓKEYPIS VEITSLA FYRI LIMIR

Í túninum grilla Ørvaroddar heil lambskrov við øllum
góðum afturvið.

Drigið verður um eitt gávukort upp á 2000 kr. frá
Atlantic Airways og um tvey upphald í summarhúsunum
í Skálavík og við Gjógv, tveir dagar hvørt.

Hilmar Jan Hansen undirhaldur við skemti, og Herluf
Lützen spælir undir til felagssangin.

SAMSKIPARI Í FAKFELAGSSAMSTARVINUM

1. november í fjør tók 36 ára gamla Ann
Ellingsgaard úr Havn við sum samskipari og
skrivari í Fakfelagssamstarvinum. Talan er
um hálvtiðar starv.

Ann Ellingsgaard hevur skrivstovuútbúgving
og hevur AÚ í Leiðslu og diplomútbúgving
í leiðslu. Hon hevur arbeitt sum samskipari
á Hotel Hafnia, og í fleiri ár var hon
verkætlanarleiðari í Norðurlandahúsinum
við ábyrgd av ráðstevnum, fundarvirksemi
og festivalum.

– Í starvinum sum samskipari og skrivari hjá
Fakfelagssamstarvinum sleppi eg at halda
fram við tí, sum hevur mín áhuga, nevniliga
at samskipa ymiskar uppgávur og hava
nógv jørn í eldinum. Tí kenni eg meg hepna,
sigur Ann Ellingsgaard.

Seks feløg eru í Fakfelagssamstarvinum. Tey
eru Starvsmannafelagið, Føroya Pedagog-
felag, Føroya Lærarafelag, Akademikara-
felag Føroya, Havnar Arbeiðskvinnufelag og
Felagið Føroyskir Sjúkrarøktarfrøðingar.

**Ann Ellingsgaard, samskipari og
skrivari í Fakfelagssamstarvinum**

ARBEIÐSVIKUSKIFTI Í ÍSLANDI

Nevndin og umsitingin í Starvsmannafelagnum vóru á arbeiðslegu í Íslandi 20. til 23. apríl 2018.

Fundarvirksemið fór fram í fundarhøllum hjá okkara íslensku systurfeløgum í BSRB í Reykjavík.

Tað, sum m.a. var á skránni hesar dagarnar, var:

- Privatisering av Posta
- Samráðingar við Føroya Arbeiðsgevarafelag um Føroya Tele, Posta og Atlantic Airways
- Nýggj kjarnumál til valárið 2019
- Reglur fyri felagið
- Virkisskrá fyri felagið 2018/2019

Vitjað varð í Altinginum og hjá systurfelag okkara SFR, har vit fingtu innlit í politiska arbeiðið og fakfelagspolitiska virkseimið í Íslandi. Sera áhugavert og kveikjandi.

Arbeidsdagarnir eru ein árligur táttur í Starvsmannafelagnum, har nevnd og umsiting eftirmeta virkseimið í felagnum og seta nýggj mál út í kortið.

Til verka í fundarhøllum hjá BSRB í Reykjavík.

FESTIVAL-ATGONGUMERKI

Aftur í 2018 var møguligt hjá limum í Starvsmannafelagnum at ogna sær atgongumerki til Summarfestivalin og G! festivalin fyri tilboðskostnað. Atgongumerkið kostaði 750 krónur.

Sølan gekk væl, og er hetta eitt limatilboð, ið limirnir hava tikið undir við. Um nøktandi avtala fæst við festivalfyrireikararnar í 2019, verður hetta tí eisini eitt tilboð til limirnir í ár. Meira verður at frætta, so skjótt tað er greitt.

FELAGSTÍÐINDI

STARVSMANNALÓGIN:

Hon hevur havt stóran týðning sum verjulóggáva og almenn fyrimynd fyri løntakararættindum á arbeiðsmarknaðinum. Í fjør hevði starvsmannalógin 60 ár á baki í Føroyum. Hóast verjugarðurin hevur verið sterkur, tørvar honum ábøtur eftir so nógv ár.

Lógarinnar Robin Hood 60 ár

Løn undir sjúku, uppsagnartíð, royndartíð, rætturin at skipa seg í fakfelag.

Hetta er bara nakað av tí, sum hon fevnir um. Starvsmannalógin, sum líka síðani 1958 hevur verið karmur um setanarviðurskiftini hjá túsundtals løntakarum í Føroyum.

Løntakaraverja

Í setanarviðurskiftum er alment viðurkent, at løntakarinn er í eini veikari støðu enn arbeiðsgevarin, og hesum skal starvsmannalógin víga upp í móti. Hon er ein verjulóg til frama fyri ein bólk av løntakarum, sum gongur undir felagsheitinum starvsmenn.

Tað ber ikki til at avtala, at starvsmannalógin ikki skal vera galdandi. Og tað ber heldur ikki til at avtala verri rættindi fyri løntakaran, enn lógin tryggjar.

Tí hevur lógin onkuntíð verðið rópt lógarinnar Robin Hood hjá løntakarunum. Og tá ið danir í fjør góvu út eitt 80 ára minnisrit fyri starvsmannalógini, talaði tað fyri seg, at tað var eitt fakfelag, HK, systurfelagið hjá Starvsmannafelagnum, sum gav heiðursritið út.

Hvør er starvsmaður?

Starvsmaður merkir funktionerur, og fyrimyndin fyri føroysku starvsmannalógina er, at innihaldið í starv-

lógini er danska funktionerlógin – sum kom í gildi í Danmark í 1958.

Orðið funktionerur kemur upprunaliga av franska orðinum *fonctionnaire*, sum merkir starvsfólk í undirskipaðum starvi, men tað er eingin fullfíggað lýsing. Í roynd og veru er talan um løntakarar, sum hava eitt heilt ávíst slag av arbeiði, sum er nærri lýst í starvsmannalógini. Koma tey undir lógina, eru tey starvsmenn. Í lógini verða kvinnur í hesum størvum kallaðar kvinnuligir starvsmenn.

Starvsmannalógin er galdandi fyri bæði privat og alment sett. Hon ger ikki mun á, um starvsfólk eru tímalønt ella ikki, um tey annars gera arbeiði, ið kemur undir lógina og er undir leiðslu arbeiðsgevarans.

Starvsmenn eftir lógini eru fyrst og fremst tey, sum arbeiða í handli og á skrivstovu. Ella á vørugoymslu, sum kann javnmetast við handils- og skrivstovuarbeiði.

Harnæst koma starvsfólk, sum veita kliniska ella tekniska hjálp. Tað kann vera ávikavist t.d. lækningar og sjúkrasystur og tekniskir assistentar og laborantar.

Harafturat koma starvsfólk, sum hava til høvuðuppgávu at hava eftirlit við øðrum starvsfólkum.

Eitt krav fyri at koma undir starvsmannalógina er, at innihaldið í starv-

inum fyri meginpartin er funktioner-arbeiði, sum tað er lýst í lógini.

Funktionerar eftir avtalu

Til ber at avtala, at starvsmannalógin skal vera galdandi fyri starvsfólk, sum ikki koma undir lógina. Og tað verður dúgliga brúkt.

Allir sáttmálarnir hjá Starvsmannafelagnum hava eina áseting, sum merkir, at tey, sum koma undir sáttmálan, samstundis eru fevnd av starvsmannalógini. Hetta merkir, at summi starvsfólk, sum ikki eru starvsmenn eftir lógini, kortini hava status sum starvsmenn. Undantikin eru tó sjófólk, sum ikki koma undir hetta, tí tey ganga undir serligar reglur.

Síðani hon kom fyri 60 árum síðani, hevur starvsmannalógin eisini virkað sum fyrimynd hjá øðrum bólkum, sum ikki eru starvsmenn. Fleiri sáttmálar hava ásetingar um uppsagnartíð og rætt til løn undir sjúku, sum svara til starvsmannalógina. Ella vísa til ásetingar í lógini.

Hetta merkir, at starvsmannalógin og tann síðvenja, sum er ment gjøgnum fleiri áratiggu við starvsmannarættindum, virkar saman við sáttmálunum. Starvsmannarætturin er á hendan hátt við til at greiða gøtuna og siga, hvussu reglurnar skulu tulkast. Og er við til at fylla út tómrúm í sáttmálum, soleiðis

at tað ber til at siga, hvat er galdandi rættur í starvsfólkaviðurskiftum.

Tørvur á dagføringum

Í Føroyum hevur starvsmannalógin so at siga verið óbroytt síðani 1958, og tørvur er á, at hon verður nútímansgjørd. Ein dagføring av starvsmannalógini var millum kjarnumálina, sum Starvsmannafelagið kjósaði sær í 2015.

Danska lógin er dagførd fleiri ferðir. Til dømis er tímakravið fyri at koma undir lógina lækkað. Ásett er, at uppsøgn av starvsmanni altíð skal vera saklig. Og at starvsfólk hava rætt til serligt endurgjald – aftur at uppsagnarlønini – tá ið tey verða søgd úr starvi eftir drúgva tænastru.

Samgongan hevur í fylgiskjalinum til samgonguskjalið avtalað, at starvsmannalógin skal dagførast. Og Samferðslumálaráðið hevur ætlanir um at leggja uppskot til lógarbroytingar fyri lögtingið.

Starvsmannalógin hevur verið ein týðningarmikil verjugarður um starvsfólkaviðurskifti og fyrimynd á arbeiðsmarknaðinum í góð 60 ár. Og alt bendir á, at hon eisini í nógv ár frameftir fer at hava ein avgerandi leiklut á føroyska arbeiðsmarknaðinum.

Starvsmannalógin, sum kom í 1958, hevur havt stóran týðning fyri starvsviðurskiftini hjá starvsmonnum (funktionerum). Eisini hevur starvsmannalógin verið fyrimynd hjá øðrum starvsbólkom, sum ofta vísa til lógina í sínum kollektivu sáttmálum.

FAKTA: RÆTTINDI OG SKYLDUR

Starvsmannalógin og -rætturin geva bæði rættindi og skyldur. Best kend eru rætturin til løn undir sjúku og rætturin til uppsagnartíð. Hesi rættindi siggjast aftur í fleiri sáttmálum. Harafturat hevur lógin ásetingar um t.d.:

- 3 mánaða royndarsetan. Partarnir kunnu siga starvið upp uttan at ganga eftir vanligum uppsagnarfrestum. Royndartíðin má ikki vera longri enn tríggir mánaðir.
- Minstaendurgjald: Starvsfólk, sum verða fritt stillað við uppsøgn, hava altíð rætt til fulla uppsagnarløn fyrstu 3 mánaðirnar, hava tey so langa uppsagnartíð. Møgulig inntøka frá øðrum arbeiði kann ikki verða mótroknað hetta tíðarskeiðið.
- Burturvísing: Áseting um grovt mishald av tænastru, sum kann geva arbeiðsgevara rætt til at senda fólk til hús frá degi til dags og steðga lønini uttan uppsagnartíð.
- 120 daga reglan: Áseting um stytta uppsagnartíð við drúgva sjúkrafráveru.
- Møguleiki at leita eftir øðrum arbeiði í uppsagnartíð
- Reglur um kappingarklausular.
- Rætturin at skipa seg í felag

Í Danmark vóru tey í fakfelagnum HK so gláð fyri starvsmannalógina, at tey góvu út eitt minningarrit um lógina, tá ið hon fylti 80 ár í fjør. Danska lógin er dagførd fleiri ferðir, meðan lögtingslógini um starvsmenn er so at siga óbroytt síðani hon kom í 1958.

FELAGSTÍÐINDI

Samstarvsfelagsskapurin hjá norðurlenskum fakfeløgum, sum hava limir, ið starvast hjá statinum/landinum, NSO, hevði temadagar í Keypmannahavn í fjør fyri fakfelagsumboð. Tvey evnir vóru á skránni. Annað var um samráðingarskipanir ella samráðingarmyndlar. Hitt evnið var pensjónsskipanir.

Mótmælisgonga
uttanfyri arbeiðs-
rættin í Key-
mannahavn

Norðurlenska avtaluskipanin ... á breddanum

NSO er samstarvsfelag fyri fakfeløg, sum eru fyri starvsmenn, ið arbeiða hjá statinum ella landinum í Noregi, Svøríki, Finnlandi, Danmark, Føroyum og Íslandi.

Annað hvørt ár skipar NSO fyri temadøgum og í fjør vóru temadagarnir í Keypmannahavn 29. og 30. august.

Avtaluskipanin

Fyrra temadagin greiddu londini frá, hvussu teirra samráðingar verða skipaðar, m.a. hvussu semingsstovnarir í londunum virka.

Á temadegnum var eisini Laust Høgedahl, granskari á Center for arbejdsmarkedsforskning á Aalborg Universiteti. Hann hevur granskað í samráðingarmyndlum á privata og almenna arbeiðsmarknaðinum í Danmark, Noregi, Svøríki og Finnlandi.

Laust Høgedahl kallaði norðurlensku avtalumyndlarnar ein 'vinnaramyndil'.

Hetta grundaði hann m.a. á, at skipanirnar eru smidligar. Standa vit við einum trupulleika, kunnu vit altíð loysa hann í sáttmálaskeiðnum. Óneyðugt er at bíða, til samráðingar verða næstu ferð.

Skipanin við kollektivum avtalum minkar um ójavnann millum fólk og tryggjar m.a., at starvsfólk verða vird og tikin við upp á ráð á arbeiðsplássinum.

Og við stovnum sum arbeiðsrætti, fasta gerðarætti og semingsstovninum

hava vit eitt trípartasamstarv, ið er gjørt til at loysa stríð og trætur.

Laust Høgedahl nevndi, at fyrirteytin fyri, at norðurlenski avtalumyndilin virkar væl, er m.a., at nógv fólk eru limir í fakfeløgnum, og at tað er ein lutfalslig javnvág í styrki millum partarnar á arbeiðsmarknaðinum. Annars verður stóðan til fyrimunar fyri arbeiðsgevaran, sum hevur tulkingar-fyrimum í trætumálum.

Laust Høgedahl nevndi, at skipanirnar í ymsu Norðurlondunum hava fleiri felagsnevningar. Eyðkennið er, at vit hava eina skipan, sum byggir á avtalurætt og kollektivar sáttmálar heldur enn lóggávu.

Semingsstovnurin hevur ein sentralan leiklut, og londini eru vælferðarsamfeløg við stórum almennum sektori. Felags er, at avtalumyndilin og amboðini til trætuloysnir eru ment á privata arbeiðsmarknaðinum og síðani sett í verk á almenna arbeiðsmarknaðinum.

Men tað er eisini munur á skipanunum.

Tað er ymiskt, hvussu londini brúka trætuloysnirnar, og munur er á reglunum. Ymiskt er, hvussu fakfelag og arbeiðsgevarar skipa seg. Reglurnar fyri lönarkarm kunnu vera ymiskar, og munur er eisini á fyrisitingarligum mentanum og siðvenjum.

Søgan vísir eisini, at vitan um og royndir viðvíkjandi samráðingarmyndlum eru farnar úr einum Norður-

landi í annað. Londini hava fingið íblástur hvørt frá øðrum.

Pensjónsskipanir

Seinni temadegurin snúði seg um pensjónsskipanir. Umboðini fyri fakfeløgini vóru og vitjaðu danska pensjónsfelagið Sampension, sum hevði eina framløgu um felagið og møguleikar/avbjóðingar á pensjónsøkinum.

Hvørt felag greiddi eisini frá, hvussu teirra pensjónsskipanir eru settar saman, og hvørjar framtíðar avbjóðingarnar eru.

NSO skipar fyri felags ráðstevnu annað hvørt ár. Næsta ráðstevnan verður á LO-skúlanum í Helsingør í summar.

Tey árin, eingin ráðstevna er, hevur NSO temadagar, sum er eitt minni tiltak fyri umboð fyri norðurlensku fakfeløgini. Danska felagið HK-stat hevur formansskapin í NSO fram til ráðstevnuna í summar.

Laust Høgedahl, granskari á Center for Arbejdsmarkedsforskning á Aalborg Universiteti, greiddi frá norðurlensku avtaluskipanini. Hann hevur granskað í samráðingarmyndlum á privata og almenna arbeiðsmarknaðinum í Danmark, Noregi, Svøríki og Finnlandi.

Fasti Gerðarrættur skal taka stöðu til sáttmálatrætu millum Starvsmannafelagið og Fíggjarmálaráðið um, hvussu manningin á vaktarskipi skal lönast, tá ið hon verður boðsend til bjargingararbeiði, sum fer inn í frívaktina hjá manningini.

Bjargingin endaði í gerðarættinum

Starvsmannafelagið reisti í 2018 eitt mál í Fasta Gerðarætti. Málið snýr seg um, hvussu manningin á Tjaldrinum skal samsýnast í sambandi við, at vaktarskipið í 2017 varð boðsent til Tvøroyrar at hjálpa til við at slökkja eldin í virkinum hjá Varðanum Pelagic.

Fríggjadagin 6. juni 2017 skuldi vaktarskipið vera á Tjaldrinum á middegi kl. 12. Manningin slapp tó ikki í land, tí skundboð vóru komin um at sigla á Tvøroyri at vera við til at slökkja eldin á Varðanum Pelagic.

Arbeitt varð allan dagin og alla náttina, og ikki fyrr enn dagin eftir, 7. juni kl. 18, kundi vaktarskipið vera, og manningin slapp heim.

Trætan er um, hvussu menninir skulu lönast fyri hesar 30 tímarnar, sum fóru út um vaktarskipið og inn í frívaktina hjá manningini.

Vörn og Fíggjarmálaráðið siga, at menninir skulu hava lön við serligum ískoyti fyri helvtina av tíðini, teir vóru umborð, tað er 15 tímar, tí tað svarar til vanligu býtið í arbeiðstíð umborð. Starvsmannafelagið heldur hinvegin, at sáttmálin tryggjar teimum lön við ískoyti fyri allar 30 tímarnar.

Starvsmannafelagið kærði Fíggjarmálaráðið fyri Fasta Gerðarætti í fjør, og málið hevur verið til viðmerkingar hjá pørtunum. Úrskurðurin verður væntandi sagdur um ikki so langa tíð.

FAKTA: STRÍÐSMÁLID

Kjarnin í sáttmálatrætinum millum Starvsmannafelagið og Fíggjarmálaráðið er, hvussu § 40, stk. 3 í sáttmálanum við Fíggjarmálaráðið skal tulkast:

Tá ið skip hjá Vaktar- og Bjargingartænastuni eru seinkað orsakað av, at sleip/bjarging strekkir seg inn í avspákanartíðina hjá manningunum, fáa tær somu lön og avspákan sum fyri siglitíð eftir vanligari vaktarskipan + 30% yrkadagar og 40% sunnu- og halgidagar, tó ikki minni enn fyri 12 tíma arbeiði. Stk. 3 er bara galdandi, um skipið er seinkað meira enn 3 tímar roknað frá vanligu fyriskipaðari avloysing (manningarskipi).

Tá eldur kom í Varðan Pelagic á Tvøroyri fóru teir á Tjaldinum suður at slökkja. Nú skal Fasti Gerðarrættur taka stöðu til hvat teir skulu hava í eykaløn, fyri at verða við í bjargingararbeiðnum. Mynd: Sosialurin

FAKFELAGSSAMSTARVIÐ FELAGS NEVNDARFUND

Hósdagin 6. september høvdu umsitingarnar og nevndirnar í Fakfelagsstarvinum felags fund í Smæruni.

Inga Hjaltnafoss frá Felagnum Føroyskir Sjúkrarøktarfrøðingar legði fram uppskot til felags álitisfólkaskeið. Síðani varð kjak um, hvat felagini kunnu vera saman um á hesum øki.

Dánjal Højgaard úr Starvsmannafelagnum, hevði framløgu um óskipaða arbeiðsmarknaðin og sosiala dumping. Aftaná var bólkáarbeiði, har kjakast varð um, hvat fakfelagsrørslan kann gera, t.d. møguleikan at gera eina felags kanning og frágreiðing um stöðuna.

Óluva í Gong, forkvinna í Felagnum Føroyskir Sjúkrarøktarfrøðingar, kunnaði um ALS. Hon umboðar fakfelagini í stýrinum fyri arbeiðsloysisskipanina.

Anna Johannesen, skrivari í Starvsmannafelagnum, kunnaði um virkseimið hjá arbeiðsbólkinum við umboðum fyri arbeiðsmarknaðin, sum er settur at útvega lönarhagstól. Eisini kunnaði hon um álitid, sum kom fyri nøkrum mánaðum síðani um vaksnamannaútbúgvingar og arbeiðsmarknaðardepil.

Súni Selfoss, formaður í Starvsmannafelagnum, greiddi frá sjónarmiðum í granskingarverkætlan hjá Laust Kristian Høgedahl, "Offentlige overenskomstforhandlinger og konfliktløsning – Danmark i et nordisk perspektiv". Ein verkætlan, sum hevur verið umrødd á fundi í fakfelagssamtakinum hjá kommunalimum starvsfólki, NSO, har Starvsmannafelagið er umboðað.

Sigmund Poulsen, advokatur, hugleiddi um ólavssøkurøðu lögmanns, har boðað varð frá, at lögmaður hevur heitt á Samferðslumálaráðið, sum varðar av arbeiðsmarknaðarmálum, um at umhugsa, hvussu lóggáva kann setast í verk um, hvussu skal farast fram í verkfalsstøðu, har liv ella stór samfelagsvirði eru í váða. Sigmund Poulsen ávaraði ímóti inntrivum, ið skerja verksfalsvápnið og trekka tenninar úr fakfeløgnum. Aftaná gjørdi Fakfelagssamstarvið eina almenna yvirlýsing við stöði í hesum.

Felagini í Fakfelagssamstarvinum eru Lærarafelagið, Starvsmannafelagið, Pedagogfelagið, Felagið Føroyskir Sjúkrarøktarfrøðingar, Akademikarafelagið og Havnar Arbeiðskvinnufelag.

Sosialráðgevararnir eru ein av fakbólkunum í Starvsmannafelagnum. Starvsblaðið varpar hesaferð ljós á sosialráðgevarar sum yrkisbólkl. Vit vitja nøkur arbeiðspláss, har sosialráðgevarar arbeiða og vit frætta hvørjar fakligar avbjóðingar tey hava sum yrkisbólklur.

Tekstur: Kári Mikkelsen, journalistur /// Myndir: Jens Kristian Vang

Sosial- ráðgevar á varðhaldi

FONGSUL: Helst er tað ikki heilt við síðuna av, tá onkrir útlenskir miðlar gera ta niðurstøðu, at einki fongsul í heiminum hevur vakrari útsýni, enn tað í Mjorkadali. Og rætt er tað, at útsýnið er frítt og fangandi, men upphaldið á gomlu natostøðini er tvingað fyri tey, sum ikki eru her í starvsørindum. Sosialráðgevararnir á staðnum spæla ein týðandi leiklut hjá teimum fongslaðu, sum antin eru dømd og hava fingið sína revsing, ella sita í fyríbils varðhaldi og bíða eftir móguligum dómi.

Tað fyrsta tú møtir, tá trinið verður á gátt í fyrrverandi natobygninginum í Mjorkadali við snotuligu flagtekjuni, eru nakrar rimar settar upp fyri einar trappur inni í gongini. Her liggur fongslíð ella varðhaldið, sum tað vanliga verður rópt, og rimaðu trappurnar ganga niður undir til klivar ella kómur hjá teimum innsettu. Tað sær álvarsligt út, og er tað eisini í flestu færum. Øll handan rimarnar hava framtrátt okkurt lógarbrot, ella eru undir illgruna fyri at hava brotið lógina. Annars sótu tey ikki heruppi við tí annars vakra útsýninum yvir Kaldbaksfjørð.

Umframt tey innsettu í Mjorkadali eru 18 starvsfólk, sum hava sína dagligu gongd her. Eitt nú fangavørðar og sosialráðgevar. Tveir av teimum trimum sosialráðgevonum eru Birita Jaspursdóttir Joensen, sum er í fyríbilsstarvi, og Eliesar Esmarsson Jacobsen, ið hevur starvast hjá Kriminalforsorgini seinastu 17 árin.

Uppgávnar hjá sosialráðgevonum á Kriminalforsorgini, ið er ein av teimum fáu stovnunum eftir í Føroyum, sum ikki er yvirtikin frá donskum myndugleikum, eru ymiskar.

framhald ///

Birita Jaspursdóttir Joensen, sosialráðgevi, sum starvast í varðhaldinum í Mjorkadali.

/// – Ein týðningarmikil uppgáva hjá okkum er at gera persónskanningar, har vit royna at finna fram til, um viðkomandi er egnaður til samfelags-tænastu, tí tað er heilt greitt ein fyrimunur, ístaðin fyri at nýðast inn at sita. Hetta krevur fyrst og fremst, at tey sosialu viðurskiftini hjá viðkomandi eru skipaði og støðug og sjálvandi, at tann dómur ikki er til vanda fyri nakran úti í samfelagnum, siga tey bæði Birita Jaspersdóttir Joensen og Eliesar Esmarsson Jacobsen.

Aloftast er niðurstøðan, at viðkomandi er egnaður til at gera samfelagstænastu, men tað krevur, at persónurin er motiveraður til ein slíkan dóm. Í nógvum førum er eisini talan um viðgerðardómar, og hetta er eisini nakað, sum ber til at fáa staðfest í persónskanningini, hvørt viðkomandi vil fara í viðgerð ella ikki.

Um viðkomandi fær ein treytaðan dóm – antin við treyt um samfelags-tænastu ella ikki – er tað Kriminallforsorgin, sum hevur eftirlit við tí dómdu. Størsti parturin av teimum treytaðu dómunum hava treyt um samfelags-tænastu. Stórir partur av arbeiðinum hjá sosialráðgevu er at hava eftirlit við teimum, ið hava treytaðan dóm.

Samfelagstænasta gagnligasta revsingin

Talið av persónskanningum er vaksið munandi síðani 2014, tá danski ríkisadvokaturin kravdi, at tað skuldu gerast fleiri kanningar av hesum slag. Hann metti tað vera gagnligari, at tey dómdu gjørdu samfelagstænastu ella fóru í viðgerð, ístaðin fyri at verða innstongd.

Samfelagstænasta fer oftani fram á tann hátt, at viðkomandi hjálpir einum húsavørði á einum almennum arbeidsplassi. Til dømis á einum ellis- og røktarheimi.

– Hetta eru øll nøgd við, tí arbeiðsgevarin fær nakað burtúrur, og tann dómur sleppur undan at sita sín dóm í varðhaldinum. Vit vilja fegin sleppa

„Tá eg hevði lisið innihaldið í málinum, sat spýggjan í hálsinum á mær. Tað var ræðuligt at hoyra. Tá so viðkomandi kom her, trúði eg valla mínum egnu eygum, tí at síggja til var talan um ein heilt vanligan mann, sum innast inni var ein stakkalur, ið sjálvur var misbrúktur sum barn“

/ELIESAR ESMARSSON JACOBSEN

FAKTA: UM SOSIALRÁÐGEVAR

Útbúgvingin sum sosialráðgevi er ein sonevndur professiónsbachelor, ið tekur 3 1/2 ár. Kjarnuøkini í útbúgvingini eru sosialt arbeiði, sálarfrøði, samfelagsfrøði og lögfrøði, har tey lesandi læra millum annað um samskiftishættir, menningarlæru, sosialpolitikk, arbeiðsmarknaðarpolitikk, organisatión, lóggávu og lögfrøðiligar mannagongdir. Í útbúgvingini fær tann lesandi amboð til at skilja orsøkir til sosialar trupulleikar, og hvussu til ber at hjálpa við hesum.

Arbeiðsuppgávurnar hjá einum sosialráðgeva krevja, at tú megnar at røkja fleiri leiklutir. Eitt nú at vera greinari, mennari, vegleiðari, ráðgevi, samskipari, myndugleikapersónur og samráðingartur. Starvið krevur somuleiðis neyva vitan um sosialt arbeiði, lögfrøði, samfelagsfrøði og sálarfrøði.

Sum partur av útbúgvingini skal tann lesandi í starvslæru í fimm mánaðir, sum til ber at taka heilt ella lutvíst í Føroyum ella aðrastaðni úti í heimi.

Fyri at sleppa inn á útbúgvingina undir kvotu 1 krevst miðnámspróg, har tað eisini ber til at søkja inn undir kvotu 2. Við einstøkum miðnámslærugreinum ella við eini vinnuligari útbúgving er móguleiki fyri at søkja inn undir kvotu 2.

undan at síggja tey heruppi, tí tað er avgjørt best fyri allar partar. Ikki minst fyri tey sjálvi og familjur teirra, siga sosialráðgevararnir. Avtala er gjørd við umleið 20 almennar arbeiðsgevarar um at taka ímóti fólki, sum eru dómdu at útinnna samfelagstænastu.

Talan kann eisini vera um ein samansettan dóm, har tann dómur part av tíðini situr í varðhaldi, meðan restin verður útint sum samfelagstænasta.

Við atliti at, at tann dómur skal hava móguleika fyri at røkja sítt borgarliga starv og familju sína, verður samfelagstænastan í slíkum førum gjørd so lagalig sum gjørligt. Tað vil

siga, at tú fært fyra mánaðir, ella so nógv tøvur er á, til at fáa frá hondini 40 tímar samfelagstænastu. Á tann hátt ber til at leggja soleiðis til rættis, at viðkomandi kann brúka vikuskifti, kvöld ella tíðina uttan fyri sína vanligu arbeiðstíð at útinnna samfelags-tænastuna.

Røkja nógvur umsorganaruppgávur

Socialráðgevararnir mæta nógvum ymiskum avbjóðingum í sínum starvi, og tað kann vera rættiliga óunnligt at hoyra, hvat fólk verða dómdu fyri ella

tað, sum kemur fram í samrøðum við tann dómdu ella skuldsetta.

– Eitt tað fyrsta málið, ið eg fekk sum nýbyrjaður sosialráðgevi á Kriminallforsorgini, snúði seg um seksuelt misbrúk, har viðkomandi hevði gjørt seg inn á bæði børn og abbað. Tá eg hevði lisið innihaldið í málinum, sat spýggjan í hálsinum á mær. Tað var ræðuligt at hoyra. Tá so viðkomandi kom her, trúði eg valla mínum egnu eygum, tí at síggja til var talan um ein heilt vanligan mann, sum innast inni var ein stakkalur, ið sjálvur var misbrúktur sum barn, sigur Eliesar Esmarsson Jacobsen.

Tað er týðningarmikið at skilja ímillum menniskjað og atburðin ella gerðirnar hjá viðkomandi. Júst hvat lógabrotið snýr seg um, er ikki altíð so viðkomandi. Størst týðning hevur tað at mæta persóninum, har hann er, og royna at skapa eina broyting. Um hetta skal bera til, er neyðugt fyrst at skapa eitt gott samband við viðkomandi.

Uppgávurnar hjá sosialráðgevu á Kriminallforsorgini fevna annars breitt.

– Onkuntíð skulu vit í rættin saman við tí ákærda, og vit hava eisini nógvur umsorganaruppgávur í tí dagliga. Eitt nú at hjálpa teimum avvarðandi, sum ikki vita síni livandi ráð í støduni, tey eru komin í. Vit útvega teimum vitjanartíð og leggja oftani oyra til tað, sum tey hava upp á hjarta, so tey kunnu lessa av og sleppa av við tað, sum tey ganga og dragast við. Aðrar tíðir er tað ein innsettur, sum ynskir at tosa við okkum, ella ringja heim til mammuna ella konuna. Vit tosa oftani við avvarðandi fyri tey innsettu, men um tey sjálvi skulu ringja, er tað altíð í samráð við fangavørðar, tí reglur eru fyri, hvussu ofta og nær tey kunnu ringja.

Týðningarmikið at fóta sær aftur

Júst hetta við at loyva teimum at fáa samband við onnur, kann tíðum vera trupult. Serliga tá talan er um ein, sum situr í varðhaldi, tí tá má viðkomandi helst ikki hava samband við nakran útifr. Í teimum førum er tað heldur ikki Kriminallforsorgin, men politið

Sum sosialráðgevi í Kriminallforsorgini seinastu 17 árinum hevur Eliesar Esmarsson Jacobsen lisið nógvur ræðusøgur í rættarmálum, men tað ræður um ikki at lata seg ávirka ov nógv av tí, sigur hann.

Birita Jaspersdóttir Joensen las til sosialráðgeva í Århus og var liðug í 2009. Fyrstu tíðina arbeiðdi hon innan barnaverndina á eini sosialmiðstöð í Århus, síðani á Skejby Sjúkrahúsi á einum familjuambulatorium fyri komandi foreldur við rúsevna-trupulleikum. Í Føroyum hevur hon starvast á Psykiatriska deplinum og Almannaferkinum, og er nú í fyrilsstarvi hjá Kriminallforsorgini.

sum varðar av viðkomandi og ger av, hvat letur seg gera og ikki.

Eftir at hava sitið dómin av sær, kann tað fyri fleiri av hesum hava týðning, at tey verða stuðlaði í at finna fótafestið aftur. Hetta er serliga galdandi, tá talan er um royndarleyslating, har tey verða fylgd tætt í royndarleyslatingartíðini.

– Serliga eru tað fólk, ið hava alkoholtrupulleikar ella annað slag av misbrúki, ið eru í vanda fyri at detta út í aftur. Okkara uppgáva er at stuðla teimum í at finna fótafestið aftur í samfelagnum, so vit ikki síggja tey aftur heruppi. Eitt nú við at stuðla ella motivera teimum í at fara í viðgerð, sum kann vera avgerandi fyri at koma á rættkjøl. Talan kann eisini vera um at fáa samband við aðrar stovnar, arbeiðsmarknað, familju og netverk annars. Nógv eru rættiliga einsamøll, tá tey koma útaftur. Vandin er tí stórir fyri at enda aftur í sama umhvørvi, har tey komu frá, og sum ivaleyst hevur verið størsta atvoldin til, at tey endaðu her, siga tey bæði, Birita Jaspersdóttir Joensen og Eliesar Esmarsson Jacobsen. /

Hóttanir koma javnan fyri

BARNAVERND: Tá talan er um børn, eru vit inni á nøkrum, sum fyri allar familjur er eitt sera eymt evni, tí neyvnan nøkur foreldur vilja børnum sínum annað enn tað allar besta. Hetta sigur Jona Lamain, sosialráðgevi á Barnaverndartænastuni í Tórshavnar kommunu, sum hevur verið fyri fleri hóttanum, og einaferð hevur maður fingið dóm fyri hóttanir móti henni.

Fyri ein sosialráðgeva innan barnaverndarøkið kunnu støður taka seg upp, har hóttanir verða havdar á lofti. Jona Lamain, sosialráðgevi á Barnaverndartænastuni í Tórshavnar kommunu, hevur meira enn einaferð verið úti í støðum, har hon hevur kent seg hótta. So mikið álvarsligt hevur tað einaferð verið, at ein persónur er dømdur fyri at hava hótt hana.

– Hetta er ikki dagligdagurin hjá okkum, men tað kemur fyri, at vit eru noydd at binda um heilan fingur og vera tvey, tá vit fara á vitjan onkustaðni, har Barnaverndartænastan er boðsend, tí okkurt er, sum tað ikki skal vera. Tað er tó langt ímillum, at slíkt hendir, og eg havi heldur ongantíð verið úti fyri beinleiðis álopi, sigur Jona Lamain.

Nógvar orsøkir til mistrivnað

Heilt yvirskipað snýr barnaverndarøkið seg um, at børn ikki mugu liva undir viðurskiftum, sum skaðar teirra heilsu og menning. Starvið sum sosialráð-

gevi innan økið ber í sær nógvar samrøður við bæði foreldur, børn og tannáringar, so hvørt barnaverndarmálini stinga seg upp. Uppgávan er at kanna viðurskiftini hjá hesum børnum og gera eina niðurstøðu, sum fer víðari til barnaverndarnevdina við einum tilmæli um, hvat eigur at verða gjørt.

Uppgávan hjá sosialráðgevanum er síðani at kanna málið nærri og meta um, hvat møguliga skal til fyri at hjálpa barninum og familjuni annars.

Orsøkirnar til mál av slíkum slagi kunnu vera ógvuliga ymiskar. Tað kann snúgvá seg um misbrúk ella sálarsjúku hjá foreldrum ella barni, ella kreppu í familjuni, sum til dømis hjúnarskilnaður. Eisini kann talan vera um eitt samanspæl av fleiri orsøkum – orsøkir, ið elva til mistrivnað hjá barninum.

Samstarv við foreldur avgerandi

Hvat er tað fyrsta, tit gera, tá eitt barnaverndamál tekur seg upp?

– Vit royna at seta upp eina vernd við at innbraga tað nærmasta netverkið ella familjuna hjá barninum. Eitt nú ommur og abbar, um foreldrini loyva tí. Eitt væl virkandi samstarv við foreldrini er rættiliga avgerandi í slíkum málum. Har tað eru rúsevnatrupulleikar íblandaðir, stuðla vit foreldrum ella tí foreldrinum, sum kann hava slíkar trupulleikar, um at fara í viðgerð. Snýr málið seg um ein tannáring, royna vit millum annað at hjálpa barninum í at fáa sær eitt frítíðarítriv, um tað frammanundan ikki hevur tað.

– Tað hendir meira enn so, at eg fái hóttanir, men tibetur hevur eingin beinleiðis lopið á meg, sigur Jona Lamain, ið starvast sum sosialráðgevi á Barnaverndarstovuni í Tórshavnar kommunu.

Uppliva tit foreldur, sum rætt og slætt ikki hava førleikar at vera foreldur, og um so er, hvat gera tit tá?

– Ja, tað kemur meira enn so fyri, at vit koma út fyri tí. Í slíkum førum hjálpir oftani lítið við nakrari ráðgeving. Er talan um vantandi menningarførleikar hava vit familjudepilin á Barnaheimimum, har familjan kann koma og vera undir uppsýni eina tíð, meðan pedagogiskar eygleiðingar verða gjørdar. Í uttasta konsekvensi kann vera neyðugt at taka barnið úr familjuni og seta tað í pleygu, ella tað fer á Barnaheimið í eina tíð.

Hvussu taka børnini sjálvi hesar støður, um tey eru so mikið stór, at til ber at tosa við tey?

– Børn eru ógvuliga ymisk. Nógvar eru rættiliga opin og vilja fegin tosa um støðuna. Tey eru von við at tosa við pedagogar og kanska lærarar, um tey eru í skúlaaldri. Onnur eru meira afturlatin. Tað er nakað av einum kynstri at tosa við børnini, tí torført kann vera at meta um, hvat teimum hevur verið fyri. Hava tey verið fyri misbrúki ella líkamligum ella sálárligum ágangi, tekur ein sálárligur

yvir og tosar við tey. Tá er tað ikki okkara borð at gera samrøðurnar.

Jona Lamain sigur seg hava eitt sera spennandi og týðandi starv, tí hon veit, at tað kann gera mun, har hon og hennara starvsfelagar koma inn.

Barnaverndarstovan í Havn hevur umleið 400 barnaverndarmál um árið. Tað vil siga, at teir 10 sosialráðgevararnir umsita og viðgera umleið 40 mál hvør. /

„Tað kemur fyri, at vit eru noydd at binda um heilan fingur og vera tvey, tá vit fara á vitjan onkustaðni, har Barnaverndartænastan er boðsend, tí okkurt er, sum tað ikki skal vera“

/JONA LAMAIN

Á Almanna-
verkinum
starvast stívliga 30
sosialráðgevarar.
Ein av teimum er Leif
Olsen, ið er fulltrúi
og sosialfakligur
leiðari á stovninum.

Umskúling nógv eftirspurd

ALMANNAVERKID: Tá óhappið er úti, ella okkurt hendir, sum ger ein persón óarbeiðsførur í tí starvinum, viðkomandi er settur at røkja, er umskúling ein góður móguleiki fyri at koma víðari í arbeiðslívinum. Leif Olsen er útbúgvinnur sosialráðgevi og virkar sum sosialfakligur leiðari á Almanna-
verkinum. Hann heldur umskúling vera eina uppplagda loysn at hjálpa fólki, sum orsakað av onkrum breki ella trupulleika annars ikki hava móguleika fyri at halda fram í sama starvi.

Øll kunnu vera óheppin at koma út fyri onkrum, sum ger, at ikki ber til at røkja starvið longur. Serliga tá talan er um eitt kropsliga krevjandi starv, ert tú oftani prísgevin, um okkurt hendir, sum gongur út yvir tíni evnir at røkja starvið. Tá ein timburmaður gerst lamin, ryggurin hjá einum smiði gongur fyri, ella kroppurin ikki megnar at halda fram í arbeiði, sum til dømis á flakavirki ella í røktini, ja, so er lítið annað at gera enn hyggja sær eftir onkrum øðrum.

Onnur viðurskifti kunnu eisini vera forðandi fyri at kunna forsyrgja sær. Eitt nú, um ein hevur livað undir vánaligum sosialum viðurskiftum ella viðurskiftum, ið hava givið sálarligan løst. Fyri hesi fólk er umskúling ein góður móguleiki at koma víðari í arbeiðslívinum.

Leif Olsen, sum er fulltrúi og sosialfakligur leiðari á Almanna-
verkinum, heldur, at umskúling oftani er rætta loysnin fyri tey, sum ikki hava nakran móguleika fyri at halda fram í júst sama starvi, men framvegis hava nógv góð ár eftir á arbeiðsmarknaðinum.

– Henda loysnin er væl egnað til tey, sum eru í góðum aldri. Fyri onnur, sum nærkast endanum av arbeiðslívinum, er tað oftani fyrítíðarpensjón, ið kemur upp á tal. Tá er í stóran mun talan um ófaklærd, sum hava havt kropsliga krevjandi arbeiði og eru niðurslitin. Í øðrum førur er talan um sjúku, eitt nú krabbamein, parkinson, blóðpropp og so framvegis, ið hava havt álvarslig og varandi mein við sær. Í slíkum førur kann fyrítíðarpensjón vera einasta loysnin, sigur Leif Olsen, sosialráðgevi og sosialfakligur leiðari á Almanna-
verkinum.

Ein annar bólkur eru tey ungu, sum eru rakt av sálarjúku ella hava menningartarn. Tey hava kanska ongantíð havt eitt veruligt arbeiði, og tá tey eru eini 30-35 ár er eingin persónlig orka eftir.

– Í slíkum førur skulu vit hava gjørt alt fyri at fáa viðkomandi út á arbeiðsmarknaðin. Møguliga í einum tillagaðum starvi. Okkara uppgáva er at hjálpa fólki at koma á arbeiðsmarknaðin og fáa tey at verða verandi har, sigur Leif Olsen.

Hjálp til óhjálpin

Sum sosialfakligur leiðari á Almanna-
verkinum snýr starvið hjá Leif Olsen seg í stóran mun um at vera við til at taka avgerðir um eitt nú arbeiðsbúning og fyrítíðarpensjón. Hann hevur ikki beinleiðis samband við viðskiftafólk, men samskiftir nógv við teir sosialráðgevararnar á Almanna-
verkinum, sum sita við ítökiliga málunum.

– Eg eri “generalistur”, og tað dámar mær serstakliga væl, tí tá kemur tú rundan um alt, sum rører seg á hesum økinum. Eitt av yvirskipaðu málunum hjá tí almenna er at hjálpa teimum, sum ikki klára seg. Um lógirnar eru ov sermerktar og gerast ein forðing fyri at hjálpa, sum tær í veruleikanum eru ætlaðar til, ja, so er tað millum annað okkara uppgáva at vísa á, at tørvur er á broytingum, sigur Leif Olsen.

Hann vísir á, at tað er umráðandi at gera eina heildarmeting av einum máli og fáa tað loyst tann vegin.

– Tað eru oftani bæði sosialir, sálarfrøðisligir og samfelagsligir vinklar í nógvum málum, og tí mást tú vita, hvat tað heila snýr seg um og brúka tína egnu sosialfakliga vitan at fáa loyst málini. Vit sita nógv saman og meta um tey ymsu málini, og koma á tann hátt til eina niðurstøðu, sum einstaka avgerðin byggir á, sigur Leif Olsen.

Tá avgerð er tikin í einum máli, er móguleiki at kera til Kærunevndina ella Løgtingsins Umboðsmann, um viðskiftafólkið er ónøgt við avgerðina hjá Almanna-
verkinum.

– Hesin kærsmøguleikin hevur stóran týdning fyri tann, sum avgerðin viðvíkur. Eisini hevur tað týdning fyri okkum at fáa avgerðir okkara royndar inn ímillum í málum, sum møguliga skulu skiljast øðrvísi, enn vit hava gjørt. Í øðrum lagi at fáa staðfest, at avgerð okkara var tann rætta, sigur Leif Olsen.

Stívliga 30 sosialráðgevar starvast á Almanna-
verkinum. /

Fakbólkur í stórum vøkstri

FELAGID: Tá sosialráðgevarar í 1976 stovnaðu egið felag, vóru teir seks í tali. Nú telja limirnir í Sosialráðgevarafelag Føroya, ið er skipað sum eitt áhugafelag undir Starvsmannafelagnum, heilar 66 limir. Ein sosialráðgevi skal fyrst og fremst duga at fáa samband við fólk, ið hava tørv á hjálpi, so hesi kenna seg hoyrd og virð.

Tað er ikki at taka munnin ov fullan at siga, at útbúgvingin sum sosialráðgevi er ógvuliga væl umtókt millum bæði føroyingar og danir. Nógv søkja inn á útbúgv-ingina, og fakbólkurin er seinnu árin vaksin í stórum.

Tá føroyska Sosialráðgevarafelagið var stovnað á sumri 1976 vóru seks limir í felagnum, og nú sløk 43 ár eftir, er limatalið vaksið við heili 1.100 prosentum upp í 66 limir.

Fyrsta forkvinnan í felagnum var Marjun Sigurðsdóttir (sála), og í dag er tað Jacoba Juulsdóttir Jacobsen, sum stendur á odda fyri føroysku sosialráðgevu-
num.

– Útbúgvingin til sosialráðgeva er ógvuliga væl umtókt, bæði her hjá okkum og í hinum norðurlondunum. Orsök-in kann vera, at útbúgvingin er breitt fôrleikagevandi í mun til fleiri ymisk arbeiðsøkir, eitt nú innan almanna-
verk, barnavernd, sjúkrahús, hjálparfelagskapir, kriminalforsorg, viðgerðarstovnar og annað. Vit fáa innlit í nógv øki, sum til dømis sálarfrøði, sosiologi, fyrising og løgfrøði, sigur Jacoba Juulsdóttir Jacobsen, forkvinnan í Sosialráðgevarafelag Føroya, ið er skipað sum eitt áhugafelag undir Starvsmannafelagnum. Forkvinnan hevur sitt dagliga starv á Almanna-
verkinum, har umleið helmingurin av føroysku sosialráðgevu-
num starvast.

Jacobu Juulsdóttir Jacobsen er forkvinnan í Sosialráðgevarafelag Føroya, sum er áhugafelag undir Starvsmannafelagnum.

Lutfalsliga nýtt yrki

Av tí at sosialráðgevarayrkið er lutfalsliga nýtt í Føroyum, hevur tað tikið sína tíð at finna rætta plássíð á arbeiðsmarknaðinum. Eitt nú í mun til pedagogar, sjúkra-
systrar og líknandi yrkisgreinar.

– Sum sosialráðgevar hava vit oftani samskipanarleiklutin mótvegis teimum, sum skulu fóta sær á arbeiðsmarknaðinum ella hava aðrar avbjóðingar at dragast við. Vit stuðla og egga teimum til at skipa sær dagin, avgreiða ymisk praktisk viðurskifti, samskifta við myndugleikar, har tørvur er á tí og so framvegis. Ikki tí, at vit taka ábyrgdina frá teimum, men harafturímóti stuðla teimum í at megna avbjóðingarnar, sum tey renna seg í, sigur Jacoba Jacobsen.

Sosialráðgevin er samskipari í samstarvinum millum tann einstaka borgaran og eitt nú viðgerðarstovnar og aðrar myndugleikar.

– Uppgávan hjá sosialráðgevanum er at skapa tætt samband við tann einstaka borgaran og harvið fáa eina heildarmynd av menniskjanum og samlaðu støðuni hjá viðkomandi, sigur forkvinnan í Føroya Sosialráðgevarafelag.

Tá inntøkugrundarlagið rýkur

Um ein borgari verður raktur av álvars-
ligari sjúku, kann hesin missa bæði inntøkugrundarlag og tilknýti til arbeiðsmarknaðin. Eisini kann viðkomandi missa part av foreldrafórleikanum og harvið ávirkar hetta sambandið við bæði børn, familju og annað sosialt netverk.

– Uppgávan hjá sosialráðgevanum er í slíkum førur – saman við borgaranum – at skapa sær eina sosialfakliga heildarmynd. Við støði í hesum mugu neyðug tiltøk setast í verk, sum taka hædd fyri avbjóðingum, sum borgarin og mógulig familja hava í hesari støðu. Við sínum fakliga fôrleikum stuðlar sosialráðgevin borgaranum útaftur í eitt virkið og virðiligt lív, sigur forkvinnan í Sosialráðgevarafelag Føroya.

Jacobu Juulsdóttir Jacobsen arbeiðir sjálf við arbeiðsfremjandi tiltøkum, ið er ætlað teimum, sum eru skerd likamliga, sálarliga ella sosialt, og tí hava tørv á stuðli til at fóta sær á arbeiðsmarknaðinum. /

FAKTA

– um áhugafelagið hjá sosialráðgevu- num

Sosialráðgevar í Føroyum vóru upprunaliga skipaðir í Dansk Sosialráðgiverforening (DS), men í 1976 var stig tikið til at stovna egið felag. Eftir samráðingar við DS var stovnan-
di aðalfundur hildin 9. juni sama ár. Tá vóru seks føroyskir limir í DS. Fyrsta forkvinnan var Marjun Sigurðsdóttir (sála).

Sosialráðgevarafelagið grundgav útmeldingina úr DS við, at danska felagið ikki hevði samráðingarrættin við føroysku myndugleikarnar. Aðalstjórnin hjá DS mælti til, at danska felagið skuldi styðja Sosialráðgevarafelagnum í sínum arbeiði.

Sambært heimasíðuni hjá felagnum hevur Sosialráðgevarafelag Føroya síðani havt eitt sera gott samstarv við DS.

Sosialráðgevarafelagið er skipað sum áhugafelag undir Starvsmannafelagnum, ið hevur samráðingarrættin og ger sáttmála fyri føroysku sosialráðgevararnar.

Felagið er nógv vaksið síðani stovnanina fyri sløkum 43 árum síðani, og um árskið 2018-19 vóru 66 limir í Sosialráðgevarafelagnum.

LOBBYFUNDUR VIÐ JAVNAÐARFLOKKIN

Í juni í fjør vóru umboð fyri Starvsmannafelagið á fundi við umboð fyri Javnaðarflokkin.

Fyri Javnaðarflokkin møttu tingfólk, og harumframt vóru Henrik Old, táverandi landsstýrismaður í samferðslumálum, og Aksel V. Johannesen, løgmaður.

Starvsmannafelagið vísti á tey mál, sum felagið heldur vera átrokandi, at politiska skipanin tekur upp.

Lógaruppskotið um heimild at selja almennu partabrøvini í Postverki Føroya varð umrøtt. Felagið vísti á, at uppskotið fer ov lætt um starvsfólkaútskiftini og setanartrygdina.

Eisini varð víst á tørvin, at vit í Føroyum fáa eina almenna lóg móti diskriminátión á arbeiðsmarknaðinum, eins og øll hini Norðurlöndini hava.

Eisini vístu vit á tørvin á, at starvsmannalógin, sum so at siga hefur verið óbroytt í 60 ár, verður nútímansgjørd.

Fundurin varð hildin í hølum Javnaðarflokksins í miðbýnum. Javnaðarflokkurin bjóðaði fakfeløgum á fund hvør sær, og tað var í hesum sambandi, at Starvsmannafelagið var á gátt.

NTR (NORDISK TJENESTEMANNSRÁÐ)

Starvsmannafelagið er limur í tveimum norðurlendskum samstarvsfelagsskapum. Annar teirra er Nordisk Tjenestemannsråd, NTR. Hetta er samstarv millum fakfeløg í Norðurlöndum, ið skipa starvsfólk, ið starvast hjá kommununum.

Annað hvørt ár skipar NTR fyri norðurlandskari ráðstevnu. Í ár var ráðstevnan í Stavanger í Noregi 24.-27. juni 2018, og hon er umrødd á síðu 36 í blaðnum. Eftir- metingin frá øllum londunum var, at hetta er ein tann besta ráðstevnan, ið verið hefur, tí evnini vóru ógvuliga viðkomandi fyri vanligu limirnar.

NTR hefur dagført samstarvsavtaluna, sum kom í gildi 27. juni 2018. Talan var um smærri dagfæringar.

Forfólkini í NTR hittast fast tvær ferðir um árið til fundar saman við skrivarum sínum. Seinasti fundurin var í desember 2018. Á hesum fundum siga fakfelagsfólkini frá vitan og royndum, og fyrirkeingar verða gjørdar til komandi ráðstevnuna, ið verður í Gøteborg í juni 2020.

FELAGSTÍÐINDI

ÁLITISFÓLKAFUNDIR: Sum fastur tættur plagar at vera, varð eisini í 2018 skipað fyri tveimum fundum fyri álitisfólkini í Starvsmannafelagnum.

Kjarnumál, varskógvaralóg og vaksnamannaútbúgving

Ein dagur er settur av til álitisfólkafundir hvørja ferð, og síðani Starvsmannafelagið keypti Smæruna fyri nøkrum árum síðani, hava álitisfólkafundirnir verið í Smæruhøllini.

Fundurin í mai

Fyrri álitisfólkafundurin var týsdagin 29. mai.

Høvuðsmálið hesaferð vóru kjarnumál felagsins fyri valárið 2019. Nevndin hevði um hetta mundið gjørt fyrsta uppskotið til nýggj mál, sum vit skulu varpa ljós á í valárinum. Í Smæruni sótu álitisfólkini í bólum og tóku stöðu til uppskotini og komu sjálvi við sínum uppskotum til kjarnumál.

Við hesum eru kjarnumálini 2019 kjølfest í baklandi felagsins á sama hátt, sum gjørt varð, tá ið tey vórðu gjørd fyrru ferð í valárinum 2015.

Millum onnur evni, sum vóru frammi á fundinum, var uppskotið hjá samgonguni til varskógvaralóg. Jóanna Djurhuus, fulltrúi í landsstýrinum, greiddi frá uppskotinum, sum varð lagt fyri lögtingið í fjør. Ein skipan, har starvsfólk dulnevnd kunnu boða frá illgruna um óreglusemi í landsins fyrising.

Til endans greiddi Anna Andresen, sálarfrøðingur á Arbeiðseftirlitinum, frá nýggjum vegleiðingum og upplýsingandi tilfari annars, sum Arbeiðseftir-

litið hefur gjørt um sálarliga arbeiðsumhvørvið.

Fundurin í november

Hósdagin 29. november var aftur nær um fullsett í Smæruni. Hesa ferð var einki bólkaarbeiði, men harafturímóti vóru fleiri áhugaverdar framløgur á skránni.

Jan Jakobsen, stjóri í LÍV, legði fram um iløgupolitikkin hjá tryggingarfelagnum, sum Starvsmannafelagið eigur í. Eisini greiddi hann frá leiklutinum, sum LÍV hefur at byggja nýggjar bústaðir.

Dánjal Højgaard, lögfrøðingur í felagnum, greiddi frá starvsmannalógini, sum í 60 ár hefur tænt limunum í Starvsmannafelagnum og fleiri túsund øðrum starvsfólkum á føroyska arbeiðsmarknaðinum (les meira um hetta í grein aðrastaðni í blaðnum).

Anna Johannesen, skrivari í Starvsmannafelagnum, og John Dalsgaard, samskipari á Yrkisdeplinum, greiddu frá álitinum, sum fyri nøkrum mánaðum síðani varð kunngjørt um vaksnamannaútbúgvingar (meira um hetta aðrastaðni í blaðnum).

Til endans var tað Niclas Heri Jákupsson, fyrilestrarhaldari frá fyrirtøkuni Fegin, sum hevði framløgu um virðiligt samskipti.

Álitisfólkini í Starvsmannafelagnum kjakast um nýggju kjarnumálini hjá felagnum.

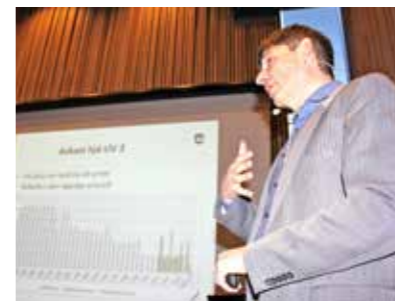
Álitisfólkini sita í bólum og taka stöðu til uppskotini hjá nevndini til kjarnumál og koma við egnum uppskotum.

Súni Selfoss, formaður, leggur uppskot til kjarnumál 2019 fram fyri álitisfólkini.

Anna Andresen, sálarfrøðingur frá Arbeiðseftirlitinum.

Jan Jakobsen, stjóri í tryggingarfelagnum LÍV.

starvsmannafelag.fo

ANNIKA VAR ÁRSINS ÁLITISFÓLK

Starvsmannafelagið valdi Anniku Maritudóttir til ársins álitisfólk 2018. Tað varð kunngjørt á aðalfundi í mars.

Annika er úr Havn. Seinastu góðu tiggju árinum hevur hon starvast á Ellisheiminum hjá Tórshavnar kommunu við Rættará og hon hefur verið álitisfólk seinastu fyra árinum.

Í grundgevingini fyri at velja Anniku Maritudóttir til ársins álitisfólk verður sagt:

Annika hefur í virki sínum sum álitisfólk samvitskufult og ábyrgdarfult røkt starvið og hefur áhaldandi talað sæk starvsfólka. Hon hefur gjøgnum yrki sitt stríðst fyri rættindum hjá starvsfeløgum sínum, samstundis sum hon hefur vakt ans, áhuga og virðing fyri álitisfólka-skipanini.

Á myndini síggja vit Anniku, tá ið Súni Selfoss, formaður í Starvsmannafelagnum, kunngjórði, at hon var vald til ársins álitisfólk 2018.

LÝSINGARÁTAK FYRI SMÆRUNA

Høllin í Smæruni hefur fingið góða móttøku. Tá ið høllin ikki verður nýtt til innanhýsis tiltøk í felagnum, verður hon leigað út.

Vit arbeiða í lútuni við at gera ein elektroniskan faldara, ið lýsir móguleikarnar í høllini, sum kann virka sum auditorium við hallandi stólarekkjum og hefur tulkakliva og bestu ljóð- og ljósviðurskipti.

Faldarin skal brúkast í lýsingarátaki fyri at útvega fleiri leigarar. Eisini verður arbeitt við at gera leigupakkar fyri at gera tað so ómakaleyst sum móguligt hjá leigarum.

Eisini hava vit gjørt ein sjónbandafilm, ið lýsir móguleikarnar. Filmurin verður vistur á heimasíðuni, Facebook-síðuni hjá Starvsmannafelagnum og Google Ads. Hetta er hent at hava, nú ætlanir eru um at marknaðarføra Føroyar og Havnina sum altjóða ráðstevnu- og fundarby.

Allar skrivstovurnar í Smæruni eru leigaðar út. Onkur útskipting hefur verið, og áhugin er so stórur, at skrivstovurnar verða leigaðar út aftur beinanvegin, eftir at leigarar eru fluttir út.

Stendur tað til Samferðslumálaráðið og Heðin Mortensen, landsstýrismann í arbeiðsmarknaðarmálum, verður bannað at gera mismun á føroyska arbeiðsmarknaðinum. Føroyar eru einasta Norðurlandið, sum enn ikki hevur eina almenna lóg móti diskriminátión á arbeiðsmarknaðinum.

Forboð fyri diskriminátión á arbeiðsmarknaðinum

Vit hava javnstøðulógina, sum bannar mismuni millum kvinnur og menn. Nú er ætlan, at fáa eina lóg, sum meira alment bannar mismuni á arbeiðsmarknaðinum, eins og vanligt er í øðrum londum.

Eitt lógaruppskot frá Samferðslumálaráðnum um at banna mismuni á arbeiðsmarknaðinum hevur verið úti til hoyringar og er á veg í lógtíngið.

Endamálið við lógaruppskotinum er at banna mismuni á arbeiðsmarknaðinum vegna rasu, húðarlit, átrúnað ella trúgv, politiska áskoðan, kyn, kynsligan samleika, kynsliga sannføring, aldur, brek ella tjóðskaparligan ella fólkaeyðkenniligan uppruna.

Í øllum arbeiðsviðurskiftum

Tað verður forboðið at gera mismun í øllum arbeiðsviðurskiftum, líka frá starvssetan til uppsøgn. Eisini setir lógin forboð fyri happing á arbeiðsplássunum.

Líknandi lóggáva er í grannalondunum, ES og vesturheiminum sum

heild. Men í Føroyum hava vit onga lóg, ið sum heild tryggjar javnvíðgerð á arbeiðsmarknaðinum, og sum verjir fyri mismuni á arbeiðsmarknaðinum.

Kærur um, at mismunur er gjørdur í stríð við lógina, skulu víðgerast av eini serligari klagunevnd, sum verður sett á stovn til endamálið. Og verður lógin brotin, kunnu tey, sum hava verið fyri órætti, fáa viðurlag ella endurgjald fyri brotið.

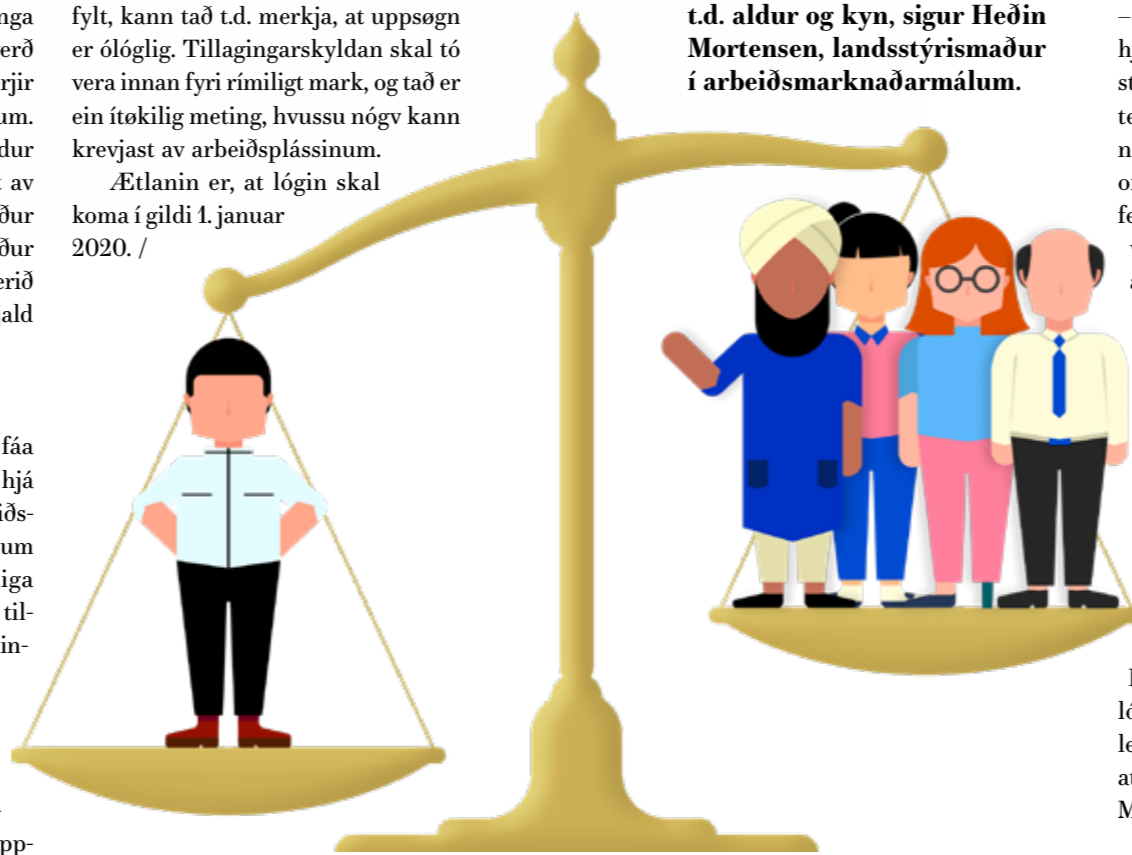
Tillagingarskylda

Verður lógin samtykt, kann hon fáa stóran týðning fyri móguleikarnar hjá fólki við breki at koma út á arbeiðsmarknaðin og at varðveita arbeiði. Sum nakað nýtt áleggur lógin nevniliga arbeiðsgevarunum eina sokallaða tillagingarskyldu, sum er galdandi í hinum Norðurlondunum.

Tað merkir, at arbeiðsgevarar skulu taka forðingar burtur, so at fólk við breki, ið annars eru skikkað, kunnu lyfta arbeiðsuppgávnar. Verður tillagingin ikki upp-

fylt, kann tað t.d. merkja, at uppsøgn er ólóglig. Tillagingarskyldan skal tó vera innan fyri rímligt mark, og tað er ein itøkilig meting, hvussu nógv kann krevjast av arbeiðsplássinum.

Ætlanin er, at lógin skal koma í gildi 1. januar 2020. /

– Skulu fáa somu verju sum aðrastaðni

– Eg haldi, at hetta lógaruppskotið fer at geva arbeiðstakarum eina ítøkiliga verju, sum bæði verður galdandi fyri persónar, ið hoyra til minniluta-bólkar í samfelagnum, og eisini meira yvirskipað í mun til t.d. aldur og kyn, sigur Heðin Mortensen, landsstýrismaður í arbeiðsmarknaðarmálum.

– Tað eigur altíð at vera fakliga dygdin hjá starvsfólkinum, ið er avgerandi fyri starvsviðurskiftini hjá viðkomandi, og tey persónligu eyðkennini, sum eru nevnd í lógini, skulu ongantíð vera orsök til, at viðkomandi fær verri viðferð enn onnur í somu støðu. Eisini vænti eg, at tillagingarskyldan hjá arbeiðsgevarum fer at gera góðan mun hjá arbeiðstakarum, ið hava brek, tí hon gevur bæði verju og rættindi.

– Samferðslumálaráðið varðar av arbeiðsmarknaðarmálum og vil, at okkara arbeiðsmarknaður skal vera minst líka góður sum í hinum Norðurlondunum. Hetta lógaruppskotið er gjørt í samráð við partarnar á arbeiðsmarknaðinum og er dømi um, hvussu trípartasamstarv kann gerast.

Eg haldi, at tað er gleðiligt, at hetta lógaruppskotið nú verður klárt at leggja fyri tingið, og vóni, at tað fer at fáa góða viðferð, sigur Heðin Mortensen. /

– Eitt stórt framstig

– Tað er í tøkum tíma, at løntakararnir í Føroyum sum teir seinastu í Norðurlondum fáa somu almennu lógarfestu verju móti mismuni á arbeiðsmarknaðinum. Hetta hevur verið eitt ynski hjá fakfeløgum í nógv ár, sigur Súni Selfoss, formaður í Starvsmannafelagnum.

– Fyrimyndin fyri lógini er danska forskelsbehandlingloven, sum veruliga hevur víst seg at geva útsettum starvsfólki ítøkiliga verju, t.d. móti diskriminering vegna aldur og ikki minst vegna brek í uppsagnarmálum. Tað er gleðiligt, at útlit eru til, at starvsfólk á føroyska arbeiðsmarknaðinum loksins fáa somu rættindi sum í grannalondunum.

Starvsmannafelagið kundi sjálvandi ynskt sær, at arbeiðsmarknaðurin fekk betri stundir at víðgera uppskotið. Felagið heldur tó ikki, at hetta er nøkur haldgóð grundfyri, at samgongan ikki kann leggja uppskotið fram, nú valskeiðið lækkar móti endanum.

– Tað eru tvey ár síðani, at eitt tilíkt uppskot varð sett fram fyrstu ferð, og í hesum tíðarskeiði hava nógv varðmerkingar verið gjørdar. Samferðslumálaráðið hevur tikið hond um fleiri av ivamálunum, og uppskotið liggur nú eisini heilt tætt upp at forskelsbehandlingloven, sum gevur eina ávísu trygd í sjálvum sær, sigur formaðurin.

– Broytingar kunnu framvegis gerast, men tað átti ikki at verið nøkur stór forðing fyri, at uppskotið verður samtykt hesaferð. Hesaferð vóni eg, at politikararnir kunnu semjast og vilja geva

okkara løntakarum somu rættindi, sum tey hava aðrastaðni, sigur Súni Selfoss. /

HETTA ER TRÍDJA ROYNDIN

Fyri triðju ferð verður nú roynt at tryggja løntakarunum í Føroyum somu verju á arbeiðsmarknaðinum sum løntakarunum í hinum Norðurlondunum.

Hesaferð er tað Samferðslumálaráðið, sum leggur uppskotið fram, sum gongur undir heitinum: Uppskot til lógtíngis-lóg um at banna mismuni og

tryggja javnvíðgerð á arbeiðsmarknaðinum. Fyrimyndin er danska lógin móti mismuni á arbeiðsmarknaðinum, sum kallast Forskelsbehandlingloven.

Frammanundan hevur Sonja Jógvansdóttir, lógtíngisvænna, í tveimum umfærum lagt eitt líknandi uppskot fyri tingið.

Uppskotið fall við 3. víðgerð í fjør vár.

Tey, sum funnust at uppskotið í hildu tað vera ófullfíggað. Eisini varð hildið, at eitt slíkt uppskot eigur at koma frá landsstýrinum og vera gjørt í samráð við partarnar á arbeiðsmarknaðinum.

Síðani Samferðslumálaráðið yvirtók málið í fjør summer, hava partarnir á arbeiðsmarknaðinum í ávísan mun verið við í fyrireikingini og gjørt viðmerkingar til lógaruppskotið, tó at ætlanin var, at teir skuldu fáa betri stundir til hetta arbeiði.

FØROYA ARBEIÐSGEVARAFELAG ER IVINGARSAMT

Starvsblaðið hevur biðið Føroya Arbeiðsgevarafelag, FAG, um eina stutta viðmerking til lógaruppskotið, sum Samferðslumálaráðið í januar sendi til hoyringar og ætlar at leggja fyri lógtíngið. FAG skriver soleiðis: "Føroya Arbeiðsgevarafelag gongur sjálvsagt ikki inn fyri,

at mismunur verður gjørdur á starvsfólki á arbeiðsmarknaðinum. Nú er so talan um at gera eina lóg at forða hesum, og ein slík lóg rakar inn á nógv øki bæði fakliga og praktiskt. Tí er neyðugt, at lógin er gjøgnumarbeidd og gjørd saman við viðkomandi pørtum á arbeiðs-

marknaðinum. Sum vit síggja tað, hevur man frá landsstýrisins síðu sett ein bólk at fylgja arbeiðnum við hesi lóg, men tíverri hevur hesin bólkurin bert havt ein einasta fund, og lógin varð send til hoyringar

við ógvuliga stuttari freist, og uttan at fylgibólkurin fekk viðgjørt uppskotið. Fyri at lógin skal virka væl og eftir ætlan, eigur hon at vera betur kjølfest í teimum skipanum, vit hava á arbeiðsmarknaðinum í dag."

TRYGGING

Limirnir í Starvsmannafelagnum hava sínar tryggingar í P/F Tryggingarfelagnum LÍV, sum Starvsmannafelagið er partaeigari í. Bæði eftirlønaryggingarnar og tryggingarnar við deyða og hættisligar sjúkur. Við árslok sendi tryggingarfelagið hetta kunningarskriv til sínar partaeigarar um árið, ið fór.

Tryggingarfelagið LÍV í 2018

2018 hevur verið eitt hendingaríkt ár hjá LÍV. Tað hava verið positivir vindar, og tað hava verið avbjóðingar. Soleiðis vil tað helst altíð vera. Vit kunnu fegnast um, at P/F Tryggingarfelagið LÍV aftur í 2018 kann lækka umsitingarkostnaðin – bæði fyri samlagstryggingarnar og fyri eftirlønaryggingarnar (sum eru umlagdar til marknaðarrentu).

Samandráttur av nøkrum viðurskiptum í 2018:

Inngjöldini:

Samlaðu inngjöldini hava ongantíð verið hægri enn tað sama. Framgongd er at siggja bæði á eftirlønaryggingarinnngjöldunum. Góða gongdin á inngjaldssíðuni hevur gjørt, at fleiri herðar eru til at bera kostnaðin at reka felagið. Tí hevur nevndin í P/F Tryggingarfelagnum LÍV samtykt at lækka kostnaðin, einstaki kundin skal gjalda til rakstur.

Hesar høvuðsbroytingar eru gjørdar fyri 2018:

a. Samlagstrygging: Kostnaðurin hjá kundanum verður lækkaður úr 6% av bruttoinngjaldinum til 5%. Í 2017 lækkaði hesin kostnaður úr 8% til 6%. Talan er um teir kundabólkar, sum hava rætt til bonus.

b. Eftirløn: Kostnaðurin fyri kundar við marknaðarrentu lækka soleiðis:

b.i. LívPensjón samansparingin lækka úr 5,5% av árliga inngjaldinum + 300 kr. árligt niður á 5% av árliga inngjaldinum + 300 kr. Hetta er galdandi fyri 2018 og er somuleiðis fyribils kostnaðurin fyri 2019. Í 2017 lækkaði hesin kostnaður úr 6% + kr. 300 til 5,5% + kr. 300.

b.ii. Fyri teir kundar, sum liggja í marknaðarrentu, men enn ikki hava lagt um til LívPensjón, lækka kostnaðurin úr 10,1% til 9,2% av inngjaldinum. Hesi kunnu leggja um til LívPensjón. Í 2017 lækkaði hesin kostnaður úr 11% niður á 10,1% av inngjaldinum.

Omanfyri nevndu broytingar merkja, at viðskiftafólkini fáa eitt bonus (afturbering) uppá íalt umleið 1,8 mió.kr.

Gongdin á fíggjarmarknaðinum:

2018 hevur verið avbjóðandi – serliga fyri partabrovini. Renturnar liggja framhaldandi á einum lágum støði. Partabrævamarknaðurin er fallin við millum 5 og 10%, meðan vanligu lánsbrøvini (realkredit- og statslánsbrøv) hava havt eitt positivt avkast.

Sum stóðan sær út beint nú, so kann væntast, at avkastið hjá kundunum í P/F Tryggingarfelagnum LÍV kemur at liggja millum +1% og -1%. Hetta er tengt at, hvørjum íløgubólki uppsparingin liggur í.

Sum kunnugt hevur Tryggingar-eftirlitið gjørt eina kanning um ílögur og avkast, har avkastið hjá m.a. LÍV verður samanborið við aðrar veitarar. Í tíðarskeiðinum, samanberingin er gjørd (frá 2012 til 2016), hevur tað lønt seg at hava høgán váða. LÍV hevur ein varnan ílögúváða.

Tað hevur við sær, at avkastið ikki er eins høgt, tá ið váðafullar ílögur standa seg væl. Hinvegin er avkastið betri, tá ið váðafullar ílögur standa seg minni væl. Tað er stóðan higartil í 2018. Tað var eisini stóðan undir fíggjarkreppuni, sum herjaði frá 2008 til 2011. Í frágreiðingini frá Tryggingar-eftirlitinum verður áherðsla lögð á, at nevndu avkast ikki eru tað sama, sum kundarnir fáa tilskrivað sína uppsparing. Ein partur av samlaða avkastinum fer m.a. til eginognina hjá felagnum og til partaeigararnar hjá felagnum.

LÍV eftirtíðir ílögúætlan felagsins leypandi við atlit til móguligar dagfóringar í mun til váða og væntað avkast.

Ílögur í Føroyum:

Eitt tema í farna ári hevur verið, um og í hvussu stóran mun føroyska eftir-

lønaryggingin skal "arbeiða" í føroyska samfelagnum.

Í partaeigarasáttmálanum millum eigararnar av LÍV-samtakinum er henda áseting:

"At umsiting og peningurin í størst móguligan mun virkar í Føroyum, tá hetta kann lata seg gera uttan at ganga út yvir tryggleika og avkast hjá tryggingartakararnum".

P/F Tryggingarfelagið LÍV hevur í dag gjørt ílögur í Føroyum fyri umleið 215 mió. kr. Hetta svarar til umleið 9% av samlaðu uppsparingini. Talan er um ílögur, sum geva eitt gott avkast í mun til váðan og aðrar tilsvarandi ílögur (sum t.d. dansk stats- og realkreditlánsbrøv).

Í sambandi við kjakið um ílögur í føroyska bústaðarmarknaðin, so hevur LÍV-samtakið veitt Bústøðum lán uppá 85 mió. kr., soleiðis at Bústaðir fáa móguleika at gjøgnumføra sínar ætlanir.

LÍV-samtakið kannar, hvørjir móguleikar eru á bústaðarmarknaðinum.

Váðabonus:

Teir kundar, sum hava teknað óarbeiðsførstryggingar (og gjaldsundantøku), sum part av marknaðarygging, hava havt eina lutfalsliga lága skaðagongd. Hetta hevur gjørt, at felagið

kann geva eitt bonus uppá 40% av váðisgjaldinum fyri hesar tryggingar. Váðisgjaldið verður tí lækkað við 40%, og verður hetta lagt aftur at uppsparingini hjá teimum kundum, sum hava hesar tryggingar. Bonusið svarar til umleið 4 mió.kr., sum hesir kundar fáa afturborið sum bonus fyri 2018. Váðisgjaldið verður eisini lækkað tilsvarandi fyri 2019 sum eitt fyribils gjald.

Pensjónsnýskipanin:

Sum kunnugt vórðu broytingar í m.a. eftirlønarlógini settar í verk frá 1. januar 2019. Ein av broytingunum er, at allar a-inntøkur (eisini hjá teimum undir 21 ár) skulu gjalda tvingaða eftirlønargjaldið, sum fyri 2019 er 5%.

LÍV-samtakið hevur í sambandi við "smá" inngjöld tillagað umsitingarkostnaðin soleiðis, at um samlaða uppsparingin hjá einstaka viðskiftafólkunum er undir kr. 5.000, so verður onki umsitingargjald drigið av sjálvum inngjaldinum (ein marginalur verður drigin frá avkastinum). Hetta tryggjar, at inngjöldini frá hesum inngjöldum ikki lækka. Hetta er ein sera kappingarfør loysn í mun til hini eftirlønaryggingini. Víst verður annars til heimasíðu felagsins (liv.fo/ung), har sæst, hvussu tey ungu kunnu boða arbeidsgvevanum frá, at eftirlønargjaldið skal flytast til LÍV.

Frágreiðingin hjá Tryggingareftirlitinum er at finna her: <https://www.tryggingareftirlitid.fo/fo/kunning/tidindi/kanning-av-iloguavkasti-hja-livstryggingarfelogum-og-tvorgangandi-efirlonargrunnum/>

AVSLÁTTARAVTALUR

Fyri at lætta um hjá limum okkara í tí dagliga hava vit valt at gera avsláttaravtalur við fyrirtøkur, soleiðis at limirnir kunnu keypa ávísar vørur við avsláttari.

Vit hava fingið nýggjar avtalur við Reyni Service og Bilrøkt í 2018.

Her er eitt yvirlit yvir tær 26 fyrirtøkurnar, ið vit hava gjørt avsláttaravtalu við:

UPPLIVINGAR:

- Dansk Folkeferie
- 62°N
- Unicar
- Tjóðpallur Føroya
- Hotel Hafnia
- Rib 62

VÆLVERA:

- Bailine
- Fótarøkt
- Vælvera Fitness
- Aurora Hár

KLÆDNAHANDLAR: AMBOÐ, DEKK v.m.:

- Klædnahandilin Brá
- Gunnvá
- Hennara
- Hjá Kissa
- Insito
- Sorella
- Staðið Áarvegur
- Ansni
- Bygma Balslev
- Bilasølan
- Dekksentrið
- Tórsh. Maskinhandil
- Valdemar Lützen amb.
- Reyni Service
- Bilrøkt

KT-ÚTGERÐ:

- Teldutænastan

Vil tú siggja, hvussu stóran avsláttur fyrirtøkurnar lata, ber til at fara inn á heimasíðu felagsins:

www.starvsmannafelag.fo

Hygg undir limir og limatillboð.

Fyri at fáa avsláttur er neyðugt at vísa limakortið, ið tit hava fingið sendandi.

Limakortið sær soleiðis út:

Hevur tú ikki fingið limakortið, ber til at skriva til felagið og biðja um at fáa limakort: starvsmannafelag@starvsmannafelag.fo

FELAGSTÍÐINDI

Nevndin og umsitingin hjá Starvsmannafelagnum voru í fjør og vitjaðu limir, sum starvast á arbeiðsplássum í Suðuroynni, Sandoyinni, Vágum og Vestmanna

Felagið vitjaði arbeiðspláss

Sambandið við limirnar hevur heilt avgerandi týdning fyri eitt fakfelag. Tí hevur tað verið fastur táttur hjá Starvsmannafelagnum, at skrivstovufólkini og nevndin fara út á arbeiðspláss kring landið at vitja limirnar.

Endamálið við hesum vitjanum er at lurta og ráðgeva, at fáa innlit í arbeiðið hjá limunum og fáa sett orð á avbjóðingar, sum limirnir møta í gerandisdegnum, og sum felagið kann vera við til at loysa.

Í fjør gjørdi felagið tvær ferðir.

Í Suðuroy ...

7. juni vitjaðu vit arbeiðspláss í Suðuroynni. Vit hittu manningina á Smyrli og starvsfólkini á skrivstovuni hjá Strandferðsluni á Tvøroyri.

Vit vitjaðu á Taks, Tvøroyrar Kommunu, Posta, Suðuroyar Sjúkrahúsi og Føroya Tele á Tvøroyri, Vágs kommunu, Pálshøll og Marghøllina í Vági, og so voru vit eisini í Porkeris kommunu.

... og Sandoy, Vágum og Vestmanna

Seinna vitjanin var 11. september, tá ið farið varð í tveimum bólkum. Annar bólkurin fór í Sandoyinna, og hin var í Vágum og Vestmanna.

Í Sandoyinni varð vitjað hjá Sandoyar Skúlasambandi, Sands bókasavni, Skálavíkar kommunu, Posta og á Rúsdrékkasølu Landsins. Eisini hittu felagið manningina á strandfaraskipinum Teistanum.

Í Vágum gekk leiðin til Vága kommunu í Sandavági. Vit hittu starvsfólk, sum arbeiða hjá kommununi og í

Heimatænastuni. Síðani vitjaðu vit Sørvágs kommunu og deildina hjá Posta á flogvøllinum, har tey júst fingu eina last av posti.

Úr Vágum gekk leiðin til Vestmanna. Vit vitjaðu ungdómshúsið Staðið, har vit hittu starvsfólk hjá kommununi, sum eru limir í Starvsmannafelagnum.

Innlit í trupulleikar

Á ferðini fekk felagið innlit í avbjóðingar av ymiskum slag, sum t.d. starvsfólk, sum mangla setanarskriv ella hava setanarskriv, sum eru í ósamsvari við reglurnar.

Tosað varð um samstarvstrupulleikar og um avbjóðingar, sum hava verið í sambandi við bygnaðarbroytingar á arbeiðsplássinum.

Felagið fekk eisini innlit í trupulleikar, sum kunnu vera av vaktarskipanum, og vit fingu innlit í viðurskipti viðvíkjandi trygd og heilsu.

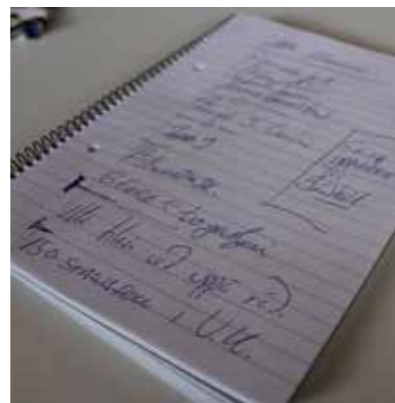
Eftir vitjanirnar fylgir felagið málanum upp. Í summum forum hevur verið neyðugt at seta seg í samband við arbeiðsgevara og sáttmálapart. Í øðrum føri er málið farið til eftirlitsmyndugleika, ið varðar av trygd og heilsu.

Samanumtikið eru hesar vitjanirnar virðismiklar fyri felagið, tí vit fáa innlit í viðurskipti, sum vit annars ikki høvdu fingið nakað at vita um.

Eisini fáa vit høvi at møta starvsfólkum, sum ikki eru limir í felagnum, og kunnu greiða teimum frá fyrimumunum við at vera skipað í fakfelag. Á ferðunum í fjør eydnaðist sostatt eisini at útvega nýggjar limir.

Posturin verður borin inn á deildina hjá Posta í Vága Floghavn

Nógv inntrykk og avbjóðingar

Vágs kommunu

Posta á Tvøroyri

Sørvágs kommunu

Ungdómshúsið Staðið í Vestmanna

Tvøroyrar kommunu

Marghøllin í Vági

Vága kommunu í Sandavági

Strandfaraskipið Smyril

LEIGA SMÆRUNA

Nýggja framkomna høllin í Smæruni kann hýsa bæði skeiðum, fyrilestrum og smærri konsertum. Dentur er lagdur á byggilist, tøkni og ljóðgóðsku. Tveir tulkaklivar eru í høllini og headset til øll sitipláss.

Høllin í Smæruni er væl egnað til tað skeiðs- og fundarvirksemi, vit hava fyri limum felagsins. Skeiðshaldarar hava nevnt, at tað er eitt gott høli at halda fyrilestur í. Tøknin og ljóðviðurskiptini í høllini eru framúr góð.

BIRITA JACOBSEN
UMSITINGARLEIDARI, FØROYA PEDAGOGFELAG

„Høllin í Smæruni er ein fantastiska góður karmur um framløgur, tiltøk og líknandi. Veggirnir úr træverki eru estetiskt væleydnaðir, og geva eina kenslu av nærveru og fordjúpan.“

THOMAS LYNGE MADSEN
HK, DK

„Tulkaklivarnir eru sera rúmligir. Tú hevur gott útsýni yvir høllina, soleiðis at tað verður lættari at hugsavna seg, tá ið tú tulkar. Alt tað tekniska er up to date.“

JÓHANN HLÍÐAR HARDARSON
TULKUR, ÍS

”

Tað vakrasta og mest tjekkaða undirvísingarrhølið, ikki bert í Føroyum, men tað vakrasta, eg havi undirvíst í yvirhøvur.“

THOMAS MILSTED
FYRILESTRARHALDARI OG SERFRØÐINGUR Í STRONGD, DK

STARVSMANNAFELAG@STARVSMANNAFELAG.FO
TLF. 614 868

20. desember í fjór skrivaðu Starvsmannafelagið og Føroya Arbeidsgevarafelag undir nýggjar sáttmálar fyri Posta og Føroya Tele.

Sáttmálasamráðingar við almennu partafeløgini

Samráðingarnar byrjaðu fyrst í november mánaði, og skjótt sást, at áhugamálini vóru ógvuliga ymisk, og at langt var millum partarnar.

Løgfrøðiliga eru almennu partafeløgini ella fyrirkarnar partur av privata arbeidsmarknaðinum. Landið eigur fyrirkarnar, men lögtingið samtykti í vetur, at farast kann undir eina tilgongd at selja almennu partabrovini í Posta.

Samráðingarnar hesaferð vísu til fulnar, at sáttmálarnir á privata arbeidsmarknaðinum í handils- og skrivstovuyrkinum eru vorðnir ein rættiliga stór avbjóðing fyri lønarliga menning í almennu partafeløgnum.

Ferð eftir ferð siggja og hoyra vit um krøv, sum høvdu merkt eina lønarlækking. Grundgevingin er, at tað skal vera ov kostnaðarmikið hjá fyrirkunum at reka tænastr, s.s. telebúdir, post- og farmaflutning og at reka skrivstovuhald. Vit mæta arbeidsgevarum, sum týðiliga hava latið seg inspirerað av biligari sáttmálum, sum teir kundu hugsað sær á okkara øki eisini.

Oftari og oftari hoyra vit viðmerkingar við samráðingaborðið um, at “tey eru bara hetta ... ella bara hatta”. Ongantíð hoyri eg tó nakran á arbeidsgevarasíðuni nevna kostnaðin av toppinum av kransakøkuni. Hvat hon er verd, og hvussu hon skal lønast. Hetta hevur fingið meg at ivast í, hvat virði virkisleiðslurnar siggja í teimum lægstlöntu starvsfólkunum í fyrirkunum.

Tað er av alstórum týðningi, at fakfeløgini, sum varða av fakøkjum tvørtur um almennar og privatar arbeidsgevarar, taka upp mennandi samstarv við tí endamáli at forða fyri, at vit verða sett hvør upp ímóti øðrum, tá ið

Eftir samráðingar í nakrar vikur vóru sáttmálarnir fyri Posta og Føroya Tele undirskrivaðir í Vinnuhúsinum beint fyri jól. Frá vinstri: Marita Rasmussen, stjóri í Vinnuhúsinum, Kristoffer Laksá, nevndarlimur í Føroya Arbeidsgevarafelag og Súni Selfoss, formaður í Starvsmannafelagnum.

tað ræður um lønar-, starvsfólka- og sáttmálaviðurskiftir.

Rákið, sum í dag er, sannførir meg um týðningin av, at starvsfólkini hava eitt sterkt fakfelag aftan fyri seg, sum ikki góðtekur slík órimilg krøv.

Føroya Tele

Sáttmálin fyri starvsfólkini á Føroya Tele er ein 2 ára sáttmáli, sum hevur ein karm, ið er 3,26% tað fyrri árið og 2,56% tað seinna.

Eftir at nakað er brúkt av karminum til broytingar í endastigunum í bólki B og bólki C og til eftirløn av ískoytum, er lønarhækkingin pr. 1. januar 2019 1,80% og 1. januar 2020 1,65%.

Fyri Starvsmannafelagið var tað sera umráðandi at fáa við í semjuna, at eftirløn eisini skal gevast av ískoytum á Føroya Tele. Hetta eydnaðist at fáa við í semjuna.

Tað merkir, at frá 1. januar 2019 verða §§ 30 og 31 í sáttmálanum samanskrivaðar soleiðis, at frameftir verða ískoytini lögð um til viðbøtur, og verða viðbøtur latnar í stigum. Fyrsta

viðbótarstigið er 500 kr. um mánaðin, og 500 kr. skulu vera millum fylgjandi stig.

Tað vil siga, at frá 1. januar 2019 eru øll ískoyti og allar viðbøtur eftirlønargjald.

Aftur at hesum er tillaging gjørd í sáttmálanum um, hvussu feridagar verða innvunnir.

Posta

Løgtingið samtykti í vetur at geva heimild at selja partabrovini í P/F Postverki Føroya. Starvsmannafelagið hevði vónað at fáa betri verju av starvsfólkarættindum eftir eina móguliga sølu ásett í lógina. Men hesum var ikki undirtøka fyri.

Tískil var tað umráðandi fyri Starvsmannafelagið at fáa ein so langan sáttmála sum móguligt. Hetta fyri at tryggja starvsfólkarættindini so langt fram í tíðina sum móguligt. Støðan hjá arbeidsgevarunum var tann øvuga: teir vildu hava so stuttan sáttmála sum gjørligt, helst ikki longur enn 1 ár.

Tá ið samanum kom, blivu partarnir samdir um ein 3 ára sáttmála. Avtalan er, at lønarhækkingin tað triðja árið fylgir lønarkarminum hjá Føroya Arbeidsgevarafelag, sum verður avtalaður við arbeidarafeløgini tann 1. mai 2020.

Hugsandi er, at ein nýggjur privatur eigari av Posta fer at yvirtaka ella fer undir nýtt virksema, sum ikki er undir sáttmálaøkinum í dag. Um so er, verða starvsfólkini, sum fara at arbeiða á hesum nýggju økjum, ikki fevnd av sáttmálanum, uttan at partarnir verða samdir um tað. Samstundis er avtalað, at tað ikki ber til at flyta starvsfólk úr verandi sáttmálaøki hjá Posta yvir í mógulig nýggj virkisøki fyri lægri løn ella verri setanarviðurskifti. Við hesum halda vit, at vit hava framtíðartryggjað starvsfólkini so væl, vit kunnu.

Hetta eru vit sum so nøgd við. Hugsandi er, at partabrovini í Posta verða seld í sáttmálaskeiðnum, og við einum 3 ára sáttmála eru stundir at grundfesta eitt gott og uppbyggjandi samstarv við komandi eigarann av P/F Postverki Føroya.

Lønarkarmurin í sáttmálanum fyri Posta er tann sami sum í sáttmálanum fyri Føroya Tele, 3,26% fyrri árið og 2,56% tað seinna árið. Tá ið kostnaðurin av broytingunum í endastigunum í lønartalvuni hjá Posta er farin av, verður lønarhækkingin 1. januar 2019 2,88% og 1. januar 2020 2,18%.

Umframt hetta er § 13, stk. 2 broytt og er nú soljóðandi:

“Tey, sum hava nátt fólkapensiónsaldur, fáa ístaðin upphæddina, sum skuldi verið flutt sum eftirløn, útgoldna sum løn. Áðrenn upphæddin verður goldin, verða gjöld, sum skuldu rindast samstundis sum lønin, tikin av upphæddini, soleiðis at útreiðslan hjá arbeidsgevara verður óbroytt.

Sama er galdandi fyri persónar, sum smb. § 1, stk. 5 í eftirlønarlógini eru frítiknir fyri at rinda til eina føroyska eftirlønarskipan.

Posta, privatisering og starvsfólkarættindi

Starvsmannafelagið harmast um, at samgonguflokkarnir Javnaðarflokkurin og Tjóðveldi ikki megnaðu at tryggja starvsfólka- viðurskiftini betur í lógini, sum gevur heimild at selja tey almennu partabrovini í P/F Postverki Føroya

Uppskotið at geva heimild til at selja partabrovini í P/F Postverki Føroya varð samtykt við 5. viðgerð tann 18. desember í fjór.

Starvsmannafelagið hevur – í samsvari við kjarnumál felagsins frá 2015 – mælt frá at geva heimild til at fara undir eina sølutilgongd. Í øðrum lagi mælti felagið til, at lógin hevði beinleiðis ásetingar um skipað viðurskifti, og at lønar- og arbeidskorini ikki mugu versna. Endamálið var at skapa stabilitet í starvsfólkaviðurskiftinum í sambandi við eitt móguligt eigaraskifti.

Sum er, eru bert nakrar generellar og rundar viðmerkingar í lógaruppskotinum um starvsfólkaviðurskiftini. Hesar viðmerkingar staðfesta stórt sæð bert galdandi rættarstöðu, tá ið partabrovini

eru seld, t.v.s. at starvsfólkini varðveita rættindini og skyldur. Hvat ið skal henda, tá ið sáttmálaskeiðið er av, gevur lógin hinvegin onga trygd fyri.

Hetta harmast vit um, tí tað kann skapa ótryggleika millum starvsfólkini um, hvat ið framtíðin hevur at bjóða, tá ið landið einaferð hevur slept endanum.

At politiska skipanin arbeiddi við at einskilja Posta, var ikki óvæntað, men at tað júst var henda samgongan við Javnaðarflokkinum og Tjóðveldi, sum skuldi fáa hetta íggjøgnum, kom heldur óvart á. Eingin ivi er um, at Framsókn hevur havt tørv á at markera seg sum liberalan flokk, og at Posta hevur verið partur í eini stórra politiskari kabal í samgonguni.

Starvsmannafelagið var í vinnu-nevndini hjá lögtinginum og førði síni sjónarmið fram. Eisini hava vit verið í sambandi við bæði Javnaðarflokkin og Tjóðveldi, sum frammanundan hava givið til kennar, at flokkarnir ikki eru so heitir fyri privatiseringum. Men har var einki at gera. Málið tóktist avgjørt frammanundan.

framhald //

/// Góðar almennar tænastrur eru ryggurinn í velferðarsamfelagnum, sum vit øll eru við til at fíggja. Einskiljing er eingin trygd fyri, at tænastrurnar verða betri, men kann harafturímóti skapa ójavnar tænastrur, og einskiljingin av postverkum aðrastaðni hava avgjørt ikki verið treytaleys success. Okkara stóða er, at so leingi veitingarskyldan liggur hjá landinum, eigur landið at hava ræði á Posta.

Starvsfólkini í postverkinum hava øll árin havt væl skipað rættindi sambært kollektivum sáttmála; tey fyrstu árin í Postfelagnum og síðani 2007 í Starvsmannafelagnum. Heilt fram til 2005 vóru starvsfólkini fevnd av almenna fyrisitingarrættinum, sum tryggjaði teimum serlig setanarrættindi, sum alment sett starvsfólk eiga. Hesi rættindi hava tey í ávisan mun varðveitt í teimum kollektivum sáttmálum, sum Postfelagið og síðani Starvsmannafelagið hava gjørt við Føroya Arbeidsgevarafelag, síðani postverkið gjørdist alment partafelag.

Í 2017 varð meðaltalið av fulltíðarsettum starvsfólki á Posta 115 fólk. Nógv tey flestu starvsfólkini, sum starvast í sáttmálaøkinum, eru limir í Starvsmannafelagnum.

Starvsmannafelagið er í dag einasta fakfelag, sum hevur kollektivum sáttmála fyri P/F

Umboð fyri Starvsmannafelagið til hoyringar í vinnunevnd Løgtingsins í fjør, tá ið uppskotið um at geva heimild at selja partabrovini í Postverki Føroya varð til viðgerðar. Málið tóktisk avgjørt frammaundan. Frá vinstu: Dánjal Højgaard, ráðgevi, Súni Selfoss formaður í Starvsmannafelagnum og Hildigerð Djurhuus, felags álitisfólk á Posta. Mynd: Kári Mikkelsen

Postverk Føroya. Stóra undirtøkan millum starvsfólkini ber greitt boð um, at starvsfólkini í sáttmálaøkinum vilja hava skipað og trygg sáttmálaviðurskifti. Viðurskifti, sum fyrst Postfelagið og síðani Starvsmannafelagið hava verið við til at tryggja og ment.

Tað er væl kent, at tey fyrstu árin sum partafelag vóru merkt av stórum ótryggleika og ófriði millum starvsfólkini, og fyri okkum sum felag er tað umráðandi at ansa eftir, at henda stóða ikki fer at endurtaka

seg, tá ið partabrovini í almenna felagnum verða seld. Tí høvdu vit vónað, at politiska skipanin hevði viljað hjálpt til við at tryggja, at ein sølutilgongd ikki fer at elva til ótryggleika.

Sum einasta fakfelag við kollektivum sáttmála fyri Posta fer Starvsmannafelagið sjálvandi at fylgja málinum, tá ið farið verður undir sølutilgongdina. Vit hava alla tíðina tætt samband við limirnar og álitisfólkaskipanina á Posta.

stóra ávirkan, at fakfeløg við fleiri túsund limum aftanfyrir seg, hava felags stóðu til ymisk arbeidsmarknaðarmál, t.d. lógaruppskotið frá Samferðslumálaráðnum um at banna mismuni á føroyska arbeidsmarknaðinum.

Feløgin í Fakfelagssamstarvinum eru Felagið Føroyskir Sjúkrarøktarfrøðingar, Starvsmannafelagið, Føroya Pedagogfelag, Akademikarafelag Føroya, Føroya Lærarafelag og Havnar Arbeidskvinnufelag.

Fakfelagssamstarvið

Samstarv millum tey seks fakfeløgin við sáttmálum á almenna arbeidsmarknaðinum var aftur á fleiri økjum í 2018.

Forfólkini í feløgnum hava regluligar fundir, og tað sama er galdandi fyri skrivstovufólkini í feløgnum. Á hesum fundi viðgera vit mál, sum hava felags áhuga, og umrøða felags átøk.

Sum umrøtt aðrastaðni í blaðnum varð skipað fyri felags fundi fyri nevndar-

limir í Smæruni, og í vetur varð Ann Ellingsgaard sett sum samskipari fyri Fakfelagssamstarvi. Starvsmannafelagið fegnast um, at samskipari er settur, eftir at eingin hevur verið í meira enn eitt ár. Samskiparin hevur ein týðandi leiklut, um vit skulu fáa eitt væl skipað og effektivt samstarv, har feløgin standa saman í felags málum.

Fakfelagssamstarvið ummælir m.a. lógaruppskot, sum fara til hoyringar. Tað er eingin ivi um, at tað kann hava

Flogternurnar farnar úr Starvsmannafelagnum

Flogternurnar fara út Starvsmannafelagnum
Mynd: Margreth Fjørðoy Petersen

Eftir eitt sáttmálaskeið í Starvsmannafelagnum avgjørdur flogternurnar hjá Atlantic Airways í fjør heyst at fara úr Starvsmannafelagnum fyri at gerast limir í donskum fakfelag fyri starvsfólk á loftferðsluøkinum.

Í juni mánað í fjør varð eg kunnaður um, at flogternurnar hjá Atlantic Airways kannaðu møguleikarnar fyri at fara úr Starvsmannafelagnum. Orsøkin var, at tær umhugsaðu at fáa limaskap í danska fakfelagnum FPU (Flybranchens Personale Union) í staðin. Í august fekk felagið so at vita, at flogternurnar vildu tekna seg sum limir í FPU og lata danska felagnum samráðingarrættin, sum hevur verið hjá Starvsmannafelagnum.

Starvsmannafelagið harmast um stóðuna, men hevur fingið at vita, at avgerðin ikki er grundað á mismogd við Starvsmannafelagið, men at flogternurnar meta, at tær fáa meira burturúr við at fara upp í felag, sum burturav er fyri starvsfólk í flogvinnuni. Vit fara sjálv-sagt ikki at forða fyri, at flogternurnar sum starvsbólkur skipa seg á tann hátt, sum tær meta vera rættast og best. Tað er soleiðis, skipanarfrælsið á arbeidsmarknaðinum skal virka.

Sáttmálskeiðið endaði 1. november í fjør, og fyri at ganga flogternunum á mæti avgjørdi starvsmannafelagið at siga sáttmálan upp. Tá ið 1. november nærkaðist, høvdu allar flogternurnar framvegis ikki tikið seg úr Starvsmanna-

felagnum, og samstundis var óvist, um tað fór at eydnast teimum at fáa í lag nýggjan sáttmála við Føroya Arbeidsgevarafelag gjøgnum FPU.

Tískil valdi Starvsmannafelagið at leingja sáttmálan sum ein limasáttmála, t.v.s. ein kollektivum sáttmála, sum einans er bindandi fyri flogternurnar, ið eru limir í Starvsmannafelagnum. Sáttmálin, sum var galdandi til 1. november, var sum sáttmálar í Føroyum flestir ein økissáttmáli, sum bæði var galdandi fyri limir og tey, sum ikki eru limir.

Við hesum stigi lótu vit upp fyri, at annað felag kundi koma inn og roynd at fáa økissáttmála fyri flogternurnar, samstundis sum flogternurnar eina tíð afturat hava møguleikan sjálvbodnar at velja limasáttmálan hjá Starvsmannafelagnum.

Tað gjørdist skjótt greitt, at tað ikki fór at gerast so lætt hjá flogternunum at fáa nýggjan sáttmála gjøgnum FPU. Føroya Arbeidsgevarafelag og Atlantic Airways samtyktu hvør í sínum lagi, at tey ikki fóru at samráðast við eitt útlendskt fakfelag. Síðani hava tey fingið treytaleysan stuðul frá Poul Michelsen, landsstýrismanni við vinnumálum, sum

varðar av Atlantic Airways og umboðar Føroya Landsstýri, sum eigur allan parta-peningin í flogfelagnum. FPU fekk krakk.

Stóðan í løtuni er sostatt tann, at flogternurnar eru settar við individuellum setanaravtalam við Atlantic Airways eftir treytum, sum svara til sáttmálan hjá Starvsmannafelagnum. Í løtuni er eingin virkin kollektivur sáttmáli á økinum. Limasáttmálin hjá Starvsmannafelagnum hevur ongan reellan týðning sum kollektivur sáttmáli, við tað at eingin flogterner longur er limur í Starvsmannafelagnum. Felagið er stórt sæð úti av myndini, og tað felagið, sum flogternurnar hava kosið sær, FPU, hevur fingið krakk frá arbeidsgevarunum.

Hvussu søgan endar, vita vit ikki í løtuni.

Í Starvsmannafelagnum mugu vit taka stóðu til, hvat felagið skal gera, tá ið 1-árs limasáttmálin gongur út 1. november 2019. Um tað hevur nakað endamál at vera á einum øki við ongum limum, ella um frægast er, at felagið tekur seg heilt úr. Starvsmannafelagið hevur sagt flogternunum frá, at vilja tær koma aftur í felagið, so stendur hurðin opin.

Um dramatikkinn á arbeiðsmarknaðinum í fjør vetur. Um manglandi arbeiðsorku í Figgjarmálaráðnum og um tørvin á felags samráðingum næstu ferð.

Støðan á arbeiðsmarknaðinum

2018 var eitt buldrasligt ár á føroyska arbeiðsmarknaðinum. Eitt ár við verkføllum og rembingum, sum vit sjáldan hava upplivað fyrr.

Skuldi nakar hildið, at hendan samgongan var mannað við flokkum, sum traditionelt hava havt gott samband við og tí skuldu verið bestir fyri fakfelagsrørsluna, so fingtu tey annað at sanna. Sjálvur hevði eg ikki væntað, at nakar kassi fór at standa víðopin at gramsa úr, ella at tað fór at vera nakað sjálvttøkuborð. Men at henda samgongan beinleiðis arbeiðir ímóti grundprinsippinum, sum fakfeløgini øll standa saman um, nevnliga við at skerja verkfalsrættin, er ófrættakent og ikki til at skilja.

Føroyski arbeiðsmarknaðurin er serstakliga friðarligur sammett við arbeiðsmarknaðin aðrastaðni.

Men síðan flestu sáttmálar á almenna arbeiðsmarknaðinum gingu út í oktober 2017, hava vit verið rakt av fleiri verkføllum. Serliga minnst vit verkföllini hjá Felagnum Føroyskir Sjúkrarøktarfrøðingar, Føroya Pedagogfelag og Ljósmøðrafelag Føroya.

Felags fyri stóru verkföllini var, at hetta eru kvinnuyrkir og starvsøkir, har borgarin veruliga merkir sviðan av verkføllum. Og soleiðis má tað vera. Verkføll og onnur lóglig stríðsstig skulu merkjast, annars hava tey onki endamá. Og verkfall er sterkasta vápnid, sum fakfeløg eiga í stríðnum fyri góðum arbeiðs- og lønarkorum. Ja, rætturin at leggja arbeiðið niður, tí at vit ikki eru til sølu fyri ein og hvønn prís, er okkara lógliga mót svar til leiðslurættin hjá arbeiðsgevaranum.

Eitt verkfall er ongantíð væl dámt, og í verkfalsstøðuni er ikki óvanligt, at fakfeløg og starvsfólk verða lög undir

at vera bæði órimilig og óforsvarlig. Hetta sóu vit tíverri eisini seinasta vetur, tá ið summir arbeiðsgevarar ávaraðu um lív og heilsu og samstundis kastaðu alla ábyrgd av støðuni frá sær. Gloymt var alt um spælireglurnar á arbeiðsmarknaðinum – nevnliga at verkfall er lógligt stríðsstig, og at tá ið eingin sáttmáli er á økinum, og verkfall er, so hava limirnir onga skyldu at vera til arbeiðis.

Í hesi støðu kunnu vit fegnast um, at vit hava verkfalsleiðarar, sum høvdu ís í búkinum, og sum ikki góvu eftir fyri trýstinum og ræðingartaktikkini.

Eg vil heldur venda tí hinvegin og siga, at tað er ábyrgdarleyst av myndugleikanum at seta fakfeløg í eina støðu, har tey ikki síggja sær annan útveg enn at senda limirnar til hús og uttan at geva undantøk. Vit mugu minnst til, at ábyrgdin av stovninum liggur ongantíð hjá vanligu starvsfólkinum. Ábyrgdin liggur til eina og hvørja tíð hjá leiðsluni og eigaranum, sum í hesum føri eru landið og kommunurnar.

Lønardeild undir trýsti

Ein stóru trupulleiki á almenna arbeiðsmarknaðinum í Føroyum er, at partarnir klára als ikki at gera sáttmálar til tíðina. Alt er komið í drag. Sáttmálarnir fara vanligu úr gildi 1. oktober. Meiri enn 30 feløg skulu gera sáttmála við landið. Og tað er ikki óvanligt, at tað ganga heilt upp í 15 mánaðir og onkuntíð longri tíð, til tað seinasta felagið hevur gjørt sáttmála.

Hetta merkir, at sáttmálarnir í stóran mun eru afturvirkandi, og tað er greitt, at eitt so stórt eftirsleip í sáttmálagerðini hevur avleiðingar. Tað skal eitt rættliga stórt arbeiði til fyri at eftirregulera lønirnar. Umframt vanligu

Eftir at sjúkrarøktarfrøðingarnir høvdu verið í verkfall, lögdu pedagogarnir eisini arbeiði niður í desember 2017 við kravi um munandi lønarhækking. Myndin er frá mótmælistiltaki, sum Føroya Pedagogfelag skipaði fyri 11. januar í fjør á Vaglinum.

Mynd: Martin Nolsæ Simonsen

lønina skulu yvirtíðir, vaktargjöld og annað eftirregulera. Tað er lítið at ivast í, at ein eftirregulering av hesum slag kostar arbeiðsgevaranum kassan, eisini í arbeiðstíð og arbeiðsorku. Vandi er eisini fyri, at nýggjar lógir og reglur koma í millumbilinum, sum kann vera ein trupulleiki, tá ið sáttmálar eru afturvirkandi.

Eitt er at gera sáttmálar, men sáttmálarnir skulu eisini umsistast og útinnast í verki.

Sum dømi kann eg nevna, at í sáttmálanum við Figgjarmálaráðið frá 2017 er avtala um at skipa fyri felags evnisdegi um, hvussu starvsfólk kunnu verða tikin við upp á ráð, tá ið broytingar henda á arbeiðsplássinum. Eisini er avtala um at lýsa móguleikarnar fyri eini felags lønarskipan hjá tí almenna. Hetta skuldi verið gjørt í 2018, men enn er einki hent. Eisini varð avtalað at seta ein arbeiðsbólk at endurskoða arbeiðstíðarreglurnar í sjúkraflutnings-tænastuni. Eingin fundur hevur verið enn millum partarnar, og eingin fundur er avtalaður.

Tann sannroynd, at lønardeildin í Figgjarmálaráðnum støðugt er upptikin av sáttmálasamráðingum, ger eisini, at starvsfólkini hava lítila tíð og orku at taka sær av vanligum lønarmálum. Hetta ger, at ósemjur um løn og sáttmálatulkingar draga út, og at starvsfólk ofta mugu liva í óvissu um síni viðurskifti í órimiliga langa tíð.

Men hvør hevur ábyrgdina av, at tað gongur so seint. Fakfeløgini? Figgjarmálaráðið? Skipanin?

Helst er tað eitt sindur av hvørjum, men so leingi sum skipanin er, sum hon er, hevur Figgjarmálaráðið høvuðs-ábyrgdina.

Eg eri sannførdur um, at ein av høvuðstrupulleikunum er, at arbeiðsorkan á lønardeildini hjá Figgjarmálaráðnum er ov lítil. Har eru fyra fólk í starvi. Tað er alt. Hesi fólk skulu taka sær av øllum sáttmálasamráðingunum, persónligu lønarmálunum og øllum tí, sum sáttmálin sigur skal setast í verk.

Tað er eingin annar enn Figgjarmálaráðið ella Føroya Landsstýri, sum hevur tikið avgerð um raðfestingina av lønardeildini, og í hesum sambandi kann tað t.d. tykjast óskiljandi, hvussu landið raðfestir at seta ein politiskan spunasmíð í Samferðslumálaráðnum, tá ið lønardeildin ikki fær fólk til at umsita grundleggjandi uppgávur í okkara samfelag.

Vit kunnu eisini grípa í egnan barm. Eg eri ein av teimum, sum halda, at vit skulu fara undir eina samráðingarskipan, har allur arbeiðsmarknaðurin tingast saman um ein felags lønarkarm. So mugu nøkur viðurskiftir koma upp á pláss fyrst. Millum annað má ein nýggj almenn lønarskipan verða avtalað, og spurningurin um, hvussu vit uppstiga tey fakini, sum eru afturúrsgld, má loysast.

Í lötuni dugi eg ikki at síggja, at fakfeløgini eru sinnað at fara undir felags sáttmálasamráðingar um ein felags lønarkarm, fyrr enn ein nýggj almenn lønarskipan er gjørd. Og eg vænti, at størsta avbjóðingin verður, hvørt partarnir, arbeiðsgevari og fakfeløg, kunnu semjast um, hvussu lønarlagið í føroyska samfelagnum skal vera.

Útgangsstøðið og áhugamálini eru so ymisk. Feløgini vilja hava so nógv sum gjørligt fyri arbeiðsmegina, og arbeiðsgevararnir vilja sleppa so bíliga sum til ber. Tá ið alt kemur til alt, er hetta ein spurningur um keyp og sølu av arbeiðsmegini í landinum og álit millum partarnar.

Er álit ikki millum partarnar, koma vit ongan veg fram á leið, tí álit gagnar okkum øllum, lønmóttakara, arbeiðsgevara, sáttmálapørtunum og samfelagnum øllum.

Lívið sum pensjónistur

Tað er at fegnast um, at tiltakið “Lívið sum pensjónistur”, sum LÍV saman við Starvsmannafelagnum seinasta árið hevur skipað fyri ymsastaðni í landinum, hevur fingið so góða móttøku.

Allir limir 37 ár og eldri vóru bodnir við til tiltøkini, sum vóru í Leirvík, í Havn og á Tvøroyri.

Endamálið við hesum tiltakinum var at kunna limir felagsins um teirra figgjarglugu støðu, tá ið tey fara av arbeiðsmarknaðinum.

Tiltakið snúði seg um lívið sum pensjónistur við útgangsstøði í tí einstaka persóninum.

Í framløguni varð komið inn á fólkapensjónina, grundupphæddina og viðbøtur og arbeiðsmarknaðareftirlønina.

Framløgan tók útgangsstøði í nýggju pensjónsskipanini, har m.a. varð lýst, hvussu fólkapensjónin verður ávirkað av útgjöldum frá LÍV ella aðrari lønandi inntøku. Harumframt var gjøgnumgongd av tryggingarviðurskiftunum, sum Starvsmannafelagið hevur við LÍV.

Á henda hátt kunnu limur okkara síggja, hvussu teirra støða verður, tá ið tey fara av arbeiðsmarknaðinum.

Undir framløgnum og aftaná var gott kjak, og nógvir viðkomandi spurningar vórðu settir.

Gunnvør Dam Jensen, tryggingarfrøðingur hjá LÍV, skal hava tøkk fyri eitt gott og væl fyriskipað tiltak. Ætlanin er, at hetta skal vera eitt afturvendandi tiltak komandi ári.

Gunnvør Dam Jensen, tryggingarráðgevi í tryggingarfelagnum LÍV. Mynd: LÍV

LIMIR Í STJÓRA-STØRVUM

Í tveimum umföllum seinastu tíðina eru starvsmannafelagslimir settir fyribilsstjórar á tveimum av landsins týðningarmestu stovnum.

Tá ið Ronnie Midjord gjørdist fyribilsstjóri á Landssjúkrahúsinum, tók Bergur Stórhamar við sum virkandi stjóri fyri Suðuroyar Sjúkrahús. Hetta starvið rækti Bergur frá 1. september í 2017 til 1. mars 2018, altsó í 6 mánaðir.

Kári Sólstein varð settur sum fyribilsstjóri í Kringvarpi Føroya tann 15. juni 2018, eftir at Johnny í Grótinum fór frá. Kári rækti stjórarstarvið í hálván fimta mánað, til Ivan H. Niclasen, sum eisini var starvsmannafelagslimur, varð settur sum stjóri og tók við stjórarstarvinum 1. november.

Í hesum sambandi skulu vit eisini nevna, at Karín Elisa Niclassen í 2018 tók við sum varastjóri á Taks. Karín Elisa hevur eisini verið limur í Starvsmannafelagnum í mong ár, áðrenn hon tók við hesum ábyrgdarstarvi sum varastjóri á Taks.

Fyribils setanirnar av stjórum á Suðuroyar Sjúkrahúsi og í Kringvarpi Føroya hövdu við sær ávísar avbjóðingar viðvíkjandi lønini. Virkandi stjórnir fingur stjóraløn, men ósemja var um, hvørt teir skuldu fáa eftirløn roknað eftir stjóralønini ella eftir síni vanligu sáttmálaløn. Eftir nakað av togan aftur og fram fekst semja millum Starvsmannafelagið og Figgjarmálaráðið um, at stjóralønir eru útrokningargrundarlagið.

Stjórar hava setanar- og leiðslurheimild og eru ikki limir í Starvsmannafelagnum. Tó loyva vit fyribilsstjórum at vera limir, tí teir røkja bert starvið í eitt fyribils tíðarskeið og koma aftur í sítt gamla starv eftir eina tíð.

FELAGSTÍÐINDI

Ein arbeiðsbólkur undir Mentamálaráðnum læt í fjór úr hondum álit um vaksnamannaútbúgving. Ein onnur týðandi hending á hesum øki í fjór var, tá ið tey fyrstu fólkinu fingur útbúgving sum førleikametarar.

Førleikameting og vaksnamannaútbúgving

Álit um vaksnamanna-útbúgvingar

Á fundi í Mentamálaráðnum grundlógardagin 5. juni 2018 fekk Rigmor Dam, táverandi landsstýrskvinna, álit um vaksnamannaútbúgving og arbeiðsmarknaðardepil handað.

Arbeiðið er gjørt út frá setninginum í samgonguskjalinum, "at farast skal í holt við at fyrireika at seta á stovn vaksnamannaútbúgving. Neyðugir tættir í eini tilívari skipan eru lívlong vegleiðing og førleikameting eins og ymisk slag av førleikamening og eftir-útbúgving".

Í londunum kring okkum hevur skipað vaksnamannaútbúgving verið roynd við góðum úrsliti í mong ár. Í hesum londum hava vaksni persónar við ongari útbúgving havt serligar skipanir, ið gera tað lættari og høgligari hjá teimum at fáa sær eina útbúgving sum vaksni.

Útbúgving og førleikamening eru av stórum týðningi fyri møguleikarnar hjá fólki at taka lut á arbeiðsmarknaðinum og í samfelagsligum virksemini annars, og tey hava eisini stóran týðning fyri kappingarførið hjá vinnuni.

Tað er slíkar skipanir, roynt verður at fáa í Føroyum eisini.

Álitið lýsir støðuna viðvíkjandi vaksnamannaútbúgving. Harumframt eru orðað fleiri tilmælir um, hvussu vit á einfaldan hátt kunnu skipa og samskipa útbúgvingartilboðini hjá vaksnum og tilkomnum feroyingum at taka eina útbúgving ella at verða førleikametarar.

Alt hetta arbeiðið er hugsað at fara fram í einum trípartasamstarvi millum politiska myndugleikan og partarnar á arbeiðsmarknaðinum, m.a. fakfeløgini.

Fyrstu førleikametararnir

Ein onnur hending í hesum sambandi var í september, tá ið tey fyrstu 14 fólkinu fingur prógv sum førleikametarar. Hetta varð gjørdi við støði í lógini um førleikameting frá 2014, sum er fyrsta stigið, tá ið talan er um vaksnamannaútbúgving og førleikamening.

Yrkisdepilin í Mentamálaráðnum skipaði fyri skeiðnum í førleikameting, sum var fyri starvsfólk innan ymiskar útbúgvingar- og yrkisgreinir. Yrkisdepilin umsitur málsøkið førleikameting, og skeiðið var dagarnar 17.-19. september.

Tey 14 fólkinu hava nú prógv fyri, at tey hava serligar førleikar at skipa fyri meting og viðurkenning av førleikum hjá vaksnum 25 ár og eldri, sum eru vunnir uttan fyri ta vanligu útbúgvingarskipanina. Talan kann vera um førleikar, sum eru fingnir til vega í arbeiði, frítíðarvirkssemi og øðrum sambandi, og sum kunnu verða taldir við, tá ið ein sum vaksni sækir inn á eina útbúgving ella ætlar sær í læru.

Eftir fyrsta skeiðið í september var ætlanin at fara undir at førleikameta innan skrivstovuútbúgvingar og matvøruútbúgvingar. Tey 14, sum fingur útbúgving sum førleikametarar í september, kunnu nú átaka sær at førleikameta vaksni, sum eru 25 ár og eldri.

Kunning í felagnum

Á álitisfólkafundi í Starvsmannafelagnum 29. november í fjór greiddi John Dalsgarð, samskipari í Yrkisútbúgvingarráðnum, frá endamálinum við førleikametingini og mannagongdini, tá ið førleikametingini verður gjørd. John Dalsgarð var ein av teimum 14,

Hesi fólkinu fingur í fjór prógv sum føroya fyrstu førleikametarar. Her eru tey uttanfyri bygningin hjá Starvsmannafelagnum. Mynd: Mentamálaráðið

sum seinasta heyst fingur prógv sum førleikametarar.

Hann greiddi frá, at byrjað verður at savna saman viðkomandi skjalatilfar (prógv, vátanir, viðmæli, tilfar um arbeiðsroyndir v.m.) í eina skjalamappu. Hetta verður nýtt sum grundarlagið í førleikametingartilgongdini. Eftir hetta verður samrøða við vegleiðara

um skjalatilfarið, sum ein førleikametingartilgongd verður lögð til rættis eftir.

Síðani verður førleikameting framd av fakfólki og vegleiðara, og ítækilig ætlan verður gjørd fyri, hvussu málið verður rokkið í eini viðkomandi útbúgving.

FAKTA: Førleikameting og førleikamening

Í 2014 fingur vit lögtingslógina um førleikameting. Endamálið við førleikametingini er:

- at veita fólki, 25 ár og eldri, í sambandi við útbúgving ella arbeiði møguleika fyri førleikameting
- at førleikametingin tekur atlit at samlaðu førleikunum hjá tí einstaka, sum er viðkomandi fyri at fara undir ávísu útbúgving ella arbeiði
- at støði verður tikið í førleikum, sum eru fingnir í skúlskipanini, í arbeiðslívi, frítíðarvirkssemi ella á annan hátt

Førleikameting er at meta um og viðurkenna førleikar, sum fólk hava fingið gjøgnum lívið, t.d. á arbeiðsmarknaðinum, við útbúgvingum ella í sambandi við frítíðarítriv og lívsroyndir.

Lógin um førleikameting fevnir um ávísar útbúgvingar, s.s. gymnasialar útbúgvingar, yrkisútbúgvingar, frítíðarundirvísing, stuttar framhaldsútbúgvingar á yrkisskúllum v.m.

Starvsmannafelagið hevur avtalu um "strategiska og skipaða førleikamening" í sáttmálanum. Her kann førleikameting verða viðkomandi sum fyrsta stigið, t.d. um limirnir onga yrkisútbúgving hava ella vilja byggja oman á eina yrkisútbúgving.

Tøknin vinnur alsamt meira fram, og vit standa yvir fyri eini talgilding av almennu fyrisingini, har siðbundnar umsitingarligar uppgávur verða talgildar. Hetta letur aðrar dyr upp fyri øðrum førleikamennandi uppgávum, har førleikametingin kann vera við til at skjalfesta vitan og royndir, sum kunnu telja við í førleikameningini.

ÚTVEGA BETRI LÖNARHAGTØL

Samferðslumálaráðið, sum umsitur arbeiðsmarknaðarmál, er farið undir eina verkætlan, sum hevur til endamáls at betra um føroysku lønarhagtølini. Hesum tóku fakfeløgini væl undir við, og tey vóru við til at fígga verkætlanina tað fyrsta árið.

Tað er stórir tørvur á at hava so góð og nágreinilig lønarhagtøl, og hetta hevur verið ein mangulvøra í nógv ár. Hetta fer at geva okkum eitt betri felags talgrundarlag. Hagtølini, sum verða grundað á europeiskar hagtalsstandardir, verða eitt hent amboð at brúka til sáttmálasamráðingar.

Tað er Hagstova Føroya, sum stendur fyri arbeiðinum. Ein fylgibólkur er knýttur at verkætlanini, og Starvsmannafelagið er umboðað í bólkinum.

Ítækiliga uppgávan er hendan:

- 1) Gera uppskot um viðkomandi bólking av lønarþørtum (Dømi um bólking er: Grundløn, Yvirløn, Viðbót, Pensjón)
- 2) Gera vegleiðing til tulkning av einstøku lønarreglum við støði í hesari bólking (Dømi um tulkning av einstøkum lønarreglum: Yvirløn 1 og Yvirløn 2 -> Yvirløn)
- 3) Limirnir í fylgibólkinum skulu herumframt ráðgeva um viðurskipti, sum eru serlig fyri føroyska arbeiðsmarknaðin og viðkomandi fyri lønarhagtølini. Fylgibólkurin skal eisini lýsa nærri hagtalsligu tørvirnar hjá áhugapørtunum.

Arbeiðið hevur gingið væl, og nú er grundarlagið komið upp á pláss, so at farast kann víðari við verkætlanini.

Ráðstevna um
talgildu framtíðina

RÁDSTEVNA: Dagarnar 25.–27. júní í fjór hittust umleið 100 fakkfelagsfólk úr Norðurlöndum til ráðstevnu í Stavanger í Noregi. Ráðstevnan var um talgildingina av samfelagnum og tær avbjóðingar, sum talgildingini fer at hava við sær. Fyri borgarar, starvsfólk, fakkfeløg og samfelagið alt. Tað var NTR, Nordisk Tjenestemannsråd, meginfelagið hjá umleið 400.000 kommunalt settum funktionerum í Norðurlöndum, sum var vertur fyri ráðstevnuna. Vit endurgeva triggjar av fyrilestrunum, sum vórðu hildnir í Stavanger.

Orð og myndir: Dánjal Højgaard

Mugu hava dirvi at hugsa fram

Tey, sum tora at gita um talgildu framtíðina, fara at eiga hana. Evnini at umstilla seg og ikki at tvíhalda um gomul störv verða heilt avgerandi. Og tað verður umráðandi at verja sínar persónsdátur væl, tí tey, sum hava ræði á dátunum, sita á framtíðar gullinum. Tað sigur Silvija Seres, teknologur og ein av fremstu serfrøðingunum í Norra, um talgildu avbjóðingarnar

Framtíðin er menniskjanslig. Og hon er lokal. Vit mugu gera okkum greitt, hvat tað er, vit duga væl, og so skulu vit leggja dent á tað.

Tað segði Silvija Seres í framløgu síni á NTR-ráðstevnuni um talgildar avbjóðingar. Tey, sum tora at gita um talgildu framtíðina, eiga hana, var hennara boðskapur.

Hon er ættað úr gamla Jugoslavia og útbúgvin matematikari frá Oxford University. Teknologur og iløgufólk. Og í dag ein av fremstu serfrøðingum í Noregi, tá ið talan er um talgilding.

Mugu finna okkara leiklut

Tað mest umráðandi er, at vit sum mennisku finna út av, hvønn leiklut vit skulu hava í framtíðar talgildingini. Hon heldur, at tað, ið fer at hava størstan týðning, er, hvussu vit megna at hugsa lokalt. Dátumongdirnar og menningin vaksa við rúkandi ferð, og tí fer tað at hava týðning, hvussu vit fáa brúkt hesar dátur, so at tær skapa virðir – har vit búgva.

framhald ///

Silvija Seres,
teknologur

Ráðstevna um talgildu framtíðina

/// Silvija Seres heldur, at það eru trý hövuðsmál, ið fara at hava týðning: Effektivisering, nýggir vinnuøgu-leikar og tað at taka samfelagsábyrgd.

Hon vísir á, at kunnleiki, sum framtíðin krevur, verður avgerandi, og at útbúgving fer at hava størri týðning enn høg løn. Vitan verður í miðdeplinum.

Umstillingarevni og dirvi

Stórar broytingar fara at henda, og evnini at umstilla seg og tora at hyggja fram verða avgerandi. Og heldur enn at tvíhalda um, hvussu vit kunnu varðveita tey gomlu størvini, skulu vit brúka krefurnar at seta okkara fingramerki á, hvussu framtíðin kann skapast. Eisini arbeiðsmarknaðurin.

Tá ið vit menniskju skulu finna fram til okkara leiklut í framtíðar talgildingini, er umráðandi, at vit hugsa lokalt. Dátunøgðin veksur, og menningin gongur ógvuliga skjótt, og tí fer tað at hava týðning, hvussu vit fáa brúkt hesar dátur, so at tær skapa virðir – júst har vit búgva.

Tað snýr seg um at skapa størvini, vit skulu liva av, og ikki verja størvini, vit kenna í dag, sigur hon.

Talgildingin fer m.a. at krevja, at vit duga at skapa nýggjar hættir at loysa avbjóðingarnar – nýggj forrætningsmodell, sum hon málber seg. Og tá er týðningarmikið, at politiska skipanin eisini verður tikin við upp á ráð.

Leiðslumodellini, vit brúka í dag, eru ment í 3. ídnaðarkollveltingini, sum var í 60-unum. Men hesar loysnir eru ikki nøktandi longur. Tørvur er á nýggjum forrætningsmodellum. Og ikki minst at leiðarar taka kjansir. Eingin kennir framtíðina, men tað ræður um at tora at meta um hana kortini.

Dømir eru um, at góðar ætlanir í talgilda heiminum eru farnar fyri skeytið, tí at fyrirkomulag ikki hava dugað at umstilla seg og sæð fram, greiðir Seres frá.

– Tað snýr seg um at vita, hvagar

bólturin fer, og ikki, hvar ið bólturin liggur beint nú. Tey, sum duga at síggja fram, verða tey, sum fara at vinna kappingina, ljóðar boðskapurin.

Verjið dáturnar

Sambært Silviju Seres fer tað eisini at hava stóran týðning, at vit sum borgarar, brúkarar og starvsfólk duga at verja okkara persónligu dátur. Tí persónsdátur eru gullið í talgilda heiminum.

Virðið hjá stórum fyrirkomulagnum sum Apple, Macintosh og Amazon er dátur. Dátur, sum verða nýttar at stýra okkum sum borgarum, og sum vit sum borgarar eru við til at útvega. Tað er tað, sum ger fyrirkomulag so ótrúliga virðismiklar. Ikki talið á starvsfólkum, maskinurnar, kapitalurin í fyrirkomulagnum ella nakað annað

Tí er dátutrygdin so týðningarmikil. Vit mugu ansa eftir okkara dátum, sum fyrirkomulag liva av. Ansa vit ikki eftir, koma fyrirkomulag at eiga okkara framtíð. Hetta eru etiskir og politiskir spurningar, sum vit mugu viðgera politiskt og lokalt, sigur hon.

– Dátu eru tann nýggja rávran í

dag, og henni eiga vit sum borgarar at ansa sera væl eftir.

Polarisering

Ein av stóru avbjóðingunum er, at talgildi heimurin verður lutaður sundur – polariseraður – í fáar stórar og sterkar fyrirkomulag, vísir Seres á.

Tær sterku fyrirkomulag eru ikki tær, sum framleiða komponentar til fartelesonir ella aðrar neyðugar tæknitúr. Nei, tær sterku fyrirkomulag eru tær, sum hava ræði á dátunum, sum t.d. Apple, Microsoft og Facebook. Fyrirkomulag, ið liva av dátum, eru tær, sum sita á gullinum.

Og menningin gongur so skjótt, at tað eru bert fáar fyrirkomulag, sum megna at fylgja við og mennast nóg skjótt, sigur Seres, sum heldur, at tað er trupult at koma við nøkrum avgjörðum boði um, júst hvør strategi er skilabest og rættast at kjósa sær, tá ið um ræður talgildu framtíðina:

– Tað finnast eingi fullkomin svar. Alt fer framvegis at henda skjótt, og tað snýr seg um at taka kjansir. Tey, sum tora at gita og meta um, hvussu framtíðin fer at vera, verða eisini tey,

– Tað snýr seg um at vita, hvagar bólturin fer, og ikki, hvar ið bólturin liggur beint nú. Tey, sum duga at síggja fram, verða tey, sum fara at vinna kappingina, sigur Silvija Seres, teknologur og ein av fremstu serfrøðingunum í Norra, tá ið umræður talgildina.

sum í størstan mun fara at mynda framtíðina, spáar Seres.

Komið við!

– At vera ímóti talgilding er sum at vera ímóti aldurdómi ella tyngdarlóginu. Talgildingin kemur kortini, og tað besta, tú kanst gera, er at fyrireika teg sum frægast.

– Tað kanst tú gera sum borgari lokalt, sum fakfelagslimir og sum fakfelag. Leggjið ætlanir, so frægt tit kunnu, ljóðaði boðskapurin til fakfelagsfólkini í Stavanger.

– Verið við til at siga søguna um framtíðina. Komið við konkretum boðum og strategium. Takið søguna í egnar hendur. Og tað krevur, at tit eru bæði kreativ og praktisk, vóru ráðini frá norska serfrøðinginum til fakfelagsfólkini. /

„At vera ímóti talgilding er sum at vera ímóti aldurdómi ella tyngdarlóginu“

/SILVIJA SERES

HK byggir talgildu framtíðina

Síðani 2016 hevur danska fakfelagið Handel og Kontor, HK, arbeitt miðvíst við, hvussu felagið kann seta síni fingramerki á talgildu framtíðina

HK er eitt av fakfeløgnum, sum hava avgjørt at taka framtíðina í egnar hendur so at siga. Í staðin fyri at seta seg upp afturá og siga nei ella bara hyggja at, meðan onnur taka avgerðir og seta tiltøk í verk, so hevur danska fakfelagið valt sær ein proaktivan leiklut í talgildingini.

Framløguna høvdu Bodil Otto, fakfelagsformaður í HK-komunal, og Mathias Askholm, programmleiðari í eini serligari eind í HK, sum hevur fingið navni HK Lab. Ein eind við eini heilt serligari missión.

– Vit eru sum eitt byggipláss. Hvussu kunnu vit vera við til at sniðgeva framtíðina, bæði viðvíkjandi fakfelagnum, limunum og starvsfólkunum? Okkara uppgáva er at royna at finna út av tí, greiðir Askholm frá.

Tvær breytir

Tað var í 2017, at høvuðsstýrið hjá HK Danmark avgjörði at seta á stovn HK Lab. Endamálið var at gera eina eind, sum kann bjóða HK av og gera HK til eitt meira nýskapandi og digitalt ríkið fakfelag og arbeidsplass.

Høvuðsstýrið samtykti tvær breytir fyri HK Lab. Onnur snýr seg um at menna nýggjar tænastur og veitingar til limirnar. Hin er at gera uppskot til nýggj sløg av størvum og mátar at læra.

Proaktivt felag

Á hendan hátt hevur HK áttikið sær ein virknari leiklut til tess at tryggja sær med-

ávirkan, tá ið umræður at ávirka og skapa framtíðar talgilda arbeiðsmarknaðin.

– Hetta snýr seg um at skapa framtíðarinnar fakfelagsrørslu. Skapa framtíðarinnar arbeidsplass. Tað snýr seg um nýskapen og íverksetan, sigur Askholm.

Menna nýggj produkt

Ítøkiliga snýr tað seg m.a. um at menna nýggj produkt til limirnar. Menna kunstigan intelligens, chatbottar ella robottar, so at tað verður lættari at vera limur. Somuleiðis at gera uppskot til

talgildar loysnir á arbeiðsplassinum og uppskot til uppgávur, starvsfólkini kanska kunnu átaka sær í framtíðini.

Askholm greiðir frá, at tað er ein stór avbjóðing at finna røttu loysnirnar til framtíðina. Ja, tað er næstan sum spælið at søkkja krigsskip.

Ofta raka tey skeivt, tá ið tey gera nýggj produkt til limirnar. Tey mugu eksperimentera,

og royndirnar vísa, at frægast er at byrja í smáum. Gera smærri loysnir og kann eftir, hvussu tær virka. Og síðani byggja út. Alt samalt stig fyri stig.

– Áðrenn tú fert undir at byggja ein bil, kanst tú t.d. royna teg við eini rennifjøl fyrst, greiðir hann frá fyri at lýsa stóru avbjóðingina.

– Á tann hátt finnur tú út av, hvat riggar og ikki. Síðani kanst tú byggja víðari. Byggja tann rætta bilin. /

Mathias Askholm, programmleiðari HK Lab, eitt slag av talgildum Georg Gearlæs

Hugflog og sosialir færleikar eru framtíðin

Besti máttin at fyrireika seg til framtíðar arbeidsmarknaðin er at menna grundleggjandi færleikar sum skapanarevni, hugflog og umsorgan. Tað er boðskapurin hjá Ann-Therese Enarsson, umsitingarstjóra í svenska vitanarstovninum Futuroen

Dagliga arbeiði hennara er at spáa um framtíðina og meta um, hvørjar broytingar fara at henda í arbeiðslívinum.

Størv broytast

Enarsson greiðir frá, at einaferð roknast granskarar við, at 47% av øllum størvum í heiminum fóru at hvørva av automatiseringini. Tað vísti granskningin. Síðani blivu metingarar nakað varligari. Men spádómurin var skeivur.

Í veruleikanum hvørva størvini ikki. Tey minka heldur ikki í tali. Men tey broytast. Nýggj størv koma fyri tey gomlu. Tað hevur leingi verið ein sannroynd. Og tað er avbjóðingin.

– 65% av ungfólkunum, sum ganga í skúla í dag, fara, tá ið tey verða vaksin, at hava størv, sum ikki finnast í dag, ljóðaði spádómurin hjá Enarsson.

Krav: Lívlong læra

Sambært Enarsson er lívlong læra eitt av lykkaordunum, tá ið vit skulu mæta talgildu framtíðini.

Hon vísir eina mynd av einum kameli, har kúlan á bakinum ímyndar lærdómin, sum vit hava við okkum út á arbeidsmarknaðin. Tað kann vera ein

longri útbúgving frá universiteti. Ella okkurt styttri. Síðani arbeiða vit, til vit einaferð verða pensionerað. Útbúgving. Arbeiði. Pensjón.

Men framtíðin krevur eina øðrvísi og liðiligi útbúgvingarskipan, heldur Enarsson. Eina skipan, har vit støðugt onna okkum nýggja vitan.

– *Data is the big gold ... but reskilling is the new oil*, endurgevur Enarsson eitt enskt orðafelli. Og spáar, at evnini at onna sær nýggja vitan og at umstilla seg fara at hava stóran týdning á framtíðar arbeidsmarknaðinum.

Lívlong læra við vaksnamannaútbúgving, har vit alla tíðina færleikamenna okkum til nýggjar avbjóðingar. Tað verður eitt krav.

Trupulleikin er hinvegin, at útbúgvingarskipanirnar virka ikki, sum tær skulu, ávarar hon.

Førleikamenning manglar

Í Svøríki siga 4 av 10 almennum starvsfólkum, at tey hava ikki fingið færleikamenning. Bert eitt minni tal av fyrirkunum hevur í roynd og veru nakað tilbøð til starvsfólkini um færleika-

menning. Men samstundis eru ikki færri enn 100.000 ómannað størv í Svøríki. Tí tað mangla fólk við røttu færleikunum.

Tí má útbúgvingarskipanin broytast. Vit mugu finna nýggjar og øðrvísi hættir at læra. Øðrvísi útbúgvingar og skeið, sigur Enarsson.

Tað er ikki umráðandi, um vit taka útbúgvingarnar á finum universitetum, ella um tað er av skeiðum á youtube. Møguleikarnir eru nógvir og ymiskir. Tað ræður um at útbúgva seg, og vit skulu vera opin fyri nýggjum háttum at læra. Júst hvar vit nema okkum kunnleika, er ikki avgerandi. Tað er, hvat vit læra, sum hevur týdning. Innihaldið er avgerandi.

Wanted: Menniskjaligir færleikar!

Sambært Enarsson eru tað ikki fak sum programmering og talgilding, sum fara at standa ovast á tímatalvuni í framtíðarskúlum. Tvørturímóti verða tað vanligir grundleggjandi menniskjaligir færleikar. Færleikar, sum robottarnir

„Tað snýr seg um hava hugflog og at hugsa nýtt. Tað fara robottarnir ongantíð at kunna gera fyri okkum“

/ANN-THERESE ENARSSON

ongantíð fara at yvirtaka. Tað er hesum, spurt fer at verða eftir.

– Tað verða færleikar sum nýhugsan og kreativitetur. Tað verða sosialir færleikar, so sum evnini at hava medkenslu og umsorgan, evnini at sannføra onnur og at samskifta og samráðast. Menniskjaligir færleikar, sum vit læra, longu áðrenn vit fara í skúla, sigur hon.

– Alt hetta eru færleikar og eginleikar, sum eru menniskjaligir, og sum robottarnir ongantíð fara at yvirtaka. Tað verður altíð brúk fyri okkum menniskjum, og tað er færleikum sum hesum, vit í framtíðini skulu hugsavna okkum um.

Tískil mugu vit, sambært Enarsson, ikki gloyma grundleggjandi fak í skúlanum sum handarbeiði og træsmið. Tí tað gevur grundleggjandi skapandi færleikar, sum vit seinni kunnu fáa brúk fyri í talgilda heiminum.

Hugsid kreativt

Enarsson heldur, at evnini at hugsa kreativt fara at koma fólk til góðar í framtíðini. Vit mugu læra okkum at hugsa frítt, eins og børnini gera.

Sum dømi nevnir hon eina søgu um sín egna son. Einaferð vildi abbin hava at vita, hvat abbasonurin ætlaði, tá ið hann bleiv stórv. Kontórmaður ella brandmaður kanska?

Tá ið tann lítli drongurin, sum nógv illa var komin í skúlaaldur, hevði hugsað seg væl um, svaraði hann:

– Nei, abbi, tá ið eg verði stórv, skal eg vera ein firvaldur.

Og tað var nú slett ikki so býtt, heldur Enarsson. Tí á framtíðar arbeidsmarknaðinum fer tað júst at verða ógvuliga virðismikið at duga at sleppa jarðarsambandinum og fara á flog viðhvørt. Duga at hugsa øðrvísi, tí gott hugflog verður eitt aktiv.

– Tað snýr seg um hava hugflog og at hugsa nýtt. Tað fara robottarnir ongantíð at kunna gera fyri okkum, sigur hon og vísir okkum eina mynd av smádronginum við einum firvaldi á nösini.

– Framtíðarinnar analfabetur er ikki tann, sum ikki dugir at lesa ella at skriva; tað er tann, sum ikki hevur evnini at læra og læra nýtt, ljóðar boðskapurin. /

65% av ungfólkunum, sum ganga í skúla í dag, fara, tá ið tey verða vaksin, at hava størv, sum ikki finnast í dag, tí krevst hugflog at uppfinna nýggju størvini, sigur Ann-Therese Enarsson, umsitingarstjóri í svenska vitanarstovninum Futuroen.

///

Robotturin svarar limunum

Sum dømi um eitt produkt, sum HK hevur ment, vísa HK-fólkini fram ein sokallaðan chatbot. Tað er ein telda ella ein robottur, sum leggur seg upp at eini samrøðu ella kjatti millum fólk. Limirnir kunnu spyrja um eitt-hvørt, t.d. viðvíkjandi sáttmála ella løn. Og teldan svarar so aftur, alt eftir hvar tann, ið spyr, arbeiðir.

Nú skrivar ein limur og spyr um løn.

– *Gotcha, det kan jeg godt svare på*, svarar chatbotturinn. Og spyr so, hvar limurin arbeiðir.

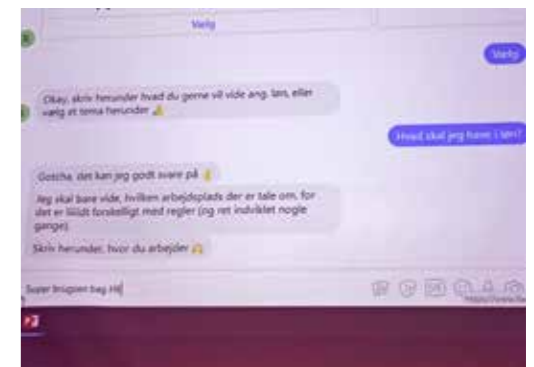
– *Superbrugsen, got it. Og hvor gammel er du?*

Limurin svarar. Og eitt-tvey-trý, so hevur robotturin skannað allar sáttmálar ígjøgnum og funnið røttu tímalønina.

– *66 kr., fordi du er under 18 år*, svarar robotturinn.

– Hetta kann ikki koma í staðin fyri ráðgeving, sigur Askholm um robottin.

– Men á henda hátt sleppa limirnir undan roksinum at leita upplýsingarnar fram sjálvir. Tað er skjótt og ómakaleyst, og felagið veitir eina betri tænastu. /

LÓGARUPPSKOT OG HOYRINGAR

Starvsmannafelagið hefur gjørt viðmerkingar til fleiri lógaruppskot og verið til hoyringar í lögtingsnevndum í árinum, sum fór.

Sonja Jógvansdóttir, uttanflokkingkvinnu, hevði í fjør vár uppskot á tingi um at seta í verk almenna lóg, sum bannar mismuni á arbeiðsmarknaðinum. Starvsmannafelagið tók undir við uppskotinum og var til hoyringar í rættarnevnd lögtingsins. Uppskotið varð samtykt við 2. viðgerð, men fall við 3. viðgerð.

Samferðslumálaráðið er síðani farið undir at tilevna eitt líknandi uppskot. Starvsmannafelagið var valt í fylgibólk saman við øðrum umboðum fyri arbeiðsmarknaðin, MEGD og Javnstøðunevndina.

Felagið fekk eisini til hoyringar uppskot frá Samferðslumálaráðnum um at leggja uppgávurnar hjá Føroya Vanlukkutryggingarráði undir Arbeiðs- og Brunaeftirlitið. Felagið er jalligt viðvíkjandi uppskotinum, fyrst og fremst tí at mett verður, at vandin fyri, at fráboðanir um skaða detta niðurmillum, minkar, tá ið alt verður umsitandi av einum og sama stovni.

Lógaruppskotið um at selja almennu partabrøvini í P/F Posterki Føroya var eisini til hoyringar, og hevur felagið eisini verið í Vinnunevndini til hoyringar. Felagið hevur víst á, at stór óvissa er um sáttmálarættindi og setanartrygdina hjá starvsfólkunum, og filist á, at starvsfólkaútrýðing er alt ov illa lýst og vard í uppskotinum.

FELAGSTÍÐINDI

Arbeiðsumhvørvið á føroyskum arbeiðsplássum er skipað við heimild í lögtingslóg um arbeiðsumhvørvi. Endamálið við lógini er at virka fyri einum tryggum og heilsugóðum arbeiðsumhvørvi. Hugtakið arbeiðsumhvørvi fevnir bæði um tað líkamliga (fysiska) og tað sálarliga arbeiðsumhvørvið.

Trygdarskipanin á arbeiðsplássum

Lögtingslógin um arbeiðsumhvørvi, vanligu nevnd arbeiðsumhvørvislógin, hevur sum endamál at virka fyri einum tryggum og heilsugóðum arbeiðsumhvørvi og skapa grundarlag fyri, at arbeiðspláss sjálvi kunnu loysa sínar trygdar- og heilsuspurningar eftir vegleiðing og í samstarvi við aðrar viðkomandi partar og við vegleiðing og undir eftirliti av Arbeiðs- og brunaeftirlitinum.

Arbeiðsumhvørvislógin áleggur øllum arbeiðsplássum, har 10 fólk ella fleiri arbeiða, at samskipa trygdar- og heilsuarbeiðið á arbeiðsplássinum. Treytirnar fyri, hvussu trygdar- og heilsuarbeiðið skal skipast, eru tengdar at, hvussu nógv fólk starvast á arbeiðsplássinum.

Trygdarumboð

Á arbeiðsplássum, har tað arbeiða 10 fólk ella fleiri, skulu starvsfólkini velja eitt trygdarumboð. Á arbeiðspláss, har tað eru færri starvsfólk, eigur trygdar- og heilsuarbeiðið at fara fram í góðum sambandi og samstarvi millum arbeiðsgevara, arbeiðsleiðara og starvsfólk. Lógin áleggur sostatt ikki smærri arbeiðsplássum við upp til og við 9 starvsfólka at velja trygdarumboð. Tey kunnu tó av sínum eintingum velja trygdarumboð. Og um fleiri arbeiðsumhvørvislig vandamál eru, verður mælt til, at arbeiðsplássini hevur eitt skipað trygdar- og heilsuarbeiði.

Øll starvsfólk á arbeiðsøkinum kunnu velja trygdarumboð. Er álitisfólk á staðnum, ber til, at álitisfólkið eisini verður valt til trygdarumboð og sostatt hevur báðar leiklutirnar.

Trygdarbólkar

Starvast 10–49 fólk á arbeiðsplássinum, skal ein trygdarbólkur gerast. Trygdarbólkurin skal mannast av einum trygdarumboði, sum starvsfólkini hava valt, og arbeiðsleiðaranum á staðnum.

Trygdarbólkarnir á arbeiðsplássinum virka sum sambindingarlið millum starvsfólkini, trygdarnevndina, har ein slík er, og leiðsluna á arbeiðsplássinum.

Trygdarbólkurin skal:

- Ansa eftir, at arbeiðsútrýðing er trygdarlig og heilsuliga fult forsvarlig.
- Ansa eftir, at arbeiðshættir og arbeiðið eru trygdarlig vel fyrri reikað og kunnu fremjast uttan vanda.
- Ansa eftir, at neyðug upplæring og leiðbeining verður givin.
- Ansa eftir, at maskinur, útgerð og tæknilig hjálpartól eru innrættað og verða nýtt trygdarlig og heilsuliga fult forsvarlig.
- Ávirka einstaka starvsfólkið til eina trygdar- og heilsufremjandi atferð.
- Kunna starvsfólk um galdandi reglur, ið eru ásettar at fremja trygd og heilsu.
- Luttaka í ráðlegging av trygdar- og heilsuarbeiði á deildini/arbeiðsplássinum
- Meta um trygdar- og heilsuvandar á deildini/arbeiðsplássinum sambært kunngerð um útinnan av arbeiði.
- Luttaka í kanningum av arbeiðs-óhappum, eitríngum og øðrum skaðum á arbeiðsplássinum.

- Boða arbeiðsgevaranum ella umboðum hansara frá arbeiðs-óhappum, eitríngum og øðrum skaðum.
- Kunna trygdarnevndina, har ein slík er, og leiðsluna á arbeiðsplássinum um arbeiðsumhvørvisrupulleikar.
- Koma við uppskotum til at betra um arbeiðsumhvørvið.

Trygdarnevndir

Starvast 20 starvsfólk ella fleiri á arbeiðsplássinum, skal trygdar- og heilsuarbeiðið samskipast soleiðis, at umframt trygdarbólk skal eisini ein trygdarnevnd skipast. Hetta vil siga, at fyrst verður ein trygdarbólkur skipaður ella um neyðugt fleiri. Hevur arbeiðsplássini fleiri deildir ella økir, verður viðmælt, at hvør deild ella hvørt øki hevur sín egna trygdarbólk.

Síðani verður ein trygdarnevnd skipað.

Er bert ein trygdarbólkur, skulu báðir limirnir í hesum bólk saman við arbeiðsgevaranum ella einum umboði fyri hann manna trygdarnevndina. Trygdarnevndin telur sostatt ialt 3 limir: eitt starvsfólk, ein arbeiðsleiðara/formann og ein arbeiðsgevara/umboð fyri hann.

Eru tveir ella fleiri trygdarbólkar, skal trygdarnevndin mannast av tveimum starvsfólkaumboðum úr trygdarbólkunum, tveimum arbeiðsleiðarum/formonnum úr trygdarbólkunum umframt arbeiðsgevaranum ella einum umboði fyri arbeiðsgevaran. Trygdarnevndin telur tá ialt 5 limir; tvey starvs-

fólk, tveir arbeiðsleiðarar/formenn og arbeiðsgevaran/umboð fyri hann.

Limirnir í trygdarskipanini eru valdir fyri 2 ár. Afturval er loyvt, og álitisfólk kunnu vera trygdarumboð samstundis.

Um arbeiðsleiðari ella trygdarumboð fara frá sum limir í trygdarbólkunum, fara teir samstundis frá sum limir í trygdarnevndini.

Sum hægsti liður í trygdarskipanini á arbeiðsplássinum skal trygdarnevndin ráðleggja, leiða og samskipa øll tiltøk og arbeiði, ið hava týðning fyri trygdar- og heilsuarbeiðið á arbeiðsplássinum.

Trygdarnevndin skal:

- Hava eftirlit við trygdar- og heilsuarbeiðinum.
- Veita kunning og leiðbeining til trygdarbólkarnar um trygdar- og heilsuarbeiðið.
- Kanna atvoldir til arbeiðsóhapp, eitríngar og skaðar annars.
- Seta í verk tiltøk at forða fyri, at arbeiðsóhapp, eitríngar ella skaðar endurtaka seg.
- Eina ferð um árið gera eitt yvirlit um arbeiðsóhapp, eitríngar og aðrar skaðar á arbeiðsplássinum.
- Halda seg kunnaða um reglur, ið eru ásettar fyri trygd og heilsu á arbeiðsplássum.
- Gera leiðreglur fyri upplæring og leiðbeining av nýggjum starvsfólkaumboðum og hava eftirlit við, at reglurnar verða fylgdar.
- Gera ein lista yvir samansetingina av trygdarskipanini og senda listan til Arbeiðs- og brunaeftirlitið.

- Kunna starvsfólkini á arbeiðsplássinum um, hvørjir limirnir í trygdarskipanini eru.
- Tilnevna ein dagligan trygdarleiðara.
- Hava regluligan fund í minsta lagi eina ferð í hvørjum ársfjórðingi.
- Minst tvær ferðir um árið hava ein felagsfund við allar trygdarbólkar á arbeiðsplássinum.

Arbeiðsgevarin

Arbeiðsgevarin skal síggja til, at limirnir í trygdarbólkunum og trygdarnevndini røkja skyldur sínar, og skal síggja til, at limirnir fáa bjóðað skeið, útbúgving ella aðrar førleikar, ið eru neyðugir til tess at røkja uppgávurnar. Arbeiðsgevarin skal rinda fyri tær útreiðslur, ið hetta hevur við sær.

Trygdarumboðið er vart

Sum trygdarumboð ert tú tryggjaður móti uppsøgn og øðrum skerjingum í arbeiðsútrýðingum á sama hátt sum álitisfólk innan viðkomandi ella tilsvarendi fakliga økið. Eisini skal arbeiðsgevarin minst eina viku, áðrenn trygdarumboðið verður sagt upp, kunna Arbeiðs- og brunaeftirlitið um hetta, soleiðis at Arbeiðs- og brunaeftirlitið hevur møguleika at kanna útrýðingina í sambandi við uppsøgnina.

Gevið gætur, at fyri arbeiði, ið heilt ella partvíst verður útint á fyrbils ella skiftandi arbeiðsplássum uttan fyri virkisins fasta arbeiðsstað, eru aðrar reglur galdandi enn tær, ið her nevndar eru.

Sí meiri kunning á www.arb.fo

Kelda: Arbeidseftirlitið

MINNIST TIL SETANARSKRIVIÐ!

Tað er umráðandi, at starvsfólk hava eitt setanarskriv. Í starvsfólkamálum kann løntakarin vera í eini veikari støðu, um ivi stingur seg upp um, hvat slag av starvi viðkomandi í roynd og veru er settur í.

Setanarskrivið skal m.a. hava upplýsingar um løn og eftirløn, hvør sáttmáli, ið er galdandi, starvsinnihald, arbeiðstíðir, og hvat slag av starvi talan er um, t.v.s fast starv ella starv, ið er avmarkað í tíð.

Tað er eitt krav eftir sáttmálunum og eftir lögtingslógini um setanarprógv.

Lógin sigur, at øll, sum eru í starvi í meira enn 4 vikur, og sum arbeiða í miðal meira enn 8 tímar um vikuna, skulu hava setanarskriv. Undantikin eru tey, sum eru fevnd av lögtingslóg um sjómenn.

Sáttmálarnir fyri starvsfólk hjá landi og kommunum og fyri dagrøktararnar siga, at starvsfólk skulu hava setanarskrivið í seinasta lagi 14 dagar eftir setanina.

Henda broytingar í starvinum, er tað eisini umráðandi, at setanarskrivið verður dagført, soleiðis at tað lýsir tað broytta arbeiðið.

Heitt verður tí á limirnar um at eftirkanna, um teir hava setanarskriv. Kannið eisini, um setanarskrivið gevur eina rætta lýsing av starvinum. Ella um tørnur er á at dagføra skrivið.

Er løntakarin limur í Starvsmannafelagnum, og arbeiðir hann hjá tí almenna, skal felagið eisini hava eintak av setanarskrivinum. Brytur arbeiðsgevari lógina um setanarprógv, kann hann verða dømdur at rinda starvsfólkinum endurgjald, sum svarar til løn fyri fleiri vikur.

HUGNAKVØLD

Árliga hugnakvøldið fyri limirnar í Starvsmannafelagnum var í hølum felagsins fríggjakvøldið 9. november í fjør.

Hugnakvøldið fyri limirnar

Áhugin var stórur, og tað var fullteknad. 117 limir møttu til ókeypis tiltakið.

Fyrst var ábit. Oddvør Skarðhamar borðreiddi við góðum salatunum, heimgjørdum breyði og ris a la mande við mandlugávu.

Niels á Reynatúgvu hevði gittarundirspælið til felagssangin.

Eisini stóð hann fyri spurnakappingini, sum er fastur tátur á skránni. Vinnari hesaferð var borðið, sum m.a. var mannað við fólki frá Umhvørvisstovuni og SEV. Tey fingur steyp til ognar og nakrar smærri gávur.

Í hálvleikinum í spurnakappingini spældi og sang tann ungi dugnaligi Ólavur á Váli Olsen nakrar sangir.

Samanumtikið eitt væleydnað kvøld í Starvsmannafelagnum, har starvsfelagar nýttu høvið at fara út at hugna sær saman uttan fyri arbeiðstíð.

Niels á Reynatúgvu, fastur quisvertur og kapellmeistari á hugnakvøldinum.

Ólavur á Váli, spældi og sang egnar sangir og kendar hjá øðrum.

Vinnararnir av spurnarkappingini.

AÐALFUNDURIN 2019

Nevndarval í Starvsmannafelagnum

VALSTRÍÐ: Á aðalfundinum í ár fara fimm valevnir at kappast um tveir nevndarsessir, sum skulu mannast av nýggjum.

Nevndarlimirnir verða valdir fyri trý ár í senn.

Tey fimm sum bjóða seg fram eru:

- **Hilmar Augustinussen**
kt-ráðgevi, Gjaldstovan

- **Jóngerð Simonsen**
málsviðgeri, Akstovan

- **Noomi K. Rasmussen**
trivnaðarsamskipari, Sunda kommuna

- **Rúni Lisberg**
dekkari, Strandfaraskip Landsins

- **Svend Erik Saxov**
medicoteknikari, Landssjúkrahúsið

VALGREINAR

Framhaldandi nógv at stríðast fyri

Hilmar Augustinussen
Valevni til nevdina

Eftir áheitan og egnum ynki bjóði eg meg hervið aftur fram sum valevni til nevdina í Starvsmannafelagnum.

Lat okkum halda áfram at gera tað, sum vit halda vera rætt! Eins og øll onnur í landinum hava vit sum limir í Starvsmannafelagnum áhuga í, at Føroyar verða eitt enn betri land at búleiðkast í. Børn okkara skulu hava undirvísing í góðum skúlum, vit skulu hava undirvísing í góðum skúlum, vit skulu hava hjálp, um vit gerast sjúk, og vit skulu passast, tá vit vera gomul og óhjálpin. Hetta málið verður bert rokkið, um vit øll eru við at lyfta, og at øll fáa lut í vælferðini. Starvsmannafelagið skal vera fyri øll, óansæð hvør tú ert. Vit hjálpa, har tað er neyðugt, og har vit kunnu.

Gamalt orðatak sigur, at fyri at viðfara fólk líka, mugu tey viðfarast ymiskt, tí eingin er líka. Tað, ið fyri nøkur styrkir, kann fyri onnur vera oyðileggjandi. Hetta er sera umráðandi at hava í huga.

Skiljandi er, at í einum felagi sum okkara við so nógvum limum, eru sera ymisk áhugamál. Tí má partapolitikkur ongantíð takast uppí.

Umráðandi er, at vit sum felag tryggja limum okkara best møguligu arbeidssumstøður. Harafturat má limunum tryggjast

eitt trygt og stóðugt lønargrundarlag, ið endurspeglar tað góða arbeiða, vit dagliga gera. Vit skulu øll vera her, og ikki bert halda, siga og gera tað, sum tey ið valda, halda, siga og gera.

Tú skal hava ráð at liva, ikki bert yvir-liva. Tað er tí sera umráðandi, at vit ikki í Føroyum, fáa tað fyriryrgdi, sum kringheimin verður rópt “working poor”. Her er talan um fólk, sum arbeiða fulla tíð, men ikki fáa endarnar at røkka saman. Hetta gerst ein alsamt størri trupulleiki kring okkum, og av tí sama má haldast eitt vakið eyga við tí herheima.

Dupultskattaavtalan. Hetta er eitt væl kent fyriryrgdi millum Norðurlond. Í stuttum er endamálið við hesi avtalu tað, at peningur bert verður skattaður einuferð.

Í hesum sambandi má sigast, at árið 2018 hevur verið við til at varpa ljós á sterkasta amboðið, ið vit sum fakfeløg hava, nevnliga verkfallið. Tó er ein stórus trupulleiki við verkfólum, sum stóðan er í løtuni. Hetta kemst av, at peningur, ið vit gjalda inn í okkara egna verkfallsgrunn, verður dupultskattaður. Vit rinda skatt av peningi, sum vit fáa úr verkfallsgrunninum. Hetta hevði verið gamaní, um vit ikki longu høvdu galdið skatt av peninginum, ið var settur í verkfallsgrunnin.

Tíverri hevur hetta við sær, at tað loysir seg hjá Figgjarmálaráðnum, um limir í fakfeløgnum fara í verkfall, tí dupultskattaði verkfallspeningurin fer beinleiðis í almenna

kassan. Hetta er undir ongum umstøðum í lagi.

Eg havi áður víst á hetta málið. Stutt eftir, at tað varð tikið upp í Starvsmannafelagnum, varð eitt líknandi mál lagt fyri Løgtingið. Av tí sama gjørdi eg ikki meira við tað tá. Men har vildi meirilutin tíverri ikki tosa um lógaruppskotið. Mær vitandi varð uppskotið beint í eina nevd, og har hvarv tað.

Ein slík dupultskattaavtala millum Starvsmannafelagið og Figgjarmálaráðið hevði verið sera gevandi fyri okkara limir. Tískil ætli eg mær at taka hetta upp aftur og varpa ljós á tað.

Umsorgarnardagar. Umráðandi er, at vit fáa eitt alment orðaskifti um hetta málið. Er talan um pening, arbeidssorku ella okkurt heilt triðja? Hvi er hetta ikki langt síðani komið fyri í Løgtinginum? Tað hendir mangan, at fólk hava nýtt alla sína frítíð og møguligar frídagar fyri at taka sær av sínum nærmastu, ið hava tørv á umorgan. Hetta er sera óheppið. Tí meti eg tað vera umráðandi at varpa ljós á hesi viðurskifti, so vit fáa sett eina hóskandi skipan í verk á hesum økinum. Skal eitt mál loysast, má tað takast fram og tosast um tað.

Eitt er so heilt givið, at “Saman standa vit sterk, og saman kunnu vit mynda okkara arbeidsplass og eitt framtíðar Føroyar fyri øll”.

Hetta skal samstundis verða ein áheitan til allar í limir Starvsmannafelagnum um at gera sína atkvøðu galdandi.

Tólmennini koma, men vit skulu stýra teimum

Jóngerð Simonsen
Valevni til nevdina

Tann 9. mars er nevndarval, og eg standi fyri vali. Eg bjóði meg fegin fram aftur sum umboð í nevdini næstu trý árin.

Tá eg stillaði upp fyrstu ferð, vóru míni hjartamál tey lægst løntu og annars limarøkt sum heild. Batar eru framdir innan limarøktina, men tá talan er um tey, sum liggja niðast á løngarstiganum, haldi eg, at ein góður biti er eftir, til vit eru komin á mál. Verði eg afturvald, verður hetta eitt av málunum, eg fari at leggja stóra orku í. Annað mál er førleikamenningin.

Stundum verður varskógvað “Tólmennini koma,” og satt er tað, tey eru væl á veg í hami sum talgilda Føroyar. Nógv arbeidsplass eru við at talgilda flestu arbeidsplass, og roknast má við, at brúk ikki verður fyri eins nógvum arbeidshondum til sama arbeiði framtíð. Innan okkara starvsøki kann væntast, at talgildingin fer at føra við sær sonevndar effektiviseringar nógvastaðni, men fyrst og fremst á skrivstovunum. Starvsfólk innan hesi økini koma

uttan iva at standa fremst fyri at merkja broytingarnar. Sum felag kunnu vit sjálvandi ikki standa hendur í favn, tvørturímóti skulu vit gera okkurt við tað.

Í sáttmálanum millum Starvsmannafelagið og Figgjarmálaráðið er áseting um, at starvsfólk á øllum stovnum skulu hava møguleikan at førleikamenna seg. Eg vil virka fyri, at Starvsmannafelagið setir eina kanning í verk, sum lýsir, hvussu hesin parturin av avtaluni verður hildin á øllum okkara sáttmálaøkjum innan land og kommunnur. Vit í felagnum eru annars stóðugt á varðhaldi, og við mær í nevdini fara vit eisini at halda eyga við, at hesin setningurin, eins og aðrir, verður hildin. Uppgávan er at síggja til, at limirnir við førleikamenningini eru skikkaðir at taka við nýggju uppgávanum, sum umskiftið ósvitaliga fer at føra við sær. Royndirnar vísa, at nýggja tøkniin krevur arbeidsmegi bæði til at seta hana í verk og til at halda henni viðlíka. Eg var og vitjaði eitt skjalasavn í Noregi síðsta summer, har tey vóru í ferð við at talgilda tað, sum áður var gjørt við hond. Tað, ið onkur kanska hevði stúrt fyri, helt ikki, tí brúk er fyri øllum hondum nú og nógv ár fram í tíðina, siga tey.

Hóast góðar søgur og góð tíðindi mugu vit fyri alt í verðini ikki vera bláoygd. Royndirnar vísa okkum nevnliga, at almennu arbeidsgvevararnir altíð eru skjóttir at finna sonevndar lættar loysnir, tá tað snýr seg um at spara krónur her og nú. Dugnalig starvsfólk eru jú trygdin fyri, at mest og best fæst fyri givnu krónurnar til dygdargóðar almennar tænastrur. Í øllum lítillættni tori eg at halda uppá, at vit sum umsita hesar tænastrur, eru í grundini tey, sum vita mest og best, hvussu tær best kunnu veitast. Tá tað er sagt, er sera umráðandi, at okkara fólk fáa loyvi at vaksa við uppgávanum, og at førleikamenningin sleppur at virka, sum hon eftir sáttmálanum eigur. Tað vil eg strangliga virka fyri. Vil myndugleikin ikki halda avtaluna, má boðskapur okkara vera stuttur og greiður: Vit spæla ikki við!

Lønarspurningurin er eitt stórt og umráðandi mál, og lønin skal sjálvandi fylgja við øktu førleikum. Lægstu lønarflokkarnir eiga at verða strikaðir, og fólk eiga at flytast upp í hægri flokkar, samstundis sum møguleikar skulu skipast fyri hægri lønarflokkum.

Tólmennini koma, men vit skulu stýra teimum, punktum!

Fari at stríðast fyri góðum úrslitum

Svend Erik Saxov
Valevni til nevdina

Eg eri 41 ár, útbúgvinn radiomekanikari og havi arbeitt sum medicoteknikari á Landssjúkrahúsinum síðani juli 2007.

Eri sera glaður fyri mítt starv og mítt arbeidsplass, og ikki minst mínar góðu starvsfelagar. Eg eri í fleiri nevdum á Landssjúkrahúsinum, eitt nú samstarvsnevndini

á Tænastrudeplinum og í høvuðssamstarvsnevndini fyri alt Landssjúkrahúsið. Eisini eri eg virkin álitismaður fyri Tænastrudepinin.

Eg eri hugaður at taka við nýggjum hugsanum og eri erligur og jaligur av lyndi. Eg eri sera áhugaður í fakfelagsarbeiði og vil stríðast fyri teimum rættindum, limirnir hava vunnið sær. Eisini haldi eg, at vit skulu tora at seta krøv til arbeidsgvevaran.

Eg bjóði meg fram sum valevni til nevdina í Starvsmannafelagnum, tí eg havi stóran áhuga í fakfelagsarbeiði. Her eru nøkur mál, sum eg fari at arbeiða fyri:

Tað var eitt stórt frambrót, tá arbeidsvikan í 2005 lækkaði úr 40 niður í 39 tímar, men í Danmark lækkaði arbeidsvikan longu í 1990 niður í 37 tímar. Nú er tíðin komin, har vit mugu standa saman um at fáa arbeidsvikuna enn longur niður. Standa vit saman við okkara limum, náa vit langt, og stríðast vit enn harðari fyri okkara fakfelag, koma vit eisini á mál við okkara hugskotum.

Kappingarføri innan tað almenna

Vit, sum arbeiða innan fyri tað almenna

ella kommunala økið, vita, at stovnurin skal spara. Hetta hoyra vit næstan hvørt ár, tá figgjarlógin verður lögð fram. Tá hugsa vit: “Er tað meg, tað gongur út yvir nú?” Vit hugsa eisini, hvat nú skal niðurreggjast, hvør skal hava uppgávarnar, og ikki minst, hvør skal renna skjótari fyri somu løn. Tað er heilt greitt, at tann privati geirin liggur altíð upp á lúr eftir at yvirtaka uppgávarnar hjá tí almenna. Tí skulu vit altíð vera kappingarfør innan okkara øki og duga at effektivisera. Men lønin má fylgja við, so tað privata ikki yvirtekur okkara øki.

Hvør einstakur arbeidstakari er áhugaður í at fáa góða løn, og sjálvandi skulu vit hava tað, sum vit hava uppiborið. Tí er

neyðugt at endurskoða lønina og lønarflokkarnar. Ávisir fakbólkar hava staðið í stað leingi, og ávisir limir við somu grundleggjandi útbúgving eru flokkaðir ólíka.

Sum limir hava vit stóran týðning fyri arbeidsplassini í Føroyum. Tað eru vit, sum eru tilfeingið hjá arbeidsgvevarunum, og tað eru vit, sum gera arbeiðið. Tað eru vit, sum stríðast dagliga, men vit mugu stríðast enn meira fyri okkara løn og halda rimmar fast við vunnin rættindi.

Lønarhækking hvørt fimta ár

Eftir sjeý árum á arbeidsmarknaðinum er ein komin til hægsta lønarstig. Eg fari at arbeiða fyri, at okkara limir skulu hava

eitt ískoyti eftir hesi sjeý árin. Til dæmis kundi ein lønarhækkan verið fimta hvørt ár. Tað er ikki virðiligt at víga sítt lív til arbeidsplassið í 20 ár ella longri, og lønin stendur í stað eftir sjeý árum.

Førleikamenning verður ikki gjørd í nógv stóran mun við tí ferð, sum stovnar verða talgildir. Tað nyttar ikki, at arbeidsplassið útvegar ta nýggjastu útgerðina, um starvsfólkið ikki verður førleikament samstundis. Tað er týðningarmikið, at hvør einstakur arbeidstakari hevur møguleika fyri at menna seg innan fyri sítt fak.

Gott val til tykkum øll – við vón um tykkara atkvøðu.

Eisini eitt felag fyri tey ungu

Noomi K.
Rasmussen
Valevni til nevndina

Eg eri í yngra endanum av limaskaranum hjá Starvsmannafelagnum. Tá eg byrjaði at arbeiða, var eingin ivi, at í fakfelag skuldi eg, tí styrkin liggur í, at vit eru mong, sum standa saman.

Eg meti tað vera ein framhjárætt sum ung at gerast partur av einum so sterkm felagi og vera við til at lyfta arvin víðari.

Men hetta er við at broytast. Eg hoyri alsamt fleiri og fleiri siga: nei, í fakfelag tíma tey ikki. Tey vilja nógvd heldur eiga tær krónurnar sjálvi. Mítt hjartamál er, at tað at vera í fakfelag, at kenna ábyrgd og at standa saman, aftur verður ein dygd, sum verður høgt met, serliga millum ung.

Starvsmannafelagið eigur eisini sín part í hesum. Felagið má eisini vera har fyri sínar yngra limir, og fyri tey, sum eru á veg út á arbeiðsmarknaðin. Vit mugu minna tey á, hvaðan tey koma frá, og hvat omma ella abbi teirra stríddust fyri. Tað er tørvur á at brýna virðini, sum Starvsmannafelagið byggir á, og at fortelja hetta til tey yngra og komandi ættarliðini, soleiðis at limatalið verður stóðugt og vaksandi.

At stríðast liggur til slagid

Eg vil gjarna bjóða meg fram sum títt umboð í nevndini í Starvsmannafelagnum. Hví?

Jú, tí eg vil fegin taka eitt tak og gera mítt til at menna felagið enn meira við mínum hjartamálum og royndum.

Eg eri uppvaksin á Glyvrum. Politikkur og lokalt virkseimi hevur merkt mín uppvøksstur. Omma mín, Maria á Sýnini, var saman við mongum øðrum ein av undan-gongukvinnunum í Kvinnufelagnum á Glyvrum, og hon setti í sínari tíð saman við øðrum barnagarð á stovn og arbeiði í mong ár fyri rættindum og betri korum hjá kvinnum.

Eg búgvi á Strondum saman við mannum og tveimum børnum. Eri útlærd sum skrivstovufólk á Ríkisumboðnum. Í 2011 fór eg í starv hjá Sunda kommunu og havi seinastu 4 árin arbeiðt sum trivnaðarsamskipari.

Trívist tú?

Eg brenni fyri, at fólk skulu trívast. Arbeiðsplássid er tað staðið, har vit brúka størsta partin av okkara virkna lívi, og tiskil er tað alt avgerandi, at ein trívist og mennist í sínum arbeiði. Eg havi verið álitisfólk í 4 ár og eri von við at taka stig og føra verkætlanir út í lívið.

Sálarlig heilsa er nakað, sum eg eisini brenni fyri. Eg eri virkin í netverkinum hjá Fólkaheilsuráðnum innan ABC fyri sálarliga heilsu og meti, at hetta er eitt sera hent amboð eisini at taka við inn í Starvsmannafelagið. At vera virkin, vera saman og vera hugbundin er lykilin til eina góða sálarliga heilsu. Hetta er jú alt nakað, ið eigur at vera partur av okkara arbeiðslívi.

At vera virkin, vera saman við okkara starvsfeløgum og hava uppgávur, har vit kunnu vera hugbundin og brúka okkara førleikar á ein týðandi hátt.

Ert tú við?

Kommunali geirin hevur tørv á endurnýggjan í hugburði til lærupláss og eftirútbúgving av starvsfólkum. Eg fari at virka fyri og skumpa undir at fáa fleiri lærlingar settar í starv innan fyrisingar hjá kommununum. Tørvur er eisini á, at Starvsmannafelagið saman við kommununum bjóðar limum í felagnum móguleikan at eftirútbúgva seg í Føroyum.

Talgildi veruleikin krevur, at limirnir fáa móguleikan at menna seg, so vit vera før at lofta verandi og komandi avbjóðingunum. Tað er umráðandi, at tú sum limur kennir, at tú ert við, tá nýggjar uppgávur koma á arbeiðsplássinum. Og um tú ikki kennir teg at kunna vera við, so skalt tú hava móguleika fyri at menna tínar førleikar, soleiðis at tú verður við.

Eg vil gjarna geva mítt íkast til nevndina í Starvsmannafelagnum og stríðast fyri, at tú sum limur fert at fáa eitt sterkt, víðfevandi og nýhugsandi fakfelag, sum í øllum virkar fyri tínum rættindum og áhugamálum.

Takk fyri tín stuðull

Um tú hevur onkran spurning, eri eg sjálvandi fús at svara. Eg eri at hitta á facebook og á telefon 297221.

Vel mítt fingramerki

Rúni
Lisberg
Valevni til nevndina

Góðu limir, so stundar til aðalfund í Starvsmannafelagnum, har veljast skulu tveir nevndarlimir og tveir tiltakslimir.

Eg var uppstillaður á aðalfundinum í 2017, men gjørdist ov stuttur tá. Eg havi verið tiltakslimur seinastu tvey árin og við til onkran fundin, tó bert sum áhoyrari.

Eg eri 53 ára gamal, giftur, eigi tvey børn, fyra bonusbørn og fyra ábbabørn. Vit búgva í Sumba, har eg eri uppvaksin. Av lyndi eri eg sera treiskur og fari eftir tí, sum eg seti mær fyri av heilum hjarta. Sostatt eri eg eitt upplagt umboð til nevndina.

Arbeiðsroyndir

Eg var 16 ára gamal, tá eg fyrstu ferð fór til skips. Seinni var eg nøkur ár í arbeiði hjá Landsverkfrøðinginum, nú Landsverk. Í nógva ár arbeiði eg hjá MT Højgaard sum spreingileiðari og arbeiðsformaður, og har var eg við í nógvum verkætlanum, bæði í Føroyum, Grønlandi og á Sri Lanka.

Í 2010 fór eg aftur til skips, hesaferð í oljuvinnuni. Í 2015 byrjaði eg í mínum núverandi starvi sum dekkari umborð á Smyrli.

Nevndararbeiði

Frá tí eg var um 20 ára aldur, havi eg verið við í nevndararbeiði. Byrjaði í nevndini í Sumbiar Ítróttarfelag og Arbeiðsmannafelagnum Beinivørð. Í 2012 og aftur í 2016 var eg valdur í bygdarráðið í Sumbiar Kommunu. Her havi eg verið aktivur í teimum ymsu nevndunum í bygðaráðnum. Mær dámar

sera væl nevndararbeiði, og sum nevndarlimur í Starvsmannafelagnum hevur ein móguleika fyri at tryggja og bøta um korini hjá limunum á arbeiðsplássinum, í frítíðini og í pensiónstíðini. Hetta er júst nakað fyri meg.

Mál

Starvsmannafelagið ger eitt megnar arbeiði fyri limirnir. Til hvørjar sáttmálasamráðingar verður arbeiðt av øllum alvi fyri at fáa sum mest burtur úr til teir ymsu bólkarnar. Bólkarnir seta fram ynskir til hvørjar samráðingar, tað veri seg lónarhækkan ella onnur víðurskiftir, ið bótast skal um.

Eg fari at nevna nøkur fá ting, ið eg eri kunnaður um, og sum eg meti eiga at skrivast við feitari skrift aftan fyri oyrað til komandi samráðingar.

Sjúkraflutningstænastan er ein tann mest týðandi tænastan vit eiga, men lónarliga sær tó ikki soleiðis út. Hesin lutfalsliga lítli bólkur má sigast at vera dottin niður ímillum hinar bólkarnar. Byrjanarlønin er bert góðar 23.000 krónur um mánaðin, og endalønin eftir sjev ára tænaðu 26.868 krónur. Henda tænaðan eigur at lyftast minst fimm-seks stig upp til eina endaløn á omanfyri 29.000 krónur um mánaðin.

Í mun til onnur fáa hesi starvsfólk ikki viðbót fyri vandamiklan ella bráðfeingis flutning. Tað er upplagt, at tey skulu hava hesi uppiskoyti, tí tey eru útsett fyri sama vanda. Heldur ikki fáa tey viðbót ella lónarhækking fyri víðari útbúgving, eitt nú sum víðgeri á støði tvey ella sum paramedisinari, ið er ein 3½ ára útbúgving. Sjálvandi skulu tey eins væl og onnur hava lónarhækking fyri at taka víðari útbúgving.

Lønin fyri tilkallivakt er 25 prosent av vanligari tímaløn. Laborantar og onnur fáa enntá 33 prosent av tímalønini. Hví skal hesin munurin vera? Stutt sagt, so skylda vit hesum lívsneyðuga starvsbólki væl betri lön og sømdir fyri teirra megnar arbeiði.

Sjófólk

Dekkarar á vaktarskipunum Tjaldrinum og Brimli eiga heilt víst eisini at setast upp í lön. Í lötuni liggja teir eitt lónarstig lægri enn til dømis dekkarar á Smyrli. Teir eru líka nógva tíð umborð og hava mangan sera truplar uppgávur at taka sær av. Eitt nú tá ódnirnar herja. Hetta er heilt víst ein bólkur, ið má lyftast upp lónarliga.

Skeið

Tá tú ert á skeiði í frítíðini, fært tú 7,8 tímar fyri dagin, sum er alt ov lítið. Fyri tað fyrsta missir tú frídagin, og fyri tað næsta er hetta gott og grundiga undirgoldið. Eg kann taka eitt dømi. Um eg sum suðuroyingur skal norðureftir á skeið, má eg mangan frá hús-um klokkan fimm um morgunin og eri ikki heima aftur fyrr enn á miðnátt. Heilar 19 tímar, har tú hevur mist frídagin og einans fingið 7,8 tímar fyri skeiðsdagin. Hetta er heilt burturvið. Annaðhvørt má gjaldast 12 tímar fyri skeiðsdagin, ella má frídagurin fáast aftur, og lön fyri 7,8 tímar.

Innarlig áheitan

Góðu limir. Setið tykkara álit á meg á nevndarvalinum, og eg lovi at arbeiða við lív og sál og seta míni fingramerki til frama fyri limir Starvsmannafelagsins.

Við bestu ynskjum til okkum øll og eitt gott val.

Talgilt undanval

Frá leygardegi 16. februar til fríggjadagin 8. mars kl. 15 hava tey, sum ikki koma á aðalfundin 9. mars, móguleika at velja nevndarlimir á einum talgildum undanvali.

Eftir viðtøkum felagsins um brævatkvøður skipar Starvsmannafelagið aftur í ár fyri talgildum undanvali til nevndarvalið.

Hetta merkir, at tú sum limur í Starvsmannafelagnum kanst sita við telduna, heima við hús, á arbeiðsplássinum ella aðrastaðni og greiða atkvøðu.

Til ber at velja í mesta lagi tvey av valevnum, sum stilla upp til nevndina.

Tey, sum ætla at velja talgilt, skulu venda sær til felagið og gera vart við hettar.

Send ein teldupost til:
starvsmannafelag@starvsmannafelag.fo
ella ring tlf. 614868, 284868 ella 214768.

Freistin at velja talgilt er:
fríggjadagin 8. mars kl. 15.00

Um limi av serligum grundum bert frá at velja talgilt og heldur ikki fer á aðalfundin, verður hann ella hon biðin um at venda sær til skrivstovu felagsins og gera vart við hettar. Tá verður valt á gamlan hátt við brævatkvøðu.

Síðan stovnstetanina fyri tjúgu árum síðan hevur fremsta virki í Samlagstryggingargrunni Starvsmannafelagsins verið at keypa tryggingar, ið geva veitingar við deyða ella við ávísar hættisligar sjúkur.

Tekstur: John Kjær, formaður í Samlagstryggingargrunninum

Kostnaðarmikið at keypa tryggingar

– Men hvussu hevði støðan verið, um vit ongar tryggingar høvdu?

Síðan stovnstetanina fyri tjúgu árum síðan hevur fremsta virki í Samlagstryggingargrunni Starvsmannafelagsins verið at keypa tryggingar, ið geva veitingar við deyða ella við ávísar hættisligar sjúkur.

Grunnurin keypir, sum er, ymsar tryggingar vegna limirnar. T.d. lívstrygging, trygging, ið veitir útgjald við álvarsliga sjúku hjá tí tryggjaða, og trygging, ið veitir útgjald við álvarsliga sjúka hjá barni hjá tí tryggjaða. Støðugt verður arbeitt við at betra um og móguliga økja tryggingarnar. Treytin er tó, at hetta skal vera innan fyri tann figgarkarm, ið grunnurin hevur at ráða yvir, og at útreiðslurnar ikki økjast, so at grunnurin ikki kann svara hvørjum sítt.

Samlagstryggingargrunnurin er bert lítil – men týðningarmikil – partur av samlaða eftirlonar- og tryggingarkonseptinum hjá Starvsmannafelagnum. Av prosentunum, sum fara til eftirlonar- og tryggingargjald hjá tí einstaka, fer háltannað prosent í grunnin at keypa ymsu tryggingarnar fyri, og restin fer í persónliga eftirlonarpartin.

Samlagstryggingargrunnurin arbeiddir eftir teimum somu prinsippunum sum Samhaldsfasti Arbeidsmarknaðareftirlonargrunnurin. Tað vil siga, at øll gjalda eitt ávíst prosentgjald av lönini inn í grunnin, men útgjaldið er tað sama í krónum fyri tann einstaka. Um hetta er rættvíst, ber sjálvsagt altíð til at kjakast um, men júst hetta hevur við sær, at tryggingargjaldið ikki er óneyðuga tyngjandi fyri tær lægru lönirnar.

Prosentini, ið verða latin til persónliga eftirlønina, hevur grunnurin einki við at gera. Hvør einstakur ger av, hvussu hann ella hon leggur til rættis egnu skipan sína – um trygging skal vera við í skipanini ella ikki, og hvussu hon – innan fyri núverandi lógarkarmar – skal

útgjaldast við fráfaringsaldur. Felagið leggur seg ikki út í, hvønn útgjaldsleist tann einstaki velur, og avtalur um, hvørja skipan ein velur, verða tí gjørdar einsæriss millum tann tryggjaða og tryggingarfelagið. Tó ráðgever felagið limum, tá ið teir hava fyrspurningar, ið snúgva seg um fráfarings og eftirløn.

Hóast hvør einstakur kann keypa sær sínar egnu tryggingar og seta tær saman, sum henni ella honum lystir, er eingin ivi um, at fyri nógv okkara er samlagstryggingin eisini ein sera týðandi partur av samlaða tryggingarhøpinum.

Hóast grunnurin hevur nógv ár á baki, kann av og á tykjast, sum um vit ikki eru nóg dugnalig at siga frá, hvørjar móguleikar limir hava. Tað kemur tíverri fyri, at limir ikki tykjast vita, at teir eru tryggjaðir, og tí ikki gerast varir við hetta, fyrr enn fyrningartíðin er farin. Heimasíðurnar hjá felagnum og hjá LÍV hava verið nýttar sum kunningar-miðlar, og trygging og eftirløn eru aftrat hesum fastir tættir í útbúgvingsi hjá álitisfólkunum. Ásannandi, at grunnurin ikki hevur rokkið øllum enn, arbeidda Samlagstryggingargrunnurin og LÍV støðugt við at økja um kunningina, ið vónandi kann hava við sær, at eingin dettur niður millum.

Ein liður í hesum er, at LÍV skipar fyri tiltøkum fyri tey, ið nærkast fráfaringsaldri. Har verður greitt frá lógarverkinum, ið er knýtt at pensjónskipanunum, og teimum broytingum, ið hava verið seinni árinum. Ymsu útgjaldsmóguleikarnir verða gjøgnumgingnir, og móguligt er at gera avtalur um persónliga ráðgeving. Í fjør varð skipað fyri trimum tilíkkum fundum – einum í Leirvík, einum á Tvøroyri og einum í Smæruni hjá Starvsmannafelagnum. Øll tiltøkini vórðu væl vitjað.

Tað er kostnaðarmikið at keypa sær tryggingar, men neyðugt er at hava í huga, hvat fæst fyri peningin, og hvussu

støðan hevði verið, um ein ongar tryggingar hevði.

Einki er at ivast í, at best hevði verið, um skaðar ikki komu fyri, men tey árinum, grunnurin hevur verið virkin, er ikki komið fyri enn, at nakað ár hevur verið uttan skaðar.

Í 2018 doyðu trýggir limir, og eisini vóru tvey útgjöld í sambandi við hjúnafevning. Í fimtan færum vóru útgjöld í sambandi við hættisligar sjúkur, og aftrat hesum er veitt fjúrtan limum gjaldsundantøka.

Lokaupphæddin hevur verið partur av skipanini, síðani grunnurin varð settur á stovn. Sambært aðalfundarviðtøku er ásett, at lokaupphæddin skal vera partur av tryggingarskipanini hjá Samlagstryggingargrunninum fram til 2027. Tó verða árinum frá 2018 til 2027 nýtt til eina niðurlaging av upphæddunum, ið verða útgjaldnar teimum, ið hava nátt pensjónsaldur. Upprunaliga var upphæddin 100.000 kr., men í niðurlagingartíðarskeiðinum minkar útgjaldið við 10.000 krónum hvørt ár. Útgjaldið varð í 2018 minkað niður í 90.000 kr. og verður í ár 80.000 kr.

Í 2019 verður útgjaldið til lokaupphædd nærum 4,5 millión til teir oman fyri hálvthundrað limirnar, ið røkka fráfaringsaldur.

Tá lokaupphæddin í 2028 er burtur, fer grunnurin bert á samhaldsføstum støði at keypa ymsar tryggingar vegna limirnar.

Aðalfundurin

Aðalfundurin hjá Samlagstryggingargrunninum verður hóskvøldið 21. februar í hølunum hjá Starvsmannafelagnum. Tá verður móguleiki at triva í nógvu spurningarnar, ið hava við bæði trygging og eftirløn at gera, eins og grannskoðaði roknskapur grunsins verður lagdur fram.

Umboð fyri LÍV verður við á fundinum.

AÐALFUNDUR

Ársaðalfundur Starvsmannafelagsins verður leygardagin 9. mars 2019 kl. 14.00 í Smæruni, J.H. Schrøtersgøta 7, Tórshavn.

Skrá fyri aðalfundin:

- Frásøgn formansins frá a) farna ári og b) virki felagsins framyvir.
- Framløga av grannskoðaðum roknskapum til góðkenningar.
- Møguligar lógarbroytingar
- Møgulig uppskot frá limum og nevnd.
- Ásetan av limagjöldum.
- Val av 2 nevndarlimum og 2 tiltakslimum
- Val av grannskoðara og tiltakslimi.
- Ymiskt.

Kl. 17.00 verður almennur kjakfundur undir heitinum "Valár og arbeidsmarknaður"

Limir, sum vilja hava uppskot til umrøðu á aðalfundinum og mógulig lógaruppskot, mugu senda nevndini hesi í seinasta lagi leygardagin 2. mars 2019.

STARVSMANNAFELAGIÐ

VELJIÐ ÁRSINS ÁLITISFÓLK

Hevur tú hug at kjósa títt álitisfólk til ÁRSINS ÁLITISFÓLK 2019?

Starvsmannafelagið heldur, at arbeiðið sum álitisfólk hevur ómetaliga stóran týðning bæði fyri felagið, limirnar og stovnsleiðslurnar. Góð álitisfólk hava um nakar uppborið eitt herðaklapp. Sendið tí felagnum uppskot um, hvønn tit halda eigur at verða kosin **ÁRSINS ÁLITISFÓLK** á aðalfundinum 9. mars 2019.

Dentur verður lagdur á hetta:

- Royndir sum álitisfólk
- Virkin í fakfelagshøpi
- Arbeitt fyri at verja rættindi hjá starvsfólki/felagi

Sendið teldupost til:

starvsmannafelag@starvsmannafelag.fo

við tykkara grundgevingum í seinasta lagi trýggjar dagar undan aðalfundinum.

AÐALFUNDUR

Ársaðalfundur í Samlagstryggingargrunni Starvsmannafelagsins verður hósdagin 21. februar 2019, kl. 19.00 í hølum felagsins J.H. Schrøtersgøta 9, Tórshavn.

Skrá:

- Frásøgn um virki grunsins í farna roknskaparári.
- Framløga av grannskoðaðum ársroknskapi til góðkenningar.
- Viðtøkubroytingar.
- Val av nevndarlimum.
- Ymiskt.

NEVNDIN

TRYGDARUMBOÐ OG TRYGDARSKIPAN?

Hvør er títt trygdarumboð og hevur títt arbeidspláss trygdarskipan?

Visti tú:

- at á øllum arbeidsplássum, har 10 fólk ella fleiri starvast, skulu trygdarumboð veljast og trygdararbeiðið skipast?
- at á øllum arbeidsplássum, har 20 ella fleiri fólk starvast, skal trygdar- og heilsuarbeiðið samskipast av eini trygdarnevnd?

Sí nærri kunning á heimasíðu okkara www.arb.fo

TRYGGJA TÍNA FRAMTÍÐ

01 01 2019 9181-4788984

